

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – економіки, бізнесу і контролю
Кафедра – економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 051 «Економіка»
Освітня програма – «Економіка підприємства»



КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «Максимізація прибутковості діяльності підприємств
кондитерської галузі»**

ШИФР КРМ. КЕП.1.510-03-2.12

Здобувач (ка) Ткаченко В.С.
(ПБ)

Керівник: д.е.н., проф. Самофатова В.А.
(науковий ступень, вчене звання, ПБ)

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» грудня 2023 р., протокол № 7

Завідувач кафедри

ЕП _____ Олександр ПАВЛОВ

Назва кафедри

(підпис)

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ І
МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – економіки, бізнесу і контролю
Кафедра – економіки промисловості
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 051 «Економіка»
Освітня програма – «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____

« ____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

здобувача (ки)

Вікторії ТКАЧЕНКО

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Тема роботи: «Максимізація прибутковості діяльності підприємств кондитерської галузі» затвердженою наказом ОНТУ від 12.09.2023 р. № 510-03.
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 04 грудня 2023 р.
3. Вихідні дані роботи: статистична звітність роботи підприємств; історія підприємств, статистичні збірники, періодичні видання, підручники, монографії, інформація мережі Інтернет, аналітичні данні кондитерської галузі України
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра. 1. Теоретичні засади максимізації прибутковості підприємств. 2. Аналіз стану кондитерської галузі України та підприємств. 3. Розробка рекомендацій щодо максимізації прибутковості підприємств кондитерської галузі.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) таблиць 9, рисунків 2. Таблиця 1. Визначення поняття «прибуток». Рис. 1. Основні види прибутку підприємства. Таблиця 2. Шляхи максимізації прибутковості підприємства. Таблиця 3. Виробництво кондитерської продукції за період 2013–2022 роки. Рис. 2. Індекси виробництва какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів за 2013-2022 роки. Таблиця 4. Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Таблиця 5. Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика». Таблиця 6. Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». Таблиця 7. Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» після впровадження заходу. Таблиця 8. Вплив запропонованих заходів на основні техніко-економічні показники діяльності ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика». Таблиця 9. Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності

ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» після впровадження заходів.

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів проекту, що стосуються їх:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 13.09.2023 р.

Керівник _____ Самофатова В.А.
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____ Ткаченко В.С.
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Обробка даних практики	14.09-18.09.2023	
2.	Теоретичні засади максимізації прибутковості підприємств	19.09-11.10.2023	
3.	Аналіз стану кондитерської галузі України та підприємств	12.10-02.11.2023	
4.	Розробка рекомендацій щодо максимізації прибутковості підприємств кондитерської галузі	03.11-16.11.2023	
5.	Анотація, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки	17.11-26.12.2023	
6.	Оформлення пояснювальної записки відповідно до вимог, передбачених методичними вказівками	27.11-04.12.2023	

Керівник _____ Самофатова В.А.
(підпис)

Здобувач-дипломник _____ Ткаченко В.С.
(підпис)

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Вікторія ТКАЧЕНКО
(підпис)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра містить 119 сторінок, 64 таблиці, 11 рисунків, список джерел з 32 найменувань, 2 додатки.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є визначення понять прибуток та рентабельність, економічне обґрунтування та розробка заходів з максимізації прибутковості підприємств кондитерської галузі.

Для досягнення мети визначені наступні завдання: розкрити теоретичні основи понять «прибуток» та «рентабельність», розглянути їх класифікацію, види та функції; розглянути методи розрахунку показників прибуток та рентабельність підприємства; визначити шляхи максимізації прибутковості діяльності підприємств, провести аналіз стану кондитерської галузі України; проаналізувати стан внутрішнього середовища двох підприємств ПрАТ Київська кондитерська фабрика «Рошен» і ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»; розробити заходи з підвищення прибутковості підприємств та розрахувати їх економічну ефективність.

Предметом магістерської роботи є теоретичні та методичні основи максимізації прибутковості підприємств кондитерської галузі.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи магістра є процеси формування і розвитку відносин з максимізації прибутковості діяльності підприємств кондитерської галузі України.

За результатами роботи сформульовано висновки і пропозиції, що мають прикладний характер, можуть бути використані на підприємствах виноробної галузі.

Рік виконання роботи – 2023.

Рік захисту роботи – 2023.

THE SUMMARY

Thesis contains 119 pages, 64 tables, 11 illustration, the list of references of 32 titles, 2 applications.

The purpose of the master's qualification is to determine the concepts of profit and profitability, economic substantiation and development of measures to maximize the profitability of the confectionery industry enterprises.

To achieve the goal, the following tasks are defined: to reveal the theoretical foundations of the concepts of "profit" and "profitability", to consider their classification, types and functions; to consider the methods of calculation of indicators profit and profitability of the enterprise; to determine ways of maximizing the profitability of enterprises, to analyze the state of the confectionery industry of Ukraine; to analyze the state of the internal environment of two enterprises of PJSC Kyiv Confectionery Factory "Roshen" and PJSC "Zaporizhzhya Confectionery Factory"; develop measures to increase the profitability of enterprises and calculate their economic efficiency.

The subject of master's work is the theoretical and methodological bases of maximizing profitability of enterprises of the confectionery industry.

The object of study of the qualification work of the Master is the processes of formation and development of relations on maximizing the profitability of activity of enterprises of the confectionery industry of Ukraine.

According to the results of the work, the conclusions and proposals of the applied nature can be used in the enterprises of the wine industry.

Year of performance 2023.

Year of defense 2023.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	10
1.1. Поняття «прибуток» та «рентабельність» підприємства, види та функції	10
1.2. Методи визначення показників прибуток та рентабельність підприємства	20
1.3. Шляхи максимізації прибутковості підприємства	26
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ПІДПРИЄМСТВ	35
2.1. Характеристика та діагностика стану кондитерської галузі України	35
2.2. Аналіз та оцінка внутрішнього середовища ПрАТ Київська кондитерська фабрика «Рошен»	49
2.3. Аналіз та оцінка внутрішнього середовища ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»	62
Висновки до розділу 2	85
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ	87
3.1. Розрахунок економічної ефективності проекту заміни обладнання на ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»	87
3.2. Розрахунок економічної ефективності проекту впровадження лінії по виробництву пастили на ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»	95

3.3. Аналіз впливу комплексу заходів на показники діяльності досліджуваних підприємств ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» та ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»	103
Висновки до розділу 3	109
ВИСНОВКИ	112
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	117
ДОДАТОК 1	
ДОДАТОК 2	

ВСТУП

Війна в Україні вплинула на всі аспекти життя в державі та змінила підходи до ведення бізнесу, також значно змінилося функціонування національного ринку кондитерських виробів.

Але не дивлячись на негативні тенденції щодо кондитерського ринку кондитерські вироби користуються попитом серед покупців та національні виробники продовжують свою роботу.

Сьогодні економічна та політична ситуація в країні, а також умови, що висуває ринкова економіка визначають конкретні вимоги до системи керівництва підприємствами, тому необхідне швидше реагувати на зміну ситуації в країні та світі щоб підтримувати фінансове положення і удосконалювати виробництво відповідно до кон'юнктурних змін на ринку.

Одним з головних показників підприємства є його прибутковість, яка і показує фінансове положення і стан діяльності підприємства та визначає мету його існування, тому питання, що пов'язані з проблемою максимізації прибутковості підприємств є дуже актуальними в сучасних умовах господарювання.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є визначення понять прибуток та рентабельність, економічне обґрунтування та розробка заходів з максимізації прибутковості підприємств кондитерської галузі.

Для досягнення мети визначені наступні завдання:

– розкрити теоретичні основи понять «прибуток» та «рентабельність», розглянути їх класифікацію, види та функції;

Студент	Ткаченко В.С.			КРМ.ЕП.1.510-03.2.12		
				Текстова частина	Стад	Стор.
					8	119
Керівник	Самофатова В.А.				ОНТУ	
Зав.каф.	Павлов О.І.					

– розглянути методи розрахунку показників прибуток та рентабельність підприємства; визначити шляхи максимізації прибутковості діяльності підприємств, провести аналіз стану кондитерської галузі України;

– проаналізувати стан внутрішнього середовища двох підприємств ПрАТ Київська кондитерська фабрика «Рошен» і ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»;

– розробити заходи з підвищення прибутковості підприємств та розрахувати їх економічну ефективність.

Предметом магістерської роботи є теоретичні та методичні основи максимізації прибутковості підприємств кондитерської галузі.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи магістра є процеси формування і розвитку відносин з максимізації прибутковості діяльності підприємств кондитерської галузі України.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Поняття «прибуток» та «рентабельність» підприємства, класифікація, види та функції

Сьогодні ринкова економіка визначає конкретні вимоги до системи керівництва підприємствами, тому необхідне швидше реагувати на зміну ситуації в країні та світі щоб підтримувати фінансове положення і удосконалювати виробництво відповідно до кон'юнктурних змін на ринку.

Одним з головних показників підприємства є його прибутковість, яка і показує фінансове положення і стан діяльності підприємства та визначає мету його існування. Головний результат діяльності підприємства розраховується за допомогою абсолютних та відносних показників.

Прибуток – це абсолютний показник підприємства, рентабельність – відносний.

Прибуток приблизно відображає ефективність підприємницької діяльності, більш точну оцінку функціонування підприємств дає рентабельність.

Прибуток є головною метою діяльності підприємства та джерелом самофінансування, матеріального заохочення та здійснення соціально-культурних заходів.

Прибуток – це загальна економічна категорія розвинутого товарного виробництва та частина вартості продукції, що виглядає як надлишок над витратами виробництва.

З точки зору багатьох авторів [17], прибуток – система економічних відносин між підприємцями і працівниками з процесів виробництва, розподілу та привласнення створеної додаткової вартості, що відособлюється у вигляді надлишку над витратами вкладеного капіталу.

Прибуток – це грошове вираження основної частини грошових коштів, що створюються підприємствами будь-якої форми власності. Він характеризує

фінансовий результат підприємницької діяльності будь-якого підприємства, що найбільш повно характеризує ефективність виробництва, обсяг виробленої продукції, рівень продуктивності праці, стан витрат та собівартості та ін.

Багато вчених розглядають поняття прибуток та в різних джерелах це поняття має різноманітні визначення, що нами представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «прибуток»

Автори	Визначення поняття «прибуток»
1	2
Господарський кодекс України [3]	«Прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань»
Податковий Кодекс України [22]	«Прибуток із джерелом походження з України та за її межами – визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду (визначених згідно зі статтями 135 – 137 Податкового Кодексу), на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду (визначених згідно зі статтями 138 – 143 Податкового Кодексу), з урахуванням правил, встановлених статтею 152 Податкового Кодексу»
П(С) БО 3 «Звіт про фінансові результати» [23]	«Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати»
О. Бандурко [1]	«Прибуток підприємства – це перевищення доходів, від його діяльності над сумою видатків, він являє собою єдину форму його власних нагромаджень»
В. Завгородній [6]	«Прибуток – це економічна категорія, різниця між валовим вибором (без податку на додану вартість і акцизного збору) та витратами на виробництво і реалізацію продукції»
Г. Савицька [26]	«Прибуток – це частина чистого доходу, створеного в процесі виробництва та реалізованого в сфері обігу, який безпосередньо отримують підприємства»
О. Гетьман, В. Шаповал [2]	«Підприємство отримує прибуток після того, як утілена у створеному продукті вартість буде реалізована і набуває грошової форми реалізована вартість»
Г. Семенов, А. Бугай [27]	«Прибуток – це сукупність фінансових відносин, які виникають у процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання щодо перетворення доходів від зазначених видів діяльності в прибуток підприємства доходи»
Л. Шваб [30]	«Прибуток – це узагальнюючий фінансовий показник діяльності підприємства, визначається як частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на його виробничу й комерційну діяльність відшкодування усіх витрат»

Джерело: розроблено автором.

На думку більшості дослідників, прибуток – це позитивний результат від діяльності підприємства, також це частина доходу, що залишається після повернення витрат, що використовується в подальшому для виплати дивідендів власникам підприємства.

З нашої точки зору, прибуток підприємства – є фінансовим результатом підприємства, абсолютним показником, що характеризує виробничу, комерційну, науково-дослідну і іншу діяльність та ступінь ефективності проведення цієї діяльності. Прибуток має використовуватися для розвитку підприємства, бути джерелом інвестицій та доходом власників.

В більшості літературних джерелах автори розрізняють наступні основні види прибутку: обліковий (бухгалтерський), економічний і нормальний (рисунок 1.1).

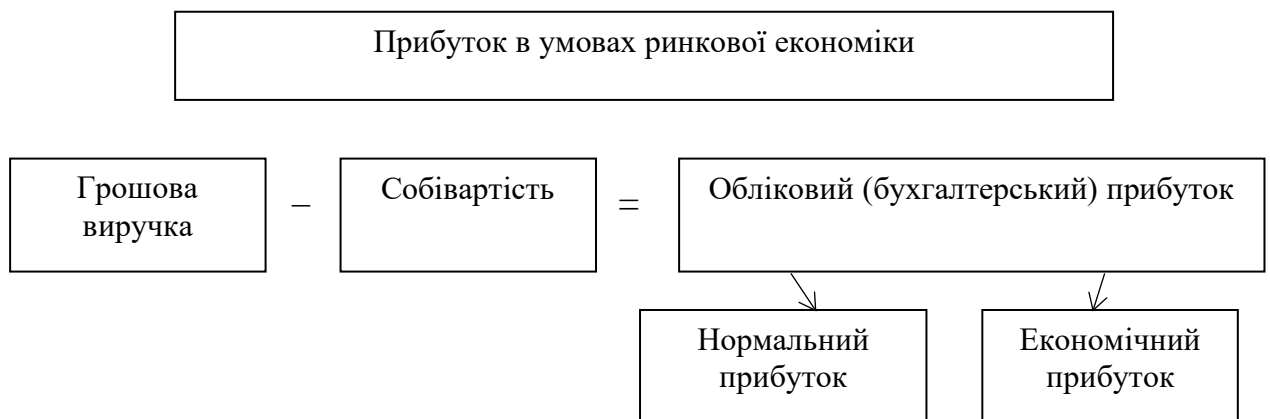


Рис. 1.1. Основні види прибутку

Джерело: розроблено автором.

Бухгалтерський (обліковий) прибуток – це різниця між ціною реалізованої продукції і витратами на її виробництво.

Нормальний прибуток – це винагорода за підприємницьку діяльність, складова витрат виробництва.

Економічний прибуток – різниця між обліковим і нормальним прибутком.

Величина економічного прибутку показує, наскільки обліковий прибуток перевищує нормальний:

$$P_e = P_o - P_n, \quad (1.1)$$

де P_e – економічний прибуток;

P_o – обліковий прибуток;

P_n – нормальний прибуток.

Якщо загальна виручка більше ніж всі зовнішні та внутрішні витрати, то виникає економічний прибуток.

В залежності від різних ознак формування розрізняють наступну класифікацію прибутку підприємства, що представлено на рисунку 1.2.



Рис. 1.2. Основні види прибутку підприємства
Джерело: розроблено автором.

Розглянемо класифікацію видів прибутку підприємства [32]:

1. Залежно від виду діяльності:

– прибуток від цільової діяльності – отриманий при реалізації продукції (послуг);

– прибуток від інших видів діяльності – від невиробничої діяльності (транспортної, посередницької тощо);

– прибуток від реалізації майна – від продажу основних засобів, нематеріальних активів;

прибуток від позареалізаційних операцій – від інвестиційної діяльності, надання майна в оренду, пайової участі в інших підприємствах тощо.

2. Залежно від порядку визначення:

– балансовий прибуток – це кінцевий результат всіх видів діяльності, та обсяг якого визначається за даними бухгалтерського обліку;

– оподатковуваний прибуток – різниця між валовими доходами та валовими витратами підприємства;

– чистий прибуток – частка прибутку, що залишається у підприємства після сплати податку на прибуток та інших податків, обов'язкових платежів і зборів, що потрібно сплачувати з прибутку.

3. Залежно від методики оцінки:

– номінальний прибуток – фактично отриманий прибуток;

– реальний прибуток – номінальний прибуток з урахуванням рівню інфляції.

4. Залежно від мети визначення:

– бухгалтерський прибуток – прибуток, що відповідає балансовому;

– економічний прибуток – різниця між виручкою від реалізації та витратами підприємства, в тому числі витратами втрачених можливостей.

Витрати втрачених можливостей це витрати на споживання будь-якого ресурсу, що втрачені з-за використання його не найкращим способом.

5. Залежно від розмірів підприємства:

– мінімальний прибуток – це прибуток, розмір якого після сплати

податків задовольняє власників підприємства, тобто мінімальний рівень рентабельності відповідає рівню середньої потенційної ставки банків за депозитами;

- цільовий прибуток – прибуток, що залежить від обраної стратегії підприємства і визначає мету діяльності;

- максимальний прибуток – це прибуток, який підприємство отримує при однаковому обсязі виробництва, коли граничні доходи дорівнюють граничним витратам та вони зростають відповідно до зростання обсягів виробництва.

Розподіл і використання прибутку підприємства є важливим господарським процесом, що забезпечує покриття потреб підприємств та формування доходів в країні. Розподіл прибутку повинен сприяти підвищенню ефективності виробництва, стимулювати розвиток нового.

Прибуток відображає кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства, та його розмір залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх факторів, кожен з яких впливає на розмір прибутку (рисунок 1.3).

Зовнішніми факторами є кон'юнктура ринку, рівень вартості матеріалів, сировини, палива, енергетичних ресурсів, рівня амортизаційних відрахувань та ін. основними внутрішніми факторами можна назвати: рівень цін на реалізовану продукцію, рівень заробітної плати, компетентність керівництва й менеджерів, конкурентоспроможність продукції, організація виробництва й праці, продуктивність та ін.

Фактори прибутковості впливають на прибуток через обсяги реалізованої продукції і витрати, тому для розрахунку результату необхідно порівняти вартість обсягу реалізованої продукції й вартість витрат і ресурсів, використаних у виробництві.

При визначенні прибутку підприємства необхідно враховувати доходи та витрати [31].

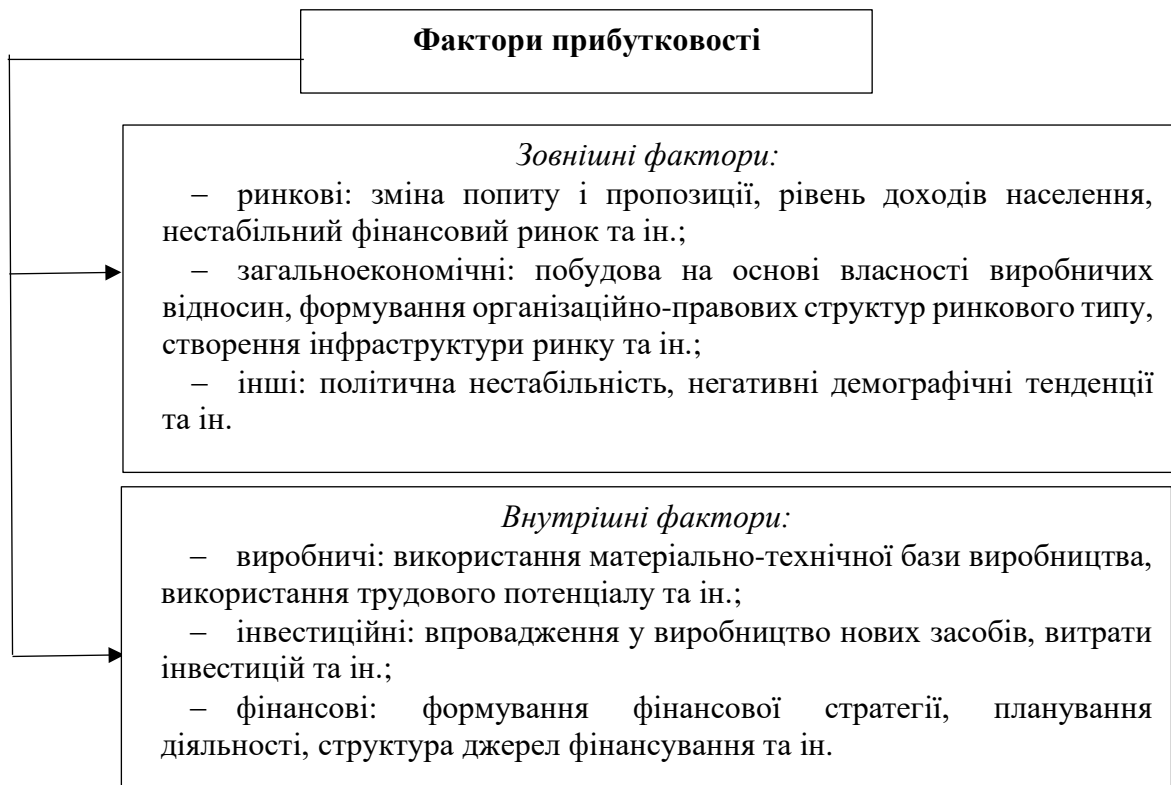


Рис. 1.3. Основні фактори прибутковості

Джерело: розроблено автором.

Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов’язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок власників).

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов’язань, які призводять до зменшення власного капіталу.

Витрати на продукцію розраховують за собівартістю виготовлення продукції, потрібно щоб вона не перевищувала витрати на придбання аналогічної продукції на ринку.

Будь-яке підприємство повинно розглядати всі чинники, що мають вплив на його функціонування і постійно модернізувати свою діяльність. Процес формування і використання прибутку це складний механізм який охоплює всі сфери діяльності підприємства.

Основні функції, що виконує прибуток як найважливіша категорія ринкових відносин представлено на рисунку 1.4 [31].

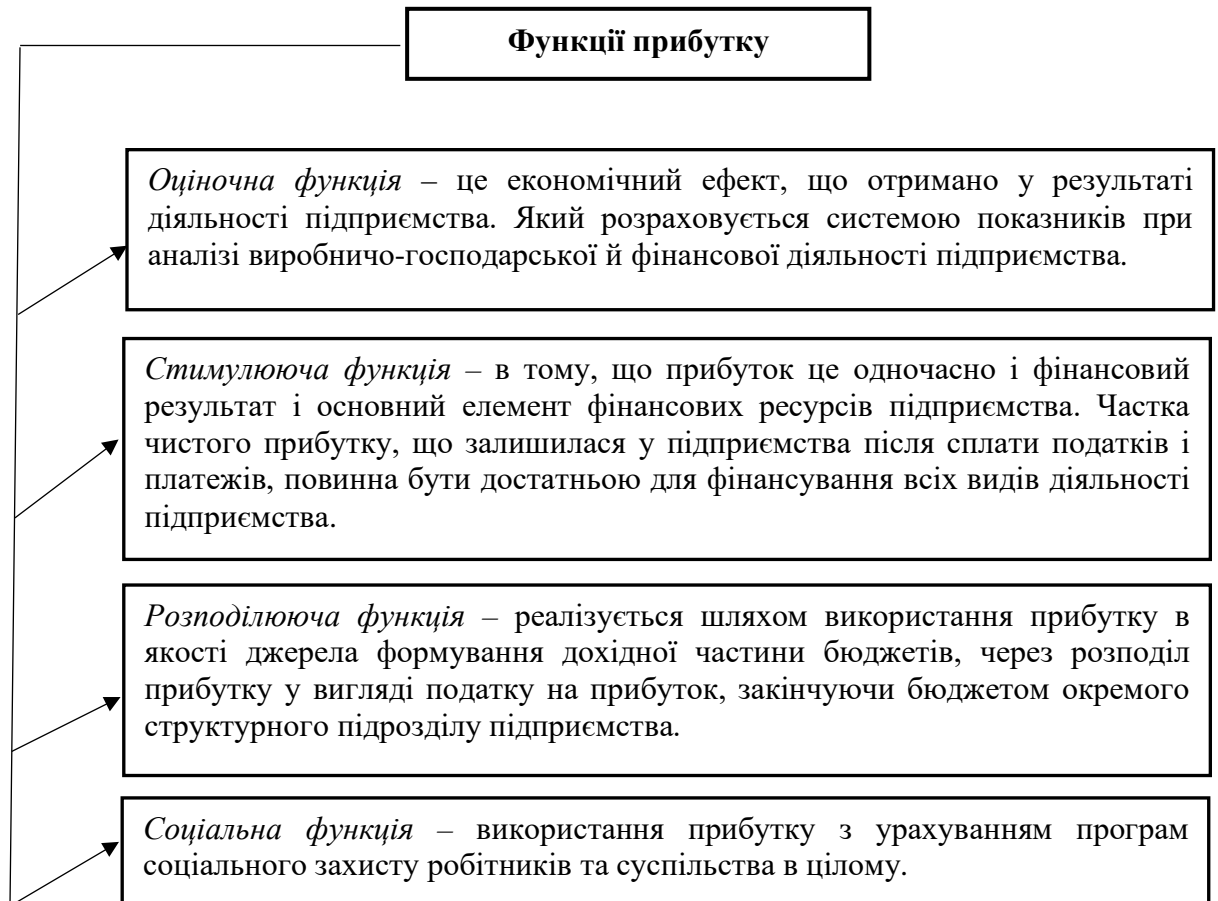


Рис. 1.4. Функції прибутку

Джерело: розроблено автором.

Рентабельність – це відносний показник економічної ефективності діяльності підприємства, складний комплексний соціально-економічний показник та характеризує ефективність фінансової діяльності підприємства в порівнянні з іншими на ринку.

Рентабельним вважається підприємство, яке приносить прибуток, але рентабельність не можна ототожнювати з абсолютною сумою прибутку.

Рентабельність – це ступінь прибутковості, що розраховується за допомогою цілої системи показників, які характеризують ефективність роботи підприємства в цілому та окремих видів продукції (робіт, послуг).

Більш повно ніж прибуток кінцеві результати діяльності характеризують показники рентабельності, так як їх величина відображає співвідношення ефекту та вкладених грошей або ресурсів. Для розрахунку прибутку, поточних витрат, авансованій вартості, рентабельності використовують велику кількість

показників.

Поняття «рентабельність» походить від слова «рента», що в загальному вигляді означає дохід, тому рентабельність це прибутковість. Раніше, термін «рентабельність» означав саме ступінь віддачі від використання факторів виробництва [30].

З точки зору А. Шегда – рентабельність є це дохід від виробництва, як винагорода за підприємницьку діяльність, технічні нововведення та удосконалення, за вміння ризикувати в умовах невизначеності, як монопольний дохід, як етична категорія [31].

З розвитком ринкових відносин рентабельність стала охоплювати і інші сторони економічної діяльності підприємства (виробничу, підприємницьку, інвестиційну і ін.), тому рентабельність може бути відносною величиною, що характеризує прибуток або його норму.

Тільки в умовах стабільної, високої рентабельності можна досягти розширеного відтворення виробництва, тобто саме процесу розвитку. Підприємство повинне мати за мету забезпечення високого показника рентабельності.

Рентабельність – це вартісний показник ефективності виробництва [2].

Дронова А.Ю. вважає, що рентабельність – це показник, що характеризує ефективність фінансового та економічного механізму та прибутковість підприємства в умовах ринкової конкуренції та світової економічної кризи, який відображає адекватність системи керування та доцільність заходів управління у процесі функціонування підприємства [5].

Також рентабельність це відносний показник економічної ефективності, що системно відображає стан використання матеріальних, трудових, фінансових і природних ресурсів [1].

З точки зору Лепьохіна О.В. рентабельність – це відносний показник ефективності роботи підприємства, який обчислюється як відношення прибутку до витрат та має декілька модифікованих форм залежно від того, які саме прибуток і витрати були використані у розрахунках [10].

В загалі рентабельність підприємства показує відношення прибутку до одиниці витрачених ресурсів, з чого можна розрахувати економічну ефективність підприємницької діяльності [7].

З цього можна визначити, що рентабельність слід розглядати з двох сторін як економічну категорію і як показник. З точки зору економічної категорії вона характеризує прибутковість, фінансовий результат господарської діяльності.

В економіці використовуються наступні визначення рентабельності:

- прибутковість;
- відношення прибутку до витрат;
- відношення результатів господарської діяльності до витратами або ресурсів, обчисленими у вартісній формі;
- інтегральний показник, що враховує показники ефективності.

Але в будь-якому визначенні рентабельність – це відносний показник, що означає відношення суми отриманого результату до одного з показників (виручки, витрат, середньої вартості основних засобів і оборотних активів, фонду заробітної плати і ін.).

До системи показників рентабельності включають рентабельність активів (майна), рентабельність власного капіталу, рентабельність реалізації продукції, рентабельність інвестованого капіталу, рентабельність виробництва, фондорентабельність, рентабельність поточних витрат [9].

Основна мета показника рентабельності в наступному:

1. Є одним з основних показників розрахунку ефективності діяльності підприємства;
2. Підвищення рентабельності це мета діяльності підприємства в ринковій економіці;
3. Результативний, якісний показник діяльності підприємства;
4. Підвищення рентабельності сприяє зростанню фінансової стійкості підприємства;

5. Зростання рентабельності забезпечує перемогу підприємства з конкурентами в ринковій економіці;

6. Рентабельність має важливе значення для власників так як підвищують вартість підприємства;

7. Кредиторів і позичальників грошей рівень рентабельності цікавить з погляду реальності отримання відсотків за зобов'язаннями, зниження ризику неповернення позикових засобів, платоспроможності підприємства;

8. Рівень рентабельності аналізується податковими службами, фондовими біржами, міністерствами;

9. Для підприємців рентабельність характеризує привабливість бізнесу в цієї галузі.

Для прибуткового розвитку економіки будь-якого підприємства необхідно вивчати відношення обсягу виробництва та реалізації продукції до витрат і прибутку, що дасть данні для дослідження комплексу причинно-наслідкових взаємозв'язків найважливіших показників кінцевих результатів діяльності підприємства, наукового обґрунтування управлінських рішень.

Можна казати, що рентабельність можна визначити як показник ефективності підприємства, що виражає відносну величину прибутку і що характеризує ступінь віддачі засобів, використовуваних у виробництві.

1.2. Методи визначення показників прибуток та рентабельність підприємства

Прибуток, як економічна категорія, це форма частки знову створеної вартості – прибавочного продукту. Розрахунок прибутку відбувається як різниця між відпускною ціною продукції та його повною собівартістю, а також витратами, які визначені законодавством України. У випадку, коли ціна нижче від собівартості, їх різниця складає величину збитку.

Прибуток підприємства формується за рахунок наступних джерел: реалізація продукції (послуг, робіт); продаж іншого та позареалізаційних операції.

Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг) є основною складовою загального прибутку і є прибутком від операційної діяльності, що показує мету і профіль діяльності підприємства. Розраховується як різниця між виручкою від продажу продукції (без урахування податку на додану вартість і акцизного податку) та її повною собівартістю.

У разі калькулювання за неповними витратами ту частину витрат, що її не включено в собівартість продукції, відносять на певний період і за обчислення прибутку (Пр) відраховують від виручки:

$$\text{Пр} = \text{ВР} - \text{Срп} - \text{Вн}, \quad (1.1)$$

де ВР – виручка від реалізації продукції;

Срп – собівартість реалізованої продукції за неповними витратами;

Вн – витрати, що не включено в собівартість продукції, а віднесено на певний період (адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати).

Це метод прямого обчислення прибутку, який вважають основним у літературі, також існує ще аналітичний метод, згідно з яким прогнозований прибуток визначається коригуванням його фактичної величини з урахуванням впливу певних чинників у плановому періоді. Такий вплив може здійснюватися через зміну обсягів виробництва та продажу, його структури, собівартості продукції і цін. Цей метод орієнтовано на велику частку відносно однотипної продукції в загальному її обсязі [9].

Прибуток від продажу майна – це прибуток від продажу основних засобів, нематеріальних активів, цінних паперів, він розраховується як різниця між ціною продажу та залишковою вартістю об'єкта, що продається, з урахуванням витрат на продаж (демонтаж, транспортування).

Прибуток від позареалізаційної діяльності – це прибуток від пайової участі в спільних підприємствах, здавання майна в оренду (лізинг), дивіденди на цінні папери, дохід від володіння борговими зобов'язаннями, роялті тощо.

Прибуток є об'єктом оподаткування, тому державні органи регламентують методикку обчислення оподаткованого прибутку в

нормативних актах. Згідно Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» [22], оподатковуваний прибуток (По) розраховується за формулою:

$$Po = D - (B + A), \quad (1.2)$$

де Д – валовий дохід за період;

В – валові витрати за період;

А – сума амортизаційних відрахувань від балансової вартості основних засобів і нематеріальних активів.

Основною складовою валового доходу є виручка від реалізації продукції, в яку входить прибуток від продажу майна і від позареалізаційних операцій.

Валові витрати – це витрати на реалізовану продукцію, втрати від продажу майна. Амортизаційні відрахування виокремлено із загальної суми витрат, оскільки нарахування них контролюється фіскальними органами в особливому порядку [22].

Валовий (балансовий) прибуток – розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції і собівартістю реалізованої продукції.

Валовий прибуток може бути зменшений на величину наступних платежів:

- податок на майно та землю;
- податок з власників транспортних засобів;
- утримання дошкільних закладів.

Операційний прибуток – це балансовий прибуток, скоригований на різницю інших операційних доходів та операційних витрат. Інші операційні доходи відображають суми від операційної діяльності підприємств, крім доходу від реалізації продукції, а саме: дохід від оренди майна; дохід від операційних курсових різниць; доходи від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій); відшкодування раніше списаних активів.

Операційні витрати включають:

- адміністративні витрати (загальногосподарські витрати, пов'язанні з управлінням та обслуговуванням підприємства);

– витрати на збут (витрати на утримання підрозділів, що займають збутом продукції, на рекламу, пакування, доставку продукції споживачам тощо);

– інші операційні витрати (вартість реалізованих виробничих запасів, сумнівні борги та витрати від знецінення запасів, втрати від операційних курсових різниць, економічні санкції, відрахування на забезпечення таких операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають у процесі операційної діяльності підприємства, крім витрат, що входять у собівартість реалізованої продукції).

Прибуток від звичайної діяльності – це операційний прибуток, скоригований на величину фінансових та інших доходів і витрат.

До фінансових та інших доходів відносять: дохід від інвестицій в інші підприємства; відсотки та інші доходи від фінансових інвестицій; дивіденди; дохід від не операційних курсових різниць та ін.

До фінансових та інших витрат відносять: сплата відсотків на позиковий капітал; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; інші втрати і витрати, що не пов'язані з операційною діяльністю.

Скоригований прибуток є оподатковуваним прибутком.

В деяких випадках прибуток від звичайної діяльності після оподаткування коригується на суму оподаткованого надзвичайного прибутку, який може мати місце внаслідок надзвичайної події.

Чистий прибуток – це прибуток, що залишається у підприємства після сплати податку на прибуток.

Чистий прибуток підприємства використовується у двох напрямках:

– реінвестований прибуток – створення резервного фонду, фонду розвитку виробництва, інвестиційної потреби;

– фонд споживання – виплати власниками, акціонерам, матеріальні заохочення персоналу за результатами роботи, вирішення соціальних проблем.

Різноманітність варіантів розрахунку прибутку, обумовлюють наявність

значної кількості показників рентабельності.

Рентабельність – це відносні показники фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства, які виміряють прибутковість підприємства та групуються по інтересам учасників економічного процесу, ринкового обміну.

Показники рентабельності необхідно аналізувати, так як вони є важливими у процесі формування прибутку підприємства та обов'язковими елементами порівняного аналізу та оцінки його фінансового стану.

Основними завданнями аналізу фінансових результатів і рентабельності підприємства є [32]:

- загальний аналіз фінансових показників;
- факторний аналіз фінансових показників;
- аналіз ефективності використання прибутку і рентабельності.

При аналізі виробництва, показники рентабельності можна об'єднати в наступні групи:

1. Показники розрахунку рентабельності продукції – формуються на підставі розрахунків рівнів доходності по показнику прибутку, відзначеного в звітності підприємства та характеризують прибутковість продукції;

– показники рентабельності активів – формуються на підставі розрахунків рентабельності в залежності від зміни розміру та характеру авансованих коштів;

– показники, розраховані на підставі потоків власних грошових коштів – формуються на базі розрахунку рівня рентабельності аналогічно попереднім показникам, однак замість прибутку в розрахунку приймається прибуток грошових коштів.

Для розрахунку рівня прибутковості підприємства всі показники рентабельності можна об'єднати в наступні групи:

1. Показники оцінки прибутковості діяльності підприємства в цілому. Методика їх розрахунку заснована на використанні показників прибутку підприємства або прибутку від реалізації продукції, чистого прибутку (у

чисельнику) і показників реалізованої продукції, величини акціонерного капіталу, вкладеного капіталу, власного капіталу, позикового капіталу або сукупного капіталу (у знаменнику).

2. Показники оцінки прибутковості продукції, а також ресурсів виробництва й витрат. Методика їх розрахунку також базується на використанні показників прибутку підприємства, прибутку від реалізації продукції, чистого прибутку (у чисельнику) і показників сукупних витрат – собівартості, основних засобів, обігових активів, заробітної плати, чисельності працівників, виробничих площ і ін.

Основними групами показників є:

1. Показники, що розраховуються для оцінки прибутковості продукції, а також використаних ресурсів виробництва і витрат.

– Рентабельність продукції ($R_{пр}$) – це відношення загальної суми прибутку до витрат виробництва й реалізації продукції:

$$R_{пр} = \frac{\Pi}{B} * 100\%, \quad (1.3)$$

де Π – сума прибутку, грн;

B – витрати виробництва, грн.

– Рентабельність обороту (R_o) – розраховується як частка від розподілу величини чистого прибутку на обсяг реалізованої продукції:

$$R_o = \frac{\text{ЧП}}{B} * 100\% \quad (1.4)$$

де ЧП – чистий прибуток, грн;

B – виручка від реалізації продукції, грн.

– Рентабельність виробництва ($R_{вир}$) – відношення загальної суми прибутку до середньорічної вартості основних засобів і нормованих обігових активів:

$$R_{вир} = \frac{\Pi_p}{OBZ+OA} * 100\%, \quad (1.5)$$

де Π – сума прибутку, грн.

OBZ – середньорічна вартість основних виробничих засобів, грн;

$\bar{O}A$ – середньорічні залишки обігових активів, грн.

Показник характеризує ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства, відображаючи при якій величині використаного капіталу отримана величина прибутку.

2. Показники, що розраховуються для оцінки прибутковості діяльності підприємства в цілому.

– Рентабельність поточних активів ($R_{па}$) визначається за формулою:

$$R_{па} = \frac{ЧП}{ПА} * 100\% \quad (1.6)$$

де ЧП – прибуток, грн;

ПА – середня величина поточних активів, грн.

– Рентабельність власного капіталу ($R_{вк}$) визначається за формулою:

$$R_{вк} = \frac{ЧП}{ВК} * 100\% \quad (1.7)$$

де ЧП – чистий прибуток, грн;

ВК – середня величина власного капіталу за період, грн.

– Рентабельність інвестованого капіталу ($R_{ік}$) визначається за формулою:

$$R_{ік} = \frac{П}{ІК} * 100\% \quad (1.8)$$

де П – прибуток від інвестування капіталу, грн;

ІК – середня величина інвестованого капіталу, грн.

Рентабельність основних засобів ($R_{оз}$) визначається за формулою:

$$R_{оз} = \frac{П}{ОЗ} * 100\% \quad (1.9)$$

де П – прибуток від основних засобів, грн;

ОЗ – середньорічна вартість основних засобів, грн.

1.3. Шляхи максимізації прибутковості підприємства

Для підвищення прибутку на підприємстві необхідно створювати систему управління прибутком, основні складові якої представлено на рисунку 1.5.

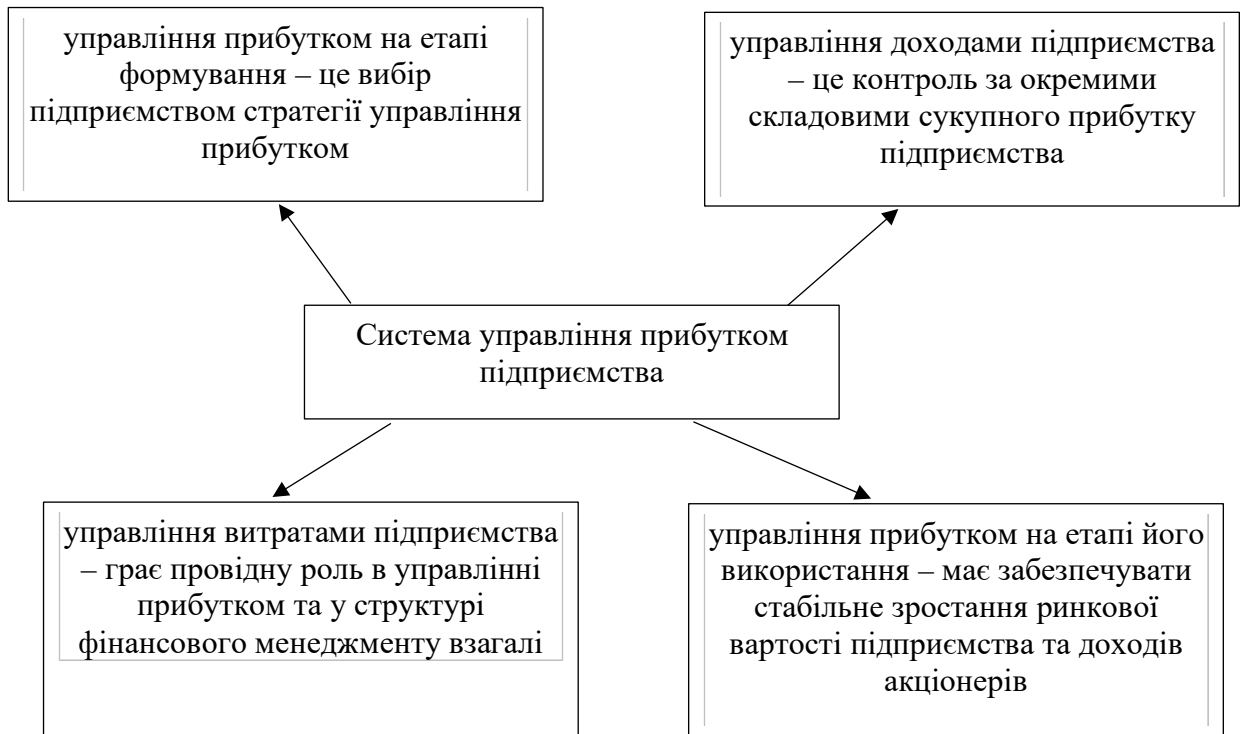


Рис. 1.5. Система управління прибутком підприємства за етапами
Джерело: розроблено автором.

На будь-якому підприємстві необхідно використовувати систему управління прибутком – це процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень за основними аспектами його формування, розподілу і використання на підприємстві з метою максимізації прибутковості діяльності та ефективності.

Головним у процесі управління прибутком є формування шляхів найбільш ефективного його отримання та оптимального використання, що спрямовані на забезпечення розвитку діяльності підприємства та зростання його вартості на ринку.

До об'єктів системи управління прибутком відносять управління процесом:

1. формування прибутку;
2. розподілом прибутку;
3. використання прибутку.

Управління прибутком спрямовано на збільшення доходів підприємства; зменшення витрат; формування та реалізацію ефективної

податкової політики та оптимальний розподіл прибутку.

Основними задачами процесу управління формування прибутку підприємства є:

- забезпечення максимізації прибутку, що відповідає ресурсному потенціалу підприємства та ринковій кон'юктурі;
- забезпечення оптимального рівня прибутку та рівня ризику від діяльності;
- забезпечення високої якості прибутку;
- підтримка конкурентоспроможності у довгостроковому періоді;
- забезпечення постійного збільшення ринкової вартості підприємства;
- забезпечення ліквідності підприємства та його платоспроможності;
- підтримка інвестиційної привабливості підприємства та інші.

До основних задач управління процесу розподілу прибутку є:

- забезпечення виплати необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства;
- забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку у відповідності зі задачами розвитку підприємства в майбутньому періоді;
- забезпечення ефективності програм участі робітників у прибутках підприємства.

Підвищення отримання доходів підприємства можна за рахунок розширення ринків збуту продукції та освоєння виробництва нових видів продукції, що користуються підвищеним попитом у споживачів. При збільшенні обсягів реалізації продукції, ціна реалізації зменшується, а вигоду підприємство отримує переважно за рахунок зростання загального обсягу виручки від реалізації.

Зростання доходів підприємства в основному забезпечується ефективною маркетинговою політикою та розробкою нових конкурентоспроможних видів продукції, що потрібні споживачу.

Зниження витрат полягає у проведенні аналізу витрат, склад і структура операційних витрат (виробнича собівартість, адміністративні витрати, витрати на збут, основні складові виробничої собівартості, позаопераційні витрати). Аналіз дозволяє виявити резерви скорочення матеріальних витрат, витрат на оплату праці робітників, що зайняті у виробництві та працівників системи управління.

Для ефективного розвитку підприємства та забезпечення конкурентоспроможності діяльності необхідно постійно шукати шляхи підвищення його прибутковості. Дуже важливим у діяльності підприємства є виявлення та кількісне вимірювання впливу факторів на показники прибутковості підприємства, пошук резервів зростання рентабельності роботи підприємства та обґрунтування і розробка заходів щодо використання виявлених резервів.

Максимізація прибутковості підприємства може бути досягнута за наступними основними умовами (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Шляхи максимізації прибутковості підприємства

Напрямок	Сутність	Вимоги до реалізації
1	2	3
Кількісні умови		
Збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції	При зростанні обсягів реалізації зростає прибуток за рахунок зниження частки постійних витрат, що припадають на одиницю продукції.	Збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів, основних засобів, обігових активів.
Зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції	При зниженні витрат на виробництво та реалізацію продукції зростає сума прибутку.	Зниження собівартості за рахунок більш ефективного використання ресурсів, підвищення технічного рівня виробництва та вдосконалення організації виробництва та праці.
Впровадження економічно обґрунтованих норм	Розробка економічно і технічно-обґрунтованих норм й нормативів призводить до зниження витрат виробництва.	Розробка норм та нормативів запасів сировини, матеріалів готової продукції та інших обігових активів.
Цінова політика підприємства	Необхідно вірно розраховувати ціну продукції, так як висока ціна призводить до скорочення обсягу реалізації, але і низькі ціни ведуть до недоотримання прибутку.	Розробка стратегії ціноутворення, встановлення цін відповідно до ринкових, застосування акцій, знижок тощо.

Продовження табл. 1.2

1	2	3
Якісні умови		
Підвищення якості продукції	Підвищення якості продукції дозволить значно скоротити витрати на виправлення браку та втрати від бракованих виробів, що не підлягають ремонту.	Контроль за якістю продукції, мотивація та надання додаткових стимулів персоналу для скорочення кількості бракованої продукції.
Маркетингова кампанія	Ефективна організація маркетингу дозволяє збільшити обсяги реалізації продукції, та підвищити прибуток підприємства.	Розробка ефективної маркетингової стратегії, що дозволить збільшити споживачів продукції та розширити сегмент ринку.
Підвищення продуктивності праці	Зростання продуктивності праці знижує витрати праці в розрахунку на одиницю продукції та зменшується питома вага заробітної плати у структурі собівартості.	Активна мотивація персоналу та надання різноманітних стимулів для більш ефективної праці.
Впровадження досягнень НТП	Впровадження у виробництво удосконаленої техніки та нових технологій дозволить скоротити витрати у розрахунку на одиницю продукції за рахунок збільшення обсягів виробництва та економії на оплаті праці.	Створення автоматизованих систем управління, використання методів вдосконалення та модернізації техніки та технологій.

Джерело: розроблено автором.

Можна сказати, що для максимізації прибутковості підприємства необхідно проводити аналіз внутрішніх можливостей підприємства, розглядати всі можливі резерви зниження собівартості продукції, та зосередити увагу на взаємодії з ринком, детально аналізувати ситуацію на ньому, знайти «свого» споживача та проводити ефективну цінову політику.

Рентабельність підприємства формується з урахуванням великої сукупності взаємопов'язаних факторів, що з різних сторін впливають на результати діяльності підприємства.

Внутрішні фактори залежать від внутрішнього середовища підприємства і визначаються роботою працівників підприємства.

Зовнішніми факторами можуть бути наявність сприятливої зовнішньої кон'юнктури, банкрутство конкурентів, підвищення потенційного попиту на

продукцію підприємства серед споживачів тощо.

Розглянемо наступні групи чинників, що впливають на формування стратегії підвищення рентабельності підприємства (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

**Чинники вибору стратегії забезпечення максимізації
прибутковості підприємства**

Чинники	Характеристика
1	2
Внутрішні чинники	
- матеріально-технічні	Процеси модернізації та реконструкції матеріально-технічної бази підприємства
- підприємство-управлінські	Стратегії і тактики діяльності та розвитку підприємства, інформаційне забезпечення процесу прийняття рішення
- фінансові	Процеси фінансового планування діяльності підприємства, аналіз і пошук внутрішніх резервів зростання прибутку, податкове планування
- кадрові	Процеси підвищення кваліфікації працівників, поліпшення умов праці, організація оздоровлення і відпочинку працівників
Зовнішні чинники	
- ринкові	Напрями підвищення конкурентоспроможності у наданні послуг, організація ефективної реклами нової продукції
- адміністративні	Система оподаткування, правові акти, постанови і положення, що регламентують діяльність підприємства, державне регулювання тарифів і цін
- зовнішньо-економічні	Процеси зміни тарифів і цін продукцію та послуги в результаті інфляції

Джерело: розроблено автором.

Всі перелічені чинники впливають на процес максимізації рівню прибутковості та призводять до зростання рівня доходу, що в свою чергу забезпечує більш високий рівень прибутковості.

Підприємства повинні працювати в взаємодії із зовнішнім середовищем, споживачами, посередниками, громадськими організаціями та державними установами.

Сукупність цих відносин впливає на всі показники рентабельності та і результаті висока ділова репутація дозволяє підприємству підвищувати рентабельність.

Можна сформулювати наступні основні напрями ефективного управління прибутком підприємства та збільшення його розміру:

1. Планувати витрати так, щоб їх розмір не перевищував доходи в будь-якому періоді, що дозволить забезпечити беззбитковість виробництва та вберегти підприємство від банкрутства;

2. Розробити дієву стратегію управління прибутком, що має відповідати довгостроковій меті розвитку підприємства та підвищити прибутковість та конкурентоспроможність підприємства за допомогою наявних ресурсів;

3. Враховувати доходи від всіх видів діяльності підприємства, так як кожний з них має вагомий вплив на загальний рівень прибутку;

4. При використанні прибутку орієнтуватися на потреби підприємства у формуванні джерел власного фінансування, що в майбутньому приведе до максимізації та стабілізації прибутку та розвитку суб'єкта господарювання.

Висновки до розділу 1

Прибуток є кінцевим результатом діяльності будь-якого підприємства, та висловлює різницю між чистим доходом і витратами підприємства, та виконує наступні основні функції: оцінювальну, розподільчу, стимулюючу та соціальну.

У ринковій економіці ефективно функціонують тільки підприємства, що порівнюють свої доходи з витратами і інвестиціями, виробляють конкурентоспроможну продукцію та такий її обсяг, який вони спроможні реалізувати.

Тому можна зробити наступні висновки, що:

- прибуток – це основна мета підприємницької діяльності і показник, що оцінює її ефективність та необхідність;

- прибуток є основою економічного розвитку країни, так як він забезпечує надходження до бюджету країни податків і платежів;

- прибуток є джерелом зростання доходів та добробуту робітників підприємства;

- прибуток – це необхідна умова при виході підприємства на міжнародний ринок;

- прибуток є основним джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, що можуть забезпечити його розвиток;
- прибуток виконує захисну функцію підприємства від загрози банкрутства та є головним фактором зростання його ринкової вартості;
- прибуток є важливим джерелом задоволення окремих потреб споживачів та суспільства в цілому та ін.

Основними шляхами максимізації прибутковості підприємства можуть бути наступні:

- підвищення ефективності діяльності підприємства в процесі збуту продукції;
- збільшення обсягу виробництва продукції за рахунок більш повного використання виробничих потужностей підприємства;
- скорочення витрат на виробництво за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, економічного використання матеріальних ресурсів та устаткування;
- усунення причини виникнення перевитрат фінансових ресурсів на управлінські і комерційні напрями;
- застосування сучасного механізованого і автоматизованого обладнання для виробництва продукції;
- проведення ефективної цінової політики, диференційованої по відношенню до окремих споживачів;
- зниження собівартості продукції;
- дотримання договорів на поставку продукції;
- впровадження ефективної облікової політики;
- проведення ефективної політики з підготовки та підвищення кваліфікації персоналу, що є особливою формою вкладення капіталу; з
- здійснення заходів, спрямованих на покращення матеріального клімату в колективі;

- удосконалення рекламної діяльності, підвищення ефективності окремих рекламних заходів;
- впровадження досягнень НТП, в результаті чого може зростати продуктивність праці;
- звільнення від зайвого та невстановленого устаткування;
- підвищення ціни реалізації за умови підвищення якості продукції;
- розширення експорту і зайняття нових ніш на ринку та ін.

Тільки використання зазначених чинників в сукупності та взаємозв'язку може забезпечити достатні темпи максимізації прибутку та рентабельності і, як наслідок, підвищення ефективності виробництва та конкурентоспроможності підприємства.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Характеристика та діагностика стану кондитерської галузі України

Одна з важливих галузей харчової промисловості України – кондитерська, вона сформувалася ще давно, так як у країні є необхідна сировина, а саме борошно й цукор.

Але до 2021 року кондитерський ринок України сильно змінився, з'явилися нові виробники – лідери, та і споживачі вже по-іншому ставляться до вибору продукції.

У 2021 році обсяг виробництва кондитерської промисловості був 2 % ВВП країни та частка України світовому ринку – 73 млрд USD, що приблизно 1%. Виробнича потужність галузі приблизно 1,5 млн т. [18], але виробничий потенціал України використовується не в повному обсязі.

Протягом 2022 року у кондитерській галузі відбулися великі зміни, близько 20% підприємств постраждали від воєнних дій або були закриті. Обсяги виробництва скоротилися на 10-12%, але це не призвело до дисбалансу чи дефіциту продукції на ринку, оскільки у відсотковому співвідношенні через міграцію населення та зниження купівельної спроможності обсяги споживання також скоротилися. Виробництво продукції з какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів впало на 24,4% [18].

Раніше в Україні функціонувало приблизно сто підприємств кондитерської галузі, що обумовило високий рівень конкуренції на ринку [4], тому кожне підприємство повинно постійно розвиватися, підвищувати якість своїх виробів, оновлювати асортимент та шукати шляхи для задоволення потреб споживачів.

За даними Державної служби статистики України [18] кондитерська галузь є одним з найбільших сегментів харчової промисловості. Всі кондитерських вироби поділяють на цукристі, шоколадні та борошняні

(рисунок 2.1).

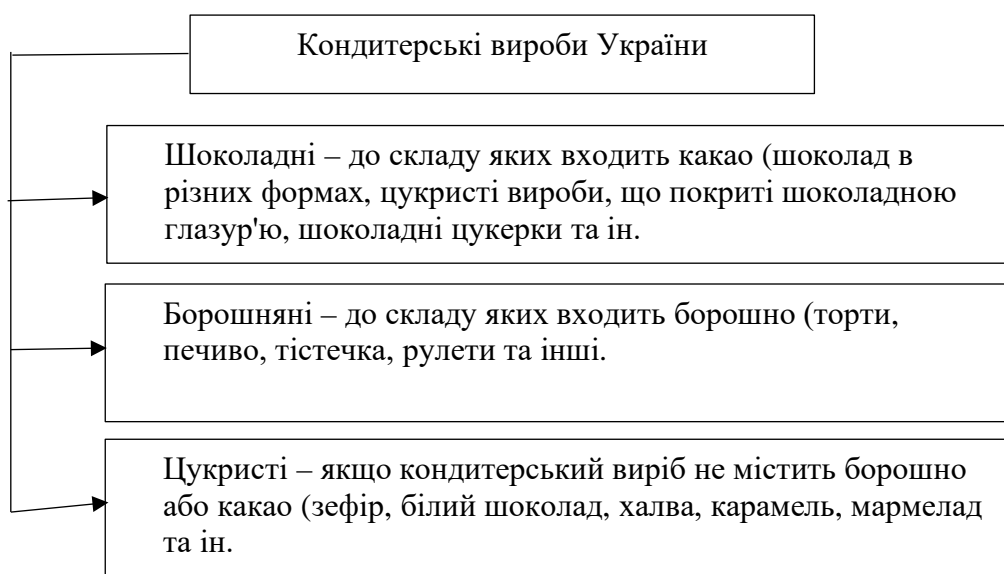


Рис. 2.1. Види кондитерських виробів України

Джерело: розроблено автором.

В Україні сьогодні виробляється великий асортимент кондитерської продукції, тому було проаналізовано динаміку виробництва вітчизняної продукції за 2011–2022 роки, що запропоновано у таблиці 2.1 [18].

Таблиця 2.1

Виробництво кондитерської продукції за 2013–2022 рр.

Найменування продукції	Кількість виробленої промислової продукції (валове виробництво) за								
	2011	2013	2014 ¹	2015 ¹	2017 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹	2022 ¹
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11
Печиво солодке (включаючи сендвіч-печиво; крім частково чи повністю покритого шоколадом або іншими сумішами, що містять какао)	229	237	184	167	177	159	156	149	132,5
Цукерки шоколадні (крім цукерок із вмістом алкоголю, шоколаду в брикетах, пластинах чи плитках)	147	130	86,4	59,5	53,3	66,6	70,7	76,26	65,6
Цукерки варені	36,7	34,3	26,6	27,3	21,6	29,3	к / с	к / с	к / с

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	8	9	10	11
Вафлі та вафельні облатки (уключаючи солоні; крім частково чи повністю покритих шоколадом або іншими сумішами, що містять какао)	65,4	74,6	54,3	47,9	51,0	52,6	56,0	51,55	39,5
Шоколад у брикетах, пластинах чи плитках (крім шоколаду з начинкою, шоколаду з додаванням зерен зернових культур, фруктів чи горіхів та шоколадного печива)	19,1	27,5	21,8	16,5	18,6	24,7	24,0	22,47	16,7
Вироби кондитерські з цукру чи його замінників, з вмістом какао (уключаючи шоколадну нугу; крім білого шоколаду)	123	105	83,5	77,2	64,4	47,0	28,4	26,61	20,2
Гумки, фруктові желе та фруктові пасти у вигляді кондитерських виробів з цукру (крім жувальної гумки)	46,6	43,8	39,1	39,0	44,2	47,7	46,5	50,21	42,9
Карамелі, тофі (ірис) та солодощі аналогічні	87,8	74,4	70,5	83,7	75,1	77,6	к / с	к / с	к / с

¹Примітка. Дані за 2013-2021 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, за 2014-2021 рр. також без урахування частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, за 2022р. – без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

Джерело: розроблено автором.

Борошняна кондитерська продукція в Україні за рівнем споживання посідає перше місце, так як на душу населення в рік припадає 10,5 кг, шоколад – 6,4 кг займає друге місце, цукриста кондитерська продукція 5,1 кг – третє [11].

Найбільшою популярністю серед українців користуються мучні вироби – 46%, шоколад та продукти зі вмістом какао – 43,0%, а найменшою – цукристі без какао – 11%.

Відповідно до статистичних даних [18], сьогодні споживання кондитерської продукції складає приблизно 0,5 кг на одного українця на місяць.

Індекси виробництва какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів за 2013–2022 роки представлено на рисунку 2.2.

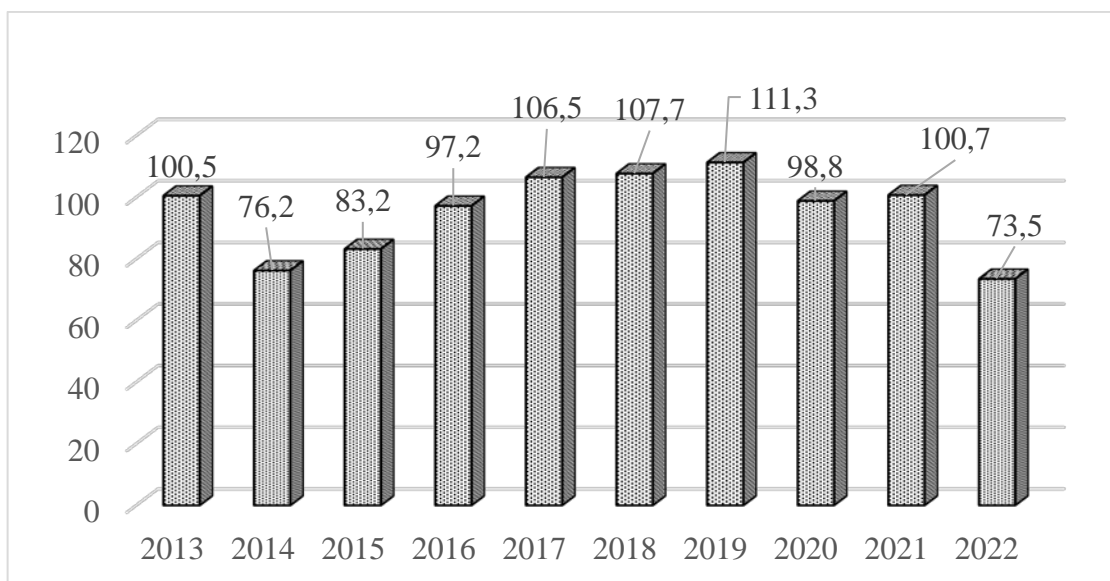


Рис. 2.2. Індекси виробництва какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів за 2013–2022 роки

Джерело: розроблено автором.

За насиченістю ринок кондитерських виробів України практично не відрізняється від ринку європейських країн, так як його асортимент, що представлено на ринку збуту, становить понад одного мільйона найменувань.

Більше 95% ринку займають товари вітчизняних підприємств, але рівень споживання кондитерських виробів в Україні значно нижче, ніж у країнах Європейського Союзу. В країнах ЄС це приблизно 12,9 кг на душу населення на рік, в Україні нижче на 18,6%, а деякі види і в 1,5–2 рази [18], це обумовлено низьким рівнем доходу порівняно з європейськими країнами.

Сьогодні для об'єктивної оцінки масштабів ринку кондитерської продукції використано натуральні показники, оскільки вартісна їх оцінка внаслідок підвищення цін та надмірних інфляційних процесів не відображає реальної ситуації економічної кон'юнктури.

Кондитерські вироби не є предметами першої необхідності в Україні. Найчастіше продукцію купують як подарунок, для підняття настрою або швидкого перекусу та поповнення енергії. Це спонукає виробників робити в рекламі емоційний акцент для прийняття рішення про покупку. Також

важливим фактором під час вибору кондитерських виробів є виробник, адже перевага з боку українського покупця зазвичай віддається вітчизняному.

Переваги кондитерських виробів України обумовлені наступними чинниками:

– ціна – вітчизняні вироби дешевші ніж імпортні;

– якість – українські підприємства пропонують продукцію високої якості відповідно до вимог міжнародних стандартів системи менеджменту якості ISO 9000 та ISO 9001, а також системи менеджменту безпеки продуктів харчування ISO 22000, мають розвинену систему контролю якості та безпеки як щодо сировини, так і щодо готової продукції на всіх етапах виробництва, що підтверджується відповідним сертифікатом та маркуванням про проходження добровільної сертифікації продукції;

– «Made in Ukraine» – з 2013 року вироблення тренду в Україні.

Сьогодні великим виробникам легше справлятися з викликами у 2022 році, й за цей час лідери галузі не змінилися [25].

Основні виробники кондитерської продукції наступні:

1. Корпорація «Roshen» – лідер українського ринку кондитерської продукції, який збуває свою продукцію на вітчизняному та на міжнародному ринках. Компанія існує з 1996 року. Продукцію можна купити в США, Канаді, ОАЕ, Китаї, Японії, Алжирі, Ізраїлі, країнах ЄС, і СНД. Roshen стабільно входить в топ 100 кондитерських компаній світу та споживачі люблять і довіряють торговій марці, вона асоціюється з будинком і надійністю, мережа їх фірмових магазинів збільшується, як і асортимент продукції.

2. Група «Конті» – заснована в 1997 році, і входить в трійку лідерів українського ринку кондитерських виробів. З 2015 року також є у топ 100 кондитерських світових компаній. Виробничі активи компанії включають в себе п'ять фабрик, з яких дві зараз знаходяться на окупованих територіях. Компанія експортує продукцію в країни СНД. Однією з візитних карток компанії є вафельна шоколадна цукерка – «Джек».

3. «АВК» – компанія працює з 1991 року, основні виробничі потужності

знаходяться в Дніпропетровській області – це фабрика площею 14639 м². Експортує в більш ніж 20 країн світу, серед яких Німеччина, Великобританія, Латвія, і Ізраїль. Також входить у світовий рейтинг кондитерів. Компанія більше за все виробляє шоколадні, пралінові і вафельні цукерки. Однією з найпопулярніших є серія «Труфальє». Компанія також постраждала через проведення АТО, оскільки їй довелося призупинити роботу Донецької та Луганської фабрик. Ще одна фабрика знаходиться в Мукачево (Закарпатська область), на її офіційному сайті шукають інвеститорів, які готові вкласти гроші або викупити фабрику.

4. Nestle Україна. На Українському ринку з 1994 року, кондитерська продукція не основна спеціалізація корпорації. В Україні з 1998 року володіє брендом «Світоч». Найпопулярнішими є батончики – «Aero», «Nuts», «KitKat» (шоколадний бренд номер 3 в світі), Lion, Nesquik Fest, а також драже «сенсації».

5. Кондитерська фабрика «Житомирські ласощі» – входить до п'ятірки лідерів кондитерського ринку України. Продукція розрахована швидше на споживача із середнім і низьким рівнем доходу, є лінійка для діабетиків, в яку входять цукерки на вагу, також у є серія «Халяль». Виробнича потужність підприємства – 80 тисяч тонн продукції на рік.

6. Бісквіт-Шоколад – Харківське підприємство, існує з 2001 року, включає в себе дві фабрики. Експортує у Казахстан, Киргизстан, Грузію, Азербайджан, Молдову, Латвію, Литву, Монголію, США, Канаду, Ізраїль, Німеччину. На експорт йде близько 30% усієї виробленої продукції. Карамель, цукерки (глазуровані і неглазуровані), шоколад, зефір, ірис, мармелад – основна продукція фабрики Харків'янка. Загалом «Харківська бісквітна фабрика» займається випуском борошняних кондитерських виробів.

7. ПрАТ «Полтавакондитер» (торгова марка Домінік). Кондитерська фабрика виробляє до 200 тонн продукції в день, експортує в Естонію і Грузію, як і інші постраждала від російського ембарго на українські продукти. Виробничі потужності – дві фабрики, обидві в Полтаві. Бренд «Домінік»

випускає близько 50 видів цукерок. З іншого боку, в регіонах продукцію частіше можна знайти на ринках або маленьких магазинчиках.

8. Монделіс Україна – український підрозділ швейцарського гіганта, до 2014 року називався «Крафт Фудз Україна», належить групі «Mondelēz InternationaL», найбільшого в світі виробника шоколаду, шоколадних цукерок і печива. Ця фірма найбільше постраждала від нападу Росії на Україну.

Сьогодні українські солодощі експортуються до Естонії, Казахстану, Молдови, Азербайджану, Грузії, Туркменістану та Латвії. З країн ЄС великим попитом користується продукція в Литві та Польщі. Збільшується збут продукції Німеччину, Америку, Монголію, а також Ірак та Японію.

Війна в Україні вплинула на всі аспекти життя в державі, також значно змінилося функціонування національного ринку кондитерських виробів. Кондитерські вироби все ще користуються попитом серед покупців, варто зазначити, що війна в Україні не зупинила національних виробників ринку кондитерських виробів у виробництві, навпаки, всі наявні ризики власної справи вони зуміли перетворили в істотно сильні можливості для свого професійного зростання, що значно проявляється в їхньому поверненні на вже освоєні та виході нові зовнішні ринки збуту.

Згідно даних Міністерства економіки України [19], вітчизняні виробники кондитерської продукції експортувати протягом вересня 2022 року кондитерські вироби із шоколаду в сумі 15,1 млн. дол. США, тобто на 34,20 % більше, ніж було експортованого цього виду продукції в серпні 2022 року.

Солодощі та кондитерські вироби за час тривалості війни в країні характеризується позитивною динамікою щодо попиту на них на внутрішньому ринку збуту, якщо у 2021 році це було 5,3 %, то у 2022 році – 6,5 %.

Але, не дивлячись на деякі позитивні зміни на національному ринку кондитерських виробів, варто відмітити і те, що війна в країні сильно змінила споживчі настрої її громадян. Одним із таких факторів впливу на дане становище виступає значне скорочення фінансових можливостей людей, адже,

на даний час найголовнішим завданням є вміння заощаджувати. Іншим важливим фактором є обмеження в деяких речах як побуту, так і харчування, та «переведення» фінансової допомоги для потреб військових (ЗСУ). Також, потрібно врахувати й такий фактор як міграція громадян України закордон з метою убезпечення свого життя та здоров'я.

Вітчизняні виробники забезпечують 90% кондитерської продукції, і лише 10% припадає на імпорт. Водночас географія експорту української продукції дещо змінилася протягом 2022 року: припинилися постачання до РФ і Білорусі, але збільшилися до країн ЄС. Загалом обсяги експорту в 2022 році знизилися на 10%. Наразі найбільшими партнерами України в експорті кондитерської продукції з цукру є Польща, Казахстан, Німеччина і Румунія. Кондитерські вироби з цукру є звичною продукцією для споживачів в усьому світі.

У першому півріччі 2023 року Україна експортувала [19] понад 40 тис. тонн цукрових кондитерських виробів вартістю близько \$85 млн. Зараз головними споживачами українських солодошів з цукру є Польща, Румунія і Казахстан, які спільно забезпечують третину закупівель.

За узагальненими даними Міжнародного торгового центру (ІТС) [19], в 2022 році глобальний експорт цукрових солодошів перевищив \$14 млрд, що на 6 % більше показника 2021 року. В кількісному виразі експорт кондитерських виробів минулого року склав майже 4 млн тонн. В цьому сегменті найбільшими постачальниками на світовий ринок виступають Німеччина (437 тис. т), Китай (428 тис. т) і Туреччина (315 тис. т). Чільну десятку експортерів також доповнюють Іспанія, Бельгія, Нідерланди, США, Канада, Індія та Польща.

В УААЕ рекомендують галузевим виробникам і експортерам сфокусуватись не лише на традиційній продукції, а й приділити увагу впровадженню новинок зі зміненими найменуваннями, смаками, упаковкою тощо. Доречним також буде просування нішевих продуктів в окремих географічних регіонах (Близький Схід, Тихоокеанська частина Азії, Африка,

Латинська Америка), адже глобальний ринок кондитерських виробів з цукру є сформованим і достатнім за обсягами пропозиції, тому диверсифікація товарного асортименту підвищує можливості отримання преміальної виручки.

Але в останні роки обсяги експорту знижуються. У таблиці 2.2 розглянемо структуру експорту кондитерської промисловості України за період 2011–2022 роки [19].

Таблиця 2.2

Експорт кондитерської промисловості

Найменування продукції	Експорт, млн. тонн								
	2011	2012	2014	2015	2016	2019	2020	2021	2022
цукор і кондитерські вироби з цукру	241,9	341,2	147,1	169,5	352	254,4	250,3	245,2	193,7
какао та продукти з нього	675,7	662,3	322,9	187,3	162,2	204,6	201,4	198	172

Джерело: розроблено автором.

Незважаючи на те, що більше 95% ринку кондитерської продукції займають вітчизняні товари, продукція з країн-імпортерів також користується постійним попитом серед споживачів, але кількість її зменшується.

У таблиці 2.3 розглянемо структуру імпорту кондитерської промисловості України за період 2011–2022 роки [19].

Таблиця 2.3

Імпорт кондитерської промисловості

Найменування продукції	Імпорт, млн. тонн								
	2011	2012	2014	2015	2016	2019	2020	2021	2022
цукор і кондитерські вироби з цукру	230,7	83,5	59,3	34,8	56,2	70,5	74,1	66,7	49,35
какао та продукти з нього	491,8	449,6	358,8	193,5	217,1	327,1	375,9	338,3	372,1

Сьогодні на українському ринку представлені іспанські, польські, турецькі, німецькі й голландські, бельгійські, австрійські солодощі тощо. Імпортовані товари мають конкурентоспроможні якість та ціну.

Згідно даних митної статистики [18] в травні 2023 українські компанії експортували 3,4 тис. тон шоколаду на \$11 млн, всього з початку року – 18,3 тис. тон на \$60 млн.

За той же проміжок часу – січень-травень 2023 року український імпорт шоколаду становив 12,5 тис. тон на \$61 млн, тож в грошовому вимірі експорт майже дорівнював імпорту.

В травні український експорт кондитерських виробів з цукру становив майже 7 тис. тон, з початку року – 27 тис. тон на \$55 млн (імпорт – 5,2 тис. тон на \$25 млн).

В 2022 році Україна експортувала 45 тис. тон шоколаду на \$143 млн, імпортувала – 32 тис. тон на \$130 млн. У порівнянні з 2021 роком експорт зменшився на 27%, імпорт – відразу на 37%.

Дещо схожою була динаміка імпорту/експорту кондитерських виробів з цукру – в 2022 році експорт становив 70 тис. тон на \$139 млн (-31% до 2021 року), імпорт – 13,6 тис. тон на \$53 млн (-26%).

Українці стали витратити на їжу майже вдвічі більше, ніж п'ять років тому – витрати на продовольство виросли на 75%. При цьому 12% всього бюджету віддають за солодощі. Останні декілька років ринок кондитерських виробів в Україні активно розвивається.

Про це свідчить той факт, що українські виробники солодощів традиційно входять до світових топ-рейтингів кондитерів.

Одним із визнаних на світовому рівні рейтингів кондитерських компаній є рейтинг видання Candy Industry Magazine, котрий базується на оцінці таких факторів як чистий обсяг продажів компанії, кількість працівників та кількість заводів – Global Top 100 Candy Companies.

У 2020 р. до нього потрапили чотири українські кондитерські компанії: "Roshen", "АВК", "Millennium" та "Konti". Це досить гарний результат: кращі показники наразі мають кондитерські галузі лише двох західноєвропейських країн – Німеччини (13 підприємств) та Швейцарії (6 підприємств) [24].

Позиції українських кондитерських підприємств у рейтингу Global Top 100 Candy Companies [24] за період 2016–2022 роки представлено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Позиції українських кондитерських підприємств у рейтингу Global Top 100 Candy Companies

Підприємство	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Roshen Confectionery Corp.	22	24	25	27	27	29	28
AVK Confectionery	-	67	64	-	65	-	-
Millennium Chocolate Factory	-	-	-	-	74	73	75
Konti Group	38	43	43	44	80	89	93

Джерело: розроблено автором.

Сталої позиції у межах 22-29 позначок дотримується компанія «Roshen».

Компанія «Konti», мала гарні результати, у 2016–2019 рр. вона посідала 38-44 позиції, але у 2020 р. різко опустилася до 80-ої, а у 2022 р. – 93 місце.

Компанія «АВК» періодично зникає з рейтингу, а «Millennium» з'явився у ньому лише у 2020 році. Останнім часом у світових рейтингах були присутні від 2 до 4 українських кондитерських підприємств що дає підстави вважати, що вітчизняна кондитерська галузь є достатньо конкурентоспроможною та її продукція користуватиметься попитом на ринку Західної Європи.

У лідерах рейтингу сьогодні – корпорації Mondelez International (3-тє місце) і Nestle (5-тє місце), які володіють вітчизняними брендами «Світоч» і «Корона».

Конкуренція на внутрішньому ринку солодоців досить велика, у галузі діють близько 750 підприємств. Великим виробникам з часткою ринку в 10% доводиться боротися за увагу покупця з невеликими місцевими операторами і торговими мережами з власними пекарнями.

Смакові переваги українців різняться за віковими категоріями – молодь більшою мірою споживає батончики і шоколадки, люди середнього віку та пенсіонери більше люблять борошняну продукцію. Водночас у всіх категорій споживачів активним попитом користуються цукерки і печиво на вагу.

Основними проблемами розвитку кондитерської галузі України сьогодні є наступні:

– збільшення собівартості продукції та зростання витрат через підвищення вартості сировини, яку виробники імпортують;

- зниження попиту на продукції кондитерської галузі (через зниження купівельної спроможності), а особливо у сегменті «преміум»;
- зменшення обсягів виробництва у всіх сегментах;
- війна в країні;
- девальвація гривні;
- обмежена інвестиційна діяльність;
- загострення конкуренції, внаслідок встановлення зони вільної торгівлі між ЄС та Україною та інші.

Експерти з кондитерського ринку розглядають наступні перспективи розвитку галузі (рисунок 2.3).

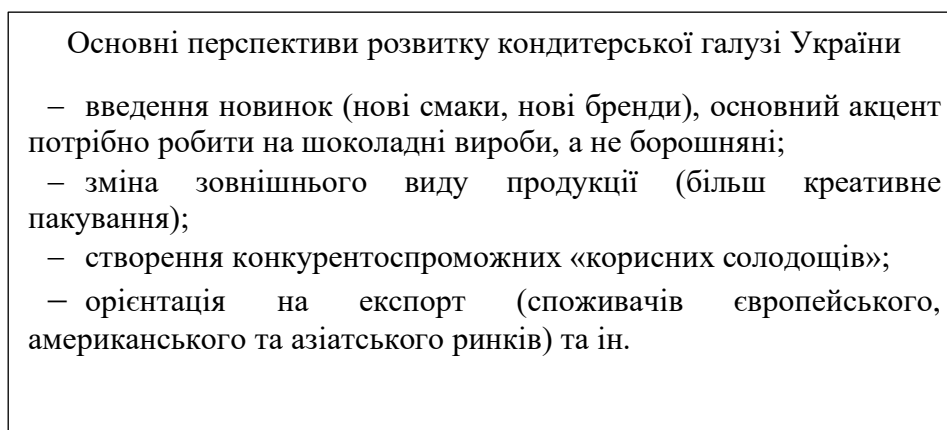


Рис. 2.3. Основні перспективи розвитку кондитерської галузі України
Джерело: розроблено автором.

Фахівці провели дослідження сегментації споживачів за демографічними, психографічними та соціально-економічними ознаками [11], найбільшу частку покупців займають жінки (84 %), зокрема у віковій категорії від 31 до 51 року (46 % від загальної чисельності опитаних). Споживання кондитерських виробів серед молоді (вікова категорія до 30 років) відносно старшого покоління знаходиться на рівні 40 % проти 60 %.

Тобто кондитерські вироби купують більше люди старшого покоління, у тому числі для своїх дітей та онуків. Також значимим чинником розробки продукції для споживачів пенсійного віку є дані ООН, за якими чисельність

людей похилого віку до 2050 року збільшиться втричі. Звідси кондитерські підприємства вже сьогодні мають працювати у напрямі цієї категорії споживачів.

Витрати на впровадження кондитерських виробів за останні 3–4 роки зросли у підприємств-товаровиробників в три рази. Річний маркетинговий бюджет невеликого регіонального підприємства на сьогодні перевищує 1 млн дол. США, тоді як у великих підприємств досягає 20 млн дол. США [11].

На думку експертів [4], зростання споживання на внутрішньому ринку солодощів може бути пов'язано з переорієнтацією на дешевшу продукцію. Така тенденція спостерігається практично в усіх групах продуктів харчування. Потужне зростання відсутнє, відзначається лише стабілізація. Крім того, відбувається нарощування експорту, а отже, збільшення показників може формуватися за рахунок імпортозаміщення.

Сьогодні через підвищення курсу валюти продукція зарубіжних виробників сильно піднялася у ціні, тому вітчизняне виробництво має перспективу розвитку, серед печива і тортів – частка вітчизняної продукції становить 93,3%, серед цукерок, шоколаду та морозива – 86,9 %.

З урахуванням особливостей кондитерського ринку та переваг вибору споживачів можна сформулювати наступні аспекти вітчизняних кондитерських підприємств [4].

1. Особливості розвитку: велика частка витрат для придбання сировини; залежність від сезону сировини та виробництва; схожість кондитерських виробів між собою; формування ціни на продукт за правилами ринку; поява нових виробників, яким відносно легко увійти на ринок збуту та вийти з нього; активна участь у виставках і конференціях для пошуку нової сировини, технологій та продуктів; швидке реагування та адаптація на зміни законів; спрямованість на задоволення споживчого попиту за асортиментною групою; готовність ризикувати; бажання знайти нішу ринку для свого підприємства.

2. Проблеми розвитку: війна в країні, зруйновані підприємства, зменшення споживачів за рахунок їх виїзду за межі країни; зменшення рівня

доходів населення; зростання вартості імпортованої сировини через зростання курсу долара; скорочення кількості споживання продуктів категорії «преміум»; падіння обсягів виробництва; застаріле зношене обладнання на підприємствах; зростання вартості сировини; значна дебіторська заборгованість підприємств торгівлі за продукцію.

Висока конкуренція виробників кондитерських виробів на внутрішньому та зовнішньому ринках змушує підприємства шукати власні шляхи підвищення своєї прибутковості та конкурентоспроможності.

Можна запропонувати наступні напрями розвитку кондитерських підприємств в Україні:

- виробляти не тільки кондитерську продукцію, а шукати шляхи диверсифікації, тобто виробляти снекові та інші гастрономічні вироби, що буде мати попит і у несезонний період;

- необхідно технічне переозброєння обладнання підприємств, тобто замінити формуючі та фасуючі вузли ліній, що дасть змогу виробляти нову сучасну продукцію, відмінну від тої, що є на ринку;

- збільшити якість продукції;

- проводити опитування споживачів, дегустації, промоакції щоб розуміти переваги торгової марки та підприємства та робити їх більш популярними на ринку;

- виробляти ексклюзивні продукти (зі зниженим вмістом цукру, зі зниженим вмістом жиру, без глютену, з високим вмістом білка, для дитячого сегменту (багаті на мікро- й макроелементи);

- розробити індивідуальні упаковки з новим дизайном, тобто з елементами мінімалізму, яскравими й контрастними кольорами різної фасованої категорії;

- збільшити продажі за рахунок експорту.

Серед глобальних тенденцій на ринку кондитерської продукції експерти виділяють наступні [11]:

- посилення конкуренції через зниження темпів приросту споживання продукції на світовому ринку;
- багато українських виробників відкривають нові експортні напрями та розширюють присутність на іноземних ринках;
- обсяг споживання кондитерських виробів на основі цукру скорочується, але водночас у споживачів спостерігається зростання поведінки «інтуїтивного харчування» та відмова від обмежень, які діяли раніше.

«Сьогодні на вибір споживача впливає ціна, якість, зовнішній вигляд, продукція повинна бути не тільки смачною, а й візуально достойною Instagram, щоб фото можна було викласти в інтернет. Ну і, звісно ж, національна ідентичність. «Зроблено в Україні» зараз надзвичайно популярне не лише в Україні, а й за її межами» [25].

Також експерти виділяють й основні тренди в оформленні чи подачі кондитерських виробів, які розвивалися протягом останніх двох років: торт на боці або верхом наперед, бенто-торти або як аналог Cake to go (тортик на одного в паперовому стаканчику), японські моти на основі рисового тіста та дзеркальні торти – покриті глянцевою глазур'ю [25].

2.2. Аналіз та оцінка внутрішнього середовища ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Кондитерська Корпорація ROSHEN – один з найбільших світових виробників кондитерських виробів, у рейтингу Global Top-100 Candy Companies у 2022 році посідає 28-те місце [21].

ROSHEN виробляє понад 320 найменувань високоякісних кондитерських виробів: шоколадні та желейні цукерки, карамель, ірис, шоколадні плитки та батончики, печиво, вафлі, бісквітні рулети, тістечка та торти. Деякі з них не мають аналогів на ринку України виготовлені за найсучаснішими технологіями. Загальний обсяг виробництва продукції сягає близько 300 тисяч тонн на рік. Експлуатація сучасного високовиробничого обладнання, чітке дотримання рецептури, використання виключно

високоякісної сировини та матеріалів є запорукою головних переваг продукції ROSHEN.

До складу Корпорації входять українські фабрики (Київська, Кременчуцька, Бориспільська та два виробничі майданчики у Вінниці), Клайпедська кондитерська фабрика (Литва), Bonbonetti Choco Kft (Будапешт, Угорщина), а також Вінницький молочний завод, який забезпечує фабрики натуральною високоякісною молочною сировиною.

Виробничі об'єкти кондитерської корпорації ROSHEN сертифіковані відповідно до вимог міжнародних стандартів якості та безпеки продуктів харчування. На підприємствах корпорації ROSHEN працює система управління якістю, яка відповідає вимогам ISO 9001:2008, та система управління безпечністю харчових продуктів, яка відповідає вимогам стандарту ISO 22000:2005, що підтверджується наявністю у кожної з фабрик Корпорації сертифікатів відповідності.

Усі кондитерські фабрики корпорації ROSHEN забезпечені обладнанням для моніторингу контролю якості продукції та відповідних досліджень. Розробкою технологій і запуском високоякісних кондитерських виробів займаються спеціалісти, які пройшли атестацію та навчання у спеціалізованих іноземних центрах.

Продукція представлена у 55 країнах світу: в Україні, США, Канаді, Європі, Грузії, Китаї, Японії, Кореї, Казахстані, Вірменії та інших країнах.

ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен», зареєстрована за адресою: Україна, 03039, місто Київ, проспект Науки, будинок 1.

Обсяг статутного капіталу 1505833,098 тис. грн.

Основний напрямок діяльності: 10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання.

Додаткові напрямки діяльності:

10.71. Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання;

10.82. Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів;

46.18. Діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами;

46.36. Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами;

47.24. Роздрібна торгівля хлібобулочними виробами, борошніаними та цукровими кондитерськими виробами в спеціалізованих магазинах.

Сьогодні на фабриці продуктивність може досягати 100 тонн продукції на добу, так як встановлено високоякісне обладнання як зарубіжних, так і вітчизняних виробників.

Виробництво орієнтоване на виготовлення тортів, тістечок, кексів, мармеладу, пастили, зефіру, печива та крекерів, а також коробкових цукерок «Київ Вечірній». Багато виробляється тортів «Київський» і «Празький», а також є і новинки виробництва .

Київська кондитерська фабрика ROSHEN сертифікована відповідно до вимог міжнародних стандартів якості ISO 9001: 2008 та безпеки продуктів харчування ISO 22000: 2005.

Продукція має неповторний смак і якісну оригінальну упаковку. Торт «Київський» і цукерки «Київ Вечірній» стали візитівкою не тільки Київської кондитерської фабрики ROSHEN, а й усього міста.

Для аналізу обсягу випуску продукції в натуральному й вартісному виразі складемо таблицю 2.5.

Таблиця 2.5

Виробництво продукції в натуральному та вартісному виразі

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абс	Відн
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
у діючих оптових цінах тис. грн	353620	375862	22242	6,29
у порівняних цінах, тис. грн	353620	362237,3	8617,3	2,44
2. Фактично вироблено продукції, тонн	6844,8	7011,6	166,8	2,4

У звітному році обсяг продукції у натуральному виразі зріс на 166,8 тонн (на 2,4%), що є позитивним у діяльності підприємства, обсяг продукції у діючих цінах зріс на 22242 тис. грн (на 6,29%), а у порівняних зріс на 8617,3 тис. грн (2,44%).

Аналіз використання виробничої потужності представимо у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Використання виробничої потужності підприємства

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8841,65	8841,65	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	6844,8	7011,6	166,8
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,77	0,79	0,02

За два роки середньорічна виробнича потужність на підприємстві не змінилась, але зросла фактично вироблена продукція на 166,8 тонн, тому коефіцієнт використання виробничої потужності у звітному році підвищився, що є позитивним у діяльності підприємства, але використання виробничої потужності на середньому рівні.

Структура виробництва продукції представлена у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Структура виробництва продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, тонн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	тонн	структури
Карамель	5201,2	5500,5	76	78,4	299,3	2,4
Цукерки	1000,1	988,5	14,6	14,1	-11,6	-0,5
Печиво	630,2	510,7	9,2	7,3	-119,5	-1,9
Халва	13,3	11,9	0,2	0,2	-1,4	0
Всього	6844,8	7011,6	100	100	166,8	-

У попередньому році найбільшу частку продукції займає карамель – 76%, частка цукерок складає 14,6%, печиво – 9,2% та частка халви – 0,2%.

Для аналізу впливу структурних змін складемо таблицю 2.8.

Таблиця 2.8

Вплив структурних змін на відхилення обсягу продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено, тонн		Структура, %		Оптова ціна тонни, тис. грн	Звітний за структурою попереднього	Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік			тонн	тис. грн
Карамель	5201,2	5500,5	76	78,4	12,56	5327,9	172,6	2167,86
Цукерки	1000,1	988,5	14,6	14,1	120,5	1024,5	-36	-4338
Печиво	630,2	510,7	9,2	7,3	11,1	645,6	-134,9	-1497,39
Халва	13,3	11,9	0,2	0,2	45,2	13,6	-1,7	-76,84
Всього	6844,8	7011,6	100	100	-	7011,6	0	-3744,37

Реалізація продукції є важливим етапом кругообігу коштів підприємства (таблиця 2.9).

Обсяг виробленої продукції у звітному році зріс на 33622 тис. грн (або на 9,8 %), а обсяг реалізованої продукції зріс на 43960 тис. грн (або на 12,5%).

На підприємстві не має залишків готової продукції, що позитивним моментом діяльності підприємства, та реалізація вище виробництва, тобто до реалізується продукція останніх літ, яка має тривале зберігання.

Таблиця 2.9

Співвідношення обсягу реалізованої й виробленої продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс	%
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	353620	375862	22242	6,29
2. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	362560	401230	38670	10,67
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн	8940	25368	16428	183,8

Для аналізу структури основних засобів складемо таблицю 2.10.

На початок попереднього року величина основних засобів складала 77390 тис. грн, протягом року на підприємство надійшло основних засобів на 5320 тис. грн, а вибуло на 29260 тис. грн.

Таблиця 2.10

Зміна наявності основних засобів й їх динаміки

Основні засоби	Наявність на початок року	Надійшло у звітному році		Вибуло у звітному році		Наявність на кінець року	відхилення	
		Усього	У т.ч. ведено в дію нових ОЗ	Усього	у т.ч. ліквідовано		абс	%
Попередній рік								
Усього ОЗ	77390	5320	5320	29260	-	53450	-23940	-30,9
ОЗ основного виду діяльності	77390	5320	5320	29260	-	53450	-23940	-30,9
ОЗ інших галузей	-	-	-	-	-	-	-	-
Невиробничі ОЗ	-	-	-	-	-	-	-	-
Звітний рік								
Усього ОЗ	53450	45580	45580	-	-	99030	45580	85,3
ОЗ основного виду діяльності	53450	45580	45580	-	-	99030	45580	85,3
ОЗ інших галузей	-	-	-	-	-	-	-	-
Невиробничі ОЗ	-	-	-	-	-	-	-	-

В порівнянні з початком року, величини основних засобів на кінець року знизилася на 23940 тис. грн. Зростання величини основних засобів є позитивним.

На початок звітного року величина основних засобів складала 53450 тис. грн, протягом звітного року на підприємство надійшло основних засобів на суму 45580 тис. грн. На кінець року величина основних засобів порівняно з величиною на початок року зросла на 45580 тис. грн.

Зміна технічного стану основних засобів розрахована у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Зміна технічного стану основних засобів

Показники	На кінець попереднього року	На кінець звітного року	Відхилення
1. Первісна вартість ОЗ, тис. грн	237680	236680	-1000
2. Зношування, тис. грн	81890	81940	50
3. Залишкова вартість ОЗ, тис. грн	155790	154740	-1050
4. Коефіцієнт придатності	0,3445	0,3462	0,0017
5. Коефіцієнт зношування	0,6555	0,6538	-0,0017

Для аналізу показників ефективності використання основних засобів

основного виду діяльності складемо аналітичну таблицю 2.12, з якої видно, що обсяг продукції у порівняних цінах у звітному році зріс на 8340 тис. грн.

Таблиця 2.12

Показники ефективності використання основних засобів основного виду діяльності

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	353620	362237,3	8617,3
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	65420	76240	10820
3. Фондовіддача, грн/грн	5,405	4,751	-0,654
4. Фондоємність, грн/грн	0,19	0,21	0,02

Середньорічна вартість основних засобів у звітному році зросла на 8617,3 тис. грн, у звітному році фондовіддача знизилась на 0,654 пункти, що свідчить про зниження ефективності використання основних засобів на підприємстві.

Для аналізу складу, структури і динаміки оборотних активів складемо таблицю 2.13.

Таблиця 2.13

Склад, структура й динаміка оборотних активів

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Попередній рік						
Обігові активи	189560	100	214740	100	25180	0
Виробничі запаси	11373,6	6	11166,5	5,2	-207,12	-0,8
Незавершене виробництво	-	-	-	-	-	-
Готова продукція	1895,6	1	2147,4	1	251,8	0
Товари	9478	5	13958,1	6,5	4480,1	1,5
Дебіторська заборгованість	153543,6	81	176087	82	22543,2	1
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-
Кошти	13269,2	7	11381,2	5,3	-1888	-1,7
Інші обігові активи	-	-	-	-	-	-
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-
Звітний рік						
Обігові активи	214740	100	290980	100	76240	
Виробничі запаси	11166,5	5,2	16294,9	5,6	5128,4	0,4
Незавершене виробництво	-	-	-	-	-	-
Готова продукція	2147,4	1	3782,74	1,3	1635,3	0,3

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	5	6	7
Товари	13958,1	6,5	18040,8	6,2	4082,7	-0,3
Дебіторська заборгованість	176087	82	241513	83	65426,6	1
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-
Кошти	11381,2	5,3	11348,2	3,9	-33,0	-1,4
Інші обігові активи	-	-	-	-	-	-
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-

На початок попереднього року величина обігових активів складала 189560 тис. грн, а на кінець попереднього року величина оборотних активів зросла на 25180 тис. грн, це зростання відбулось за рахунок підвищення на кінець року величини готової продукції на 251,8 тис. грн, готової продукції на 400 тис. грн, товарів на 14500 тис. грн, дебіторської заборгованості на 22543,2 тис. грн, але зменшилась величина коштів на 1888 тис. грн та величина виробничих запасів на 207,12 тис. грн.

На кінець звітнього року величина обігових активів зросла на 76240 тис. грн, це зростання відбулось за рахунок підвищення виробничих запасів на 5128,4 тис. грн, готової продукції на 1635,3 тис. грн, товарів на 4082,7 тис. грн, дебіторської заборгованості на 65426,6 тис. грн, величина коштів знизилася 33 тис. грн.

Значення показників ефективності використання сировини й матеріалів представимо у вигляді таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Показники ефективності використання сировини й матеріалів

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	353620	375862	22242
2. Матеріальні витрати, тис. грн	247733	264606	16873
3. Матеріаловіддача, грн/грн	1,43	1,42	-0,01
4. Матеріалоємність, грн/грн	0,701	0,704	0,003

Зростання показника матеріаломісткості та зниження матеріаловіддачі у звітному році свідчить про погіршення ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

Обсяг виробництва продукції, перш за все, залежить від забезпеченості підприємства трудовими ресурсами і ефективності використання трудових ресурсів. Для аналізу впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції складемо таблицю 2.15.

Таблиця 2.15

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	353620	362237,3	8617,3
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	330	335	5
3. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн /осіб	1071,58	1081,31	9,73

Чисельність працівників у звітному році зросла на 5 осіб та середньорічний виробіток кожного зріс на 9,73 тис. грн.

Для аналізу витрат на виробництво за елементами складемо таблицю 2.16.

Таблиця 2.16

Структура витрат на виробництво

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	Абс. значення	Структури
1. Матеріальні витрати	247733	264606	71	72	16873	1
2. Витрати на оплату праці	52338	50506,8	15	14	-1831,2	-1
3. Відрахування на соціальні заходи	20935,2	19681	6	5	-1254,2	-1
4. Амортизація	3489,2	6104,3	1	2	2615,1	1
5. Інші операційні витрати	27913,6	28521,9	8	8	608,3	0
Усього	348920	369420	100	100	20500	-

У звітному році витрати на виробництво зросли на 20500 тис. грн, та частка матеріальних витрат зросла до 72%, частка витрат на оплату праці знизилась до 14%, частка відрахувань на соціальні заходи знизилась до 5%, частка амортизації зросла до 2 % та частка інших операційних витрат не змінилася.

Показник витрат на 1 гривню продукції вказує на прямий зв'язок між собівартістю й прибутком. Витрати на одну гривню продукції розраховуються відношенням загальної суми витрат на виробництво продукції на обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства.

Для аналізу зміни витрат на одну гривню продукції складемо таблицю 2.17.

Таблиця 2.17

Оцінка витрат на одну гривню продукції

Показник	Попередній рік	Звітний рік	відхилення	
			абс	відн
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	353620	375862	22242	6,29
2. Витрати на виробництво продукції, тис. грн	348920	369420	20500	5,88
3. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,987	0,983	-0,004	-0,41

Для аналізу рівня і динаміки фінансових результатів доцільно представити дані форми № 2 у вигляді таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

Оцінка фінансових результатів підприємства

Найменування статей	Абсолютне значення		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне	Відносне
1	2	3	4	5
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	326540	340004	13464	4,12
Собівартість реалізованої продукції	289584	388882	99298	34,29
Валовий прибуток (збиток)	36956	48878	11922	32,26
Інші операційні доходи	80700	74990	-5710	-7,1
Інші операційні витрати	102310	100380	-1930	-1,89
Фінансові результати від операційної діяльності (прибуток або збиток)	-5040	3560	8600	170,63
Інші доходи	12560	5600	-6960	-55,41
Інші витрати	9860	8500	-1360	-13,8
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток або збиток)	3902	6854	2952	75,65
Податок на прибуток від звичайної діяльності	702	1234	532	75,78
Фінансові результати від звичайної діяльності (прибуток або збиток)	3200	5620	2420	75,63
Чистий прибуток (збиток)	3200	5620	2420	75,63

У попередньому році на підприємстві отримано прибуток 3200 тис. грн, у звітному 5620 тис. грн

Фінансовий результат від звичайної діяльності у звітному році зріс на 2952 тис. грн (на 75,65%) та склав 6854 тис. грн. Величина податку на прибуток у звітному році зросла на 532 тис. грн (на 75,78%).

Для аналізу показників рентабельності складемо таблицю 2.19.

Таблиця 2.19

Коефіцієнти рентабельності

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність виробництва, %	1,2	1,71	0,51
Рентабельність продукції, %	7,8	12,1	4,3
Рентабельність продажу, %	0,98	1,65	0,67

Дані таблиці 2.19 показали, що на підприємстві у звітному році всі коефіцієнти рентабельності зростають, що є позитивним. Зростання рентабельності відбулось за рахунок зростання чистого прибутку у звітному році на 2420 тис. грн (на 75,63%).

Для аналізу коефіцієнтів фінансової стабільності підприємства складемо таблицю 2.20.

Таблиця 2.20

Значення коефіцієнтів фінансової стабільності підприємства

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
1	2	3	4
Попередній рік			
Коефіцієнт фінансової автономії	0,28	0,41	0,13
Коефіцієнт фінансового ризику	2,7	1,5	-1,2
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,35	0,45	0,1
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	3,1	2,8	-0,03
Звітний рік			
Коефіцієнт фінансової автономії	0,41	0,40	-0,01
Коефіцієнт фінансового ризику	1,5	1,47	-0,03
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,45	0,32	-0,13
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	2,8	3,2	0,4

Дані таблиці 2.20 показують, що на кінець попереднього року значення

коефіцієнту автономії складає 0,41 пункти. Значення не входить до нормативного. Значення коефіцієнту фінансового ризику не входять до нормативу, але позитивним моментом являється зниження показника на кінець року. Коефіцієнт маневреності власного капіталу зріс на кінець року, що є позитивним. Коефіцієнт структури на кінець року знизився на 0,03 пункти, що каже про послаблення залежності від зовнішніх інвесторів.

На кінець звітнього року значення коефіцієнту автономії впало на 0,01 пункти. Значення не входить до нормативного (0,5). Зниження коефіцієнту фінансового ризику є позитивним, але він не входить до нормативу. Коефіцієнт маневреності власного капіталу на кінець звітнього року впав на 0,13 пункти. Коефіцієнт структури на кінець звітнього року знизився, це каже про посилення залежності підприємства від зовнішніх кредиторів.

Проведені у роботі розрахунки, дозволили сформуванню загальної таблиці основних техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності підприємства (таблиця 2.21).

Таблиця 2.21

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8841,65	8841,65	-	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	6844,8	7011,6	166,8	2,4
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,77	0,79	0,02	1,03
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	353620	375862	22242	6,29
- у порівнянних цінах, тис. грн	353620	362237,3	8617,3	2,44
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	362560	401230	38670	10,67
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	65420	76240	10820	16,54
7. Фондовіддача, грн/грн	5,405	4,751	-0,654	-12,1
8. Середній залишок обігових активів, тис. грн	202150	252860	50710	25,09

Продовження табл. 2.21

1	2	3	4	5
9. Коефіцієнт оборотності обігових активів, об.	1,794	1,587	-0,207	-11,54
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	330	335	5	1,52
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	1071,58	1081,31	9,73	0,91
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі:	348920	369420	20500	5,88
- матеріальні витрати	247733	264606	16873	6,81
- витрати на оплату праці	52338	50506,8	-1831,2	-3,50
- відрахування на соціальні заходи	20935,2	19681	-1254,2	-5,99
- амортизація	3489,2	6104,3	2615,1	74,95
- інші операційні витрати	27913,6	28521,9	608,3	2,18
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,987	0,983	-0,004	-0,41
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,701	0,704	0,003	0,43
15. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	326540	340004	13464	4,12
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	289584	388882	99298	34,29
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	3200	5620	2420	75,63
18. Рентабельність виробництва, %	1,2	1,71	0,51	-
19. Рентабельність продажу, %	0,98	1,65	0,67	-

Середньорічна виробнича потужність не змінюється, та складає 8841,65 тонн. У попередньому році фактично вироблено 6844,8 тонн продукції, що є 77 %, а у звітному році вироблено 7011,6 тонн, що є 79 %, коефіцієнт використання виробничої потужності збільшується, так як збільшився обсяг виробництва на 166,8 тонн.

Обсяг продукції у діючих цінах зріс на 22242 тис. грн, а у порівняних – на 8617,3 тис. грн.

Всі основні засоби на підприємстві є основними засобами основного виду діяльності, середньорічна вартість у попередньому році склала 65420 тис. грн, у звітному 76240 тис. грн. фондівіддача за два роки знизилася на 0,654 грн.

За попередній період середній залишок обігових активів складав 202150 тис. грн, а у звітному 252860 тис. грн, коефіцієнт оборотності обігових активів знизився на 0,207 обертів.

У звітному році обсяг продукції виробленої у діючих цінах зріс на 22242 тис. грн, матеріальні витрати зросли на 16873 тис. грн, коефіцієнт матеріалоємності зріс на 0,003, що свідчить про погіршення ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві.

У звітному році середньо облікова чисельність працівників зросла на 5 осіб та середньорічний виробіток кожного зріс на 9,73 тис. грн, що є позитивним.

У звітному році величина операційних витрат на виробництво зросла на 20500 тис. грн, це зростання відбулось за рахунок зростання матеріальних витрат на 16873 тис. грн, амортизації на 2615,1 тис. грн та інших операційних витрат на 608,3 тис. грн, витрати на оплату праці та соціальні відрахування знизилися на 1831,2 та 12354,2 тис. грн відповідно.

Показник витрат на 1 гривню виробленої продукції показує прямий зв'язок між собівартістю й прибутком. Витрати на 1 гривню продукції у звітному році знизилися на 0,004 тис. грн (0,41%). На цю зміну вплинуло зростання більшими темпами обсягу продукції в діючих цінах на 22242 тис. грн (6,29%) та зростання витрат на виробництво на 20500 тис. грн (або на 5,88%).

У попередньому році на підприємстві отримано чистий прибуток у сумі 3200 тис. грн, та у звітному році 5620 тис. грн, зростання відбулося на 2420 тис. грн, або 75,63 %.

Рентабельність виробництва зросла на 0,51% та рентабельність продажу зросла на 0,67%.

2.3. Аналіз та оцінка внутрішнього середовища ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»

Запорізька кондитерська фабрика [20] була заснована в 1945 році, тоді ж на підприємстві запустили першу лінію з виробництва цукерок, та виготовляє кондитерські вироби, асортимент яких постійно збільшується (різні цукерки,

карамель з різними ароматами і начинкою, печиво, вафлі «Артек» і «Десертні», халва, кондитерські вироби в подарункових упаковках).

Місце знаходження: Запорізька область, Олександрівський район, м. Запоріжжя, вул. Святого Миколая, 7.

Вся продукція сертифікована і відповідає високим стандартам якості.

Запорізька кондитерська фабрика випускає різноманітні цукерки, карамель, вафлі, печиво, халву. Для своїх виробів фабрика використовують натуральну сировину.

Халва – найбільша гордість запорізьких кондитерів, яка не має аналогів за смаковими якостями і користується великим попитом у покупців.

Фабрика орієнтована на виробництво продукції високої якості та доступної цінової категорії для більшості покупців. Власна лабораторія забезпечує контроль якості виробництва та зберігання продукції.

Вироби Запорізької кондитерської фабрики припали до смаку споживачам у багатьох регіонах України, а також Литви, Латвії, Естонії, Польщі, Молдавії, Вірменії, Грузії, Таджикистану, Америки та інших країнах.

Основна задача у роботі з покупцями та партнерами – викликати довіру у нових партнерів та зберегти стабільність в існуючих відносинах.

Висока якість і неповторний смак солодоців вже давно стали і залишаються візитівкою та доброю традицією Запорізької кондитерської фабрики.

Поступово завдяки професіоналізму технологів і детальному дослідженню споживчих смаків і уподобань підприємство досягло досконалості у виробництві кондитерських виробів.

Фабрика завоювала міцну нішу на тісному і конкурентному кондитерському ринку, і на даний момент по праву вважається одним з найбільших виробників кондитерських виробів в Україні.

Асортимент фабрики представлений в так званій середньовисокій групі. При високій якості пропонованої продукції ціни на неї залишаються цілком демократичними і прийнятними для покупців із середнім достатком.

Головною структурою Товариства є основне виробництво, до складу якого входять такі цехи: цукерковий, карамельний, цех печива та халви та допоміжні служби: транспортна дільниця, відділи головного механіка та головного енергетика.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу – 257 осіб.

Товариством проводиться кадрова програма навчання працівників робочим спеціальностям за методами наставництва з метою забезпечення рівня кваліфікації персоналу операційним потребам підприємства.

У 2016 році у зв'язку зі зміною типу товариства з публічного на приватне фабрика здійснило обґрунтований перехід з концептуальної основи загального призначення з підготовки фінансової звітності товариства за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФО) на концептуальну основу загального призначення дотримання вимог з підготовки фінансової звітності за національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО).

Основні види продукції: виробництво цукрових та мучнистих кондитерських виробів, роздрібна та оптова торгівля кондитерськими виробами. За рахунок цього емітент отримав більше 10 % доходу за звітний рік Протягом звітного періоду товариство отримало 127452 тис. грн доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Середньореалізаційні ціни формувались відповідно до ринкових цін на данні послуги. Асортимент складається з 150 найменувань кондитерських виробів: цукерки, карамель, печиво, вафлі.

За останні роки керівництвом фабрики переглянуло асортимент продукції та провело його скорочення за рахунок нерентабельних видів продукції.

Товариство орієнтується на виробництво продукції, що доступна більшості покупців, підтримуючи високий рівень якості. Підприємство має Сертифікат відповідності системи менеджменту якості, що засвідчує

відповідність якості виробництва міжнародним стандартам ISO 9001:2008 за методикою стандарту ISO 19011:2011.

Подальша стратегія діяльності товариства ґрунтується не тільки на зростанні кількісних, але й якісних показників.

ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» прагне вдосконалювати технологію виробництва, створювати нові види продукції, що мають зацікавити та задовольнити потреби споживачів.

Для аналізу обсягу виробництва продукції в натуральному і вартісному виразі складаємо таблицю 2.22.

Таблиця 2.22

Виробництво продукції в натуральному і вартісному виразі

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	130933	118776,4	-12156,6	-9,28
- у порівняних цінах, тис. грн	130933	123632	-7301	-5,58
2. Фактично вироблено продукції, тонн	2270	2143,42	-126,58	-5,58

У звітному році в порівнянні з попереднім роком зменшився обсяг виробленої продукції у діючих цінах на 12156,6 тис. грн або 9,28%, в порівнянні з попереднім роком зменшився фактичне виробництво продукції на 126,58 тонн.

Зменшення обсягу виробленої промислової продукції свідчить про зменшення попиту на продукцію підприємства.

Виробнича потужність підприємства характеризує максимально можливий рівень випуску продукції відповідно до певної номенклатури, асортименту, якості за умови як найповнішого використання устаткування і виробничих площ, застосування прогресивної технології і підприємства виробництва.

Для аналізу використання виробничої потужності складаємо таблицю 2.23.

Підприємство має значну виробничу потужність, яка не змінилась у звітному році в порівнянні з попереднім.

Таблиця 2.23

Використання виробничої потужності підприємства

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	7000	7000	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	2270	2143,42	-126,58
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка (ст.2/ст.1)	0,324	0,306	-0,018

Виробнича потужність характеризується середнім рівнем використання, про це свідчать значення коефіцієнту використання виробничої потужності, який у попередньому році знаходився на рівні 32,4 %, але у звітному – він зменшився на 1,8 % і склав 30,6 %.

Для визначення факторів, що впливають на зміну обсягу виробництва продукції, складемо таблицю 2.24, з якої бачимо, що обсяг виробленої промислової продукції у порівняних цінах зменшився у звітному році в порівнянні з попереднім на 7301 тис. грн, а фактичне виробництво продукції в натуральному виразі – на 126,58 тонн.

Таблиця 2.24

Вплив зміни середньої оптової ціни і фактичного випуску продукції в натуральних одиницях на обсяг виробництва продукції у порівняних цінах

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у тому числі за рахунок	
				ВП	Ц
1	2	3	4	5	6
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	130933	123632	-7301	-7301	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	2270	2143,42	-126,58	-7301	-
3. Середня оптова ціна 1 тонни, тис. грн	57,68	57,68	-	-	-

Зменшення виробленої продукції у вартісному вираженні на 7301 тис. грн відбулося за рахунок зменшення фактично виробленої продукції в натуральному виразі на 126,58 тонн.

Для аналізу структури виробництва продукції складемо таблицю 2.25, з якої можна побачити, що у попередньому та звітному роках найбільшу питому вагу в структурі виробництва займають цукерки, карамель та печиво. У звітному році відбулось зменшення випуску продукції підприємства на 126,58 тонн, при цьому структура виробництва зазнала незначних змін.

Таблиця 2.25

Структура випуску продукції

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, тонн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	тонн	%
Цукерки	976	951	43	44,37	-25	1,37
Карамель	908	798	40	37,25	-110	-2,75
Печиво	363	353	16	16,48	-10	0,48
Халва	23	41	1	1,9	18	0,90
Усього	2270	2143,42	100	100	-126,58	-

Для аналізу реалізації продукції складемо таблицю 2.26.

Таблиця 2.26

Співвідношення обсягу реалізованої продукції та виробленої продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс	відн
1.Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку) у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	130933	118776,4	-12156,6	-0,09
2.Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	133167	127452	-5715	-0,04
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн	2234,00	8675,60	6441,60	2,88

У попередньому та звітному роках підприємству не вдалося реалізувати всю вироблену продукцію. Слід зазначити, що залишки нереалізованої продукції у звітному році збільшилися на 6441,60 тис. грн, що свідчить про погіршення роботи відділу збуту продукції.

Значення показників технічного стану основних засобів наведені у таблиці 2.27.

Таблиця 2.27

Зміна технічного стану основних засобів

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення
1	2	3	4
Попередній рік			
1. Первісна вартість ОЗ, тис. грн	39076	44541	5465
2. Зношення, тис. грн	8753	10055	1302
3. Залишкова вартість ОЗ, тис. грн	30323	34486	4163
4. Коефіцієнт придатності	0,224	0,226	0,002
5. Коефіцієнт зношення	0,776	0,774	-0,002
Звітний рік			
1. Первісна вартість ОЗ, тис. грн	44541	48059	3518
2. Зношення, тис. грн	10055	10894	839
3. Залишкова вартість ОЗ, тис. грн	34486	37165	2679
4. Коефіцієнт придатності	0,226	0,227	0,001
5. Коефіцієнт зношення	0,774	0,773	-0,001

В звітному році в порівнянні з попереднім первісна вартість основних засобів збільшилась до 48059 тис. грн, на 3518 тис. грн, коефіцієнт зношення у попередньому та звітному роках знаходиться на досить високому рівні – 0,774 та 0,773 відповідно. Відбувається старіння основних засобів, які підприємство майже не оновлює.

Ефективність використання основних засобів характеризується рівнем фондоддачі та фондоемності (таблиця 2.28).

Таблиця 2.28

Показники ефективності використання основних засобів основного виду діяльності

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і акцизного податку), тис. грн	130933	123632	-7301,00
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності (ОЗ), тис. грн	41808,5	46300	4491,50
3. Фондоддача, грн/грн	3,132	2,670	-0,461
4. Фондоемність, грн/грн	0,319	0,374	0,055

У звітному році в порівнянні з попереднім, ефективність використання основних засобів основного виду діяльності знизилася на 0,461 грн, фондоемність основних засобів основного виду діяльності зросла на 5,5

копійок у розрахунку на 1 гривну випуску продукції, що також свідчить про зниження ефективності використання основних засобів основного виду діяльності.

Для аналізу впливу зміни фондівддачі і вартості основних засобів основного виду діяльності на відхилення обсягу виробництва продукції складаємо таблицю 2.29.

Таблиця 2.29

Вплив зміни фондівддачі і вартості основних засобів основного виду діяльності на відхилення обсягу виробництва продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			Всього	В т.ч. за рахунок	
				ОЗ	ФВ
1. Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ і акцизного податку), тис. грн	130933	123632	-7301	14066	-21367
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	41808,50	46300	4491,50	14066	-
3. Фондовіддача (ФВ), грн/грн	3,132	2,67	-0,461	-	-21367

У звітному році в порівнянні з попереднім середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності збільшилась на 4491,5 тис. грн, фондівддача зменшилась на 0,461 грн.

Методом факторного аналізу розрахуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньорічної вартості основних засобів основного виду діяльності та фондівддачі.

Вплив зміни середньорічної вартості основних засобів основного виду діяльності на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\Pi\Pi_{\Pi}(\text{ОЗ})$) становить:

$$\Delta\Pi\Pi_{\Pi}(\text{ОЗ}) = (\text{ОЗ}_3 - \text{ОЗ}_{\Pi}) * \text{ФВ}_{\Pi} = (46300 - 41808,5) * 3,132 = 14066 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни фондівддачі на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\Pi\Pi_{\Pi}(\text{ФВ})$) становить:

$$\Pi\Pi_{\Pi}(\text{ФВ}) = \text{ОЗ}_3 * (\text{ФВ}_3 - \text{ФВ}_{\Pi}) = 46300 * (2,670 - 3,132) = -21367 \text{ тис. грн.}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\Pi\Pi$) становить:

$$\Delta\Pi\Pi = \Delta\Pi\Pi(\text{ОЗ}) + \Delta\Pi\Pi(\text{ФВ}) = 14066 + (-21367) = -7301 \text{ тис. грн.}$$

З розрахунків видно, що збільшення середньорічної вартості основних засобів основного виду діяльності призвело до зростання випуску у порівняних цінах на 14066 тис. грн, а зменшення фондівіддачі призвело до зниження обсягу виробництва у порівняних цінах на 21367 тис. грн.

Для аналізу складу, структури і динаміки оборотних активів складаємо таблицю 2.30.

Таблиця 2.30

Склад, структура й динаміка оборотних активів

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7
Попередній рік						
Оборотні активи, всього (1195)	24845	100	28967	100	4122	16,6
Запаси (1100)	11923	48	12626	43,59	703,00	-4,40
Поточні біологічні активи (1110)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (1125)	4952	19,93	6360	21,96	1408	2,02
Дебіторська заборгованість за розрахунками (1130+1135)	5755	23,16	5539	19,12	-216	-4,04
Інша поточна дебіторська заборгованість (1155)	147	0,59	486	1,68	339	1,09
Поточні фінансові інвестиції (1160)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Гроші та їх еквіваленти (1165)	2063	8,30	3665	12,65	1602	4,35
Витрати майбутніх періодів (1170)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші оборотні активи (1190)	5,00	0,02	291	1,00	286	0,98
Звітний рік						
Оборотні активи, всього (1195)	28967	100,00	32187	100	3220	11,11
Запаси (1100)	12626	43,59	16222	50,40	3596	6,81
Поточні біологічні активи (1110)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (1125)	6360	21,96	6237	19,38	-123	-2,58

Продовження табл. 2.30

1	2	3	4	5	6	7
Дебіторська заборгованість за розрахунками (1130+1135)	5539	19,12	7648	23,76	2109	4,64
Інша поточна дебіторська заборгованість (1155)	486	1,68	509	1,58	23	-0,10
Поточні фінансові інвестиції (1160)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Гроші та їх еквіваленти (1165)	3665	12,65	1054	3,27	-2611	-9,38
Витрати майбутніх періодів (1170)	0,00	0,00	270	0,84	270	0,84
Інші оборотні активи (1190)	291	1,00	247	0,77	-44	-0,24

Найбільша питома вага як у попередньому, так і у звітному роках припадала на дебіторську заборгованість та запаси, які мають тенденцію до зростання.

Ефективність використання оборотних активів характеризується показниками оборотності оборотних активів. Для аналізу зміни оборотності оборотних активів складаємо таблицю 2.31.

Таблиця 2.31

Показники оборотності оборотних активів

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1	2	3	4
1. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	133167	127452	-5715
2. Середній залишок оборотних активів, тис. грн	26906	30577	3671
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обороти	4,949	4,168	-0,781
4. Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	72,74	86,37	13,63
5. Коефіцієнт закріплення оборотних активів, грн/грн	0,202	0,24	0,038

У звітному році в порівнянні з попереднім оборотність оборотних активів зменшилась на 0,781 обороти, отже тривалість одного обороту

збільшилась на 13,63 днів. Це негативно характеризує діяльність підприємства.

Значення показників ефективності використання сировини і матеріалів наведемо у таблиці 2.32.

Таблиця 2.32

Показники ефективності використання сировини і матеріалів

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у т.ч. за рахунок	
				МВ	Мв
1. Обсяг виробленої промислової продукції у діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ і акцизного податку) (ПП), тис. грн	130933	118776,4	-12156,6	10383,4	-22540
2. Матеріальні витрати (МВ), тис. грн	84171	90846	6675	10383,4	-
3. Матеріаловіддача (Мв), грн/грн	1,56	1,31	-0,25	-	-22540
4. Матеріалоємність (Ме), грн/грн	0,643	0,765	0,122	-	-

Матеріальні витрати у звітному році зросли в порівнянні з попереднім роком на 6675 тис. грн, при цьому матеріаловіддача знизилась на 0,25 грн/грн, а матеріалоємність зросла на 0,122 грн/грн.

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства зміни суми матеріальних витрат і матеріаловіддачі.

Вплив зміни суми матеріальних витрат на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства ($\Delta\text{ПП}(\text{МВ})$) становить:

$$\Delta\text{ПП}(\text{МВ}) = (\text{МВ}_з - \text{МВ}_п) \cdot \text{Мв}_п = (90846 - 84171) \cdot 1,56 = 10383,4 \text{ тис. грн.}$$

Вплив зміни матеріаловіддачі на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства ($\Delta\text{ПП}(\text{Мв})$) становить:

$$\Delta\text{ПП}(\text{Мв}) = \text{МВ}_з \cdot (\text{Мв}_з - \text{Мв}_п) = 90846 \cdot (1,31 - 1,56) = -22540 \text{ тис. грн.}$$

Загальний вплив факторів на зміну обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства становить:

$$\Delta\text{ПП} = \Delta\text{ПП}(\text{МВ}) + \Delta\text{ПП}(\text{Мв}) = 10383,4 + (-22540) = -12156,6 \text{ тис. грн.}$$

Зменшення матеріаловіддачі призвело до зменшення обсягу виробленої

промислової продукції в діючих оптових цінах на 22540 тис. грн, збільшення матеріальних витрат призвело до збільшення обсягу виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах на 10383,4 тис. грн.

Обсяг виробництва продукції, перш за все, залежить від забезпеченості підприємства трудовими ресурсами і ефективності їх використання.

Для аналізу впливу трудових факторів на обсяг виробництва продукції складаємо таблицю 2.33.

Таблиця 2.33

Вплив трудових факторів на обсяг виробництва продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у т.ч. за рахунок	
				Ч со	Вр1р
1.Обсяг виробленої промислової продукції в порівняних цінах (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	130933	123632	-7301	-	-7301
2.Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Чсо), осіб	257	257	-	-	-
3. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	509,47	481,06	-28,41	-	-7301

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу та виробітка.

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах не відбулося, так як чисельність працівників не змінилася.

Вплив зміни виробітку праці на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах ($\Delta\Pi\Pi_{\text{П}}(V_{\text{Р1Р}})$) становить:

$$\Delta\Pi\Pi_{\text{П}}(V_{\text{Р1Р}}) = \text{Ч}_{\text{СОЗ}} * (V_{\text{Р1РЗ}} - V_{\text{Р1РП}}) = 257 * (481,06 - 509,47) = -7301 \text{ тис. грн}$$

Тому можна побачити, що на зміну обсягу виробленої промислової продукції в порівняних цінах вплинула тільки зміна виробітку, зниження якого

негативно відобразилося на обсязі виробленої продукції – він зменшився на 7301 тис. грн.

Величина фонду оплати праці залежить від чисельності персоналу підприємства і середньої заробітної плати одного працівника. Для аналізу зміни фонду оплати праці складаємо таблицю 2.34.

Таблиця 2.34

Вплив зміни чисельності персоналу і середньої заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення		
			всього	у т.ч. за рахунок	
				Ч со	ЗП
1. Фонд оплати праці штатних працівників (ФОП), тис. грн	24672	27756	3084	-	3084
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу (Чсо), осіб	257	257	-	-	-
3. Середньорічна заробітна плата одного працівника (ЗП), тис. грн	96	108	12	-	3084

Методом факторного аналізу розраховуємо вплив на зміну фонду оплати праці зміни середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу й середньорічної заробітної плати одного працівника.

Вплив зміни середньооблікової чисельності працівників на зміну фонду оплати праці не відбувалося, так як не змінилася чисельність.

Вплив зміни середньорічної заробітної плати одного працівника на зміну фонду оплати праці ($\Delta\text{ФОП(ЗП)}$) становить:

$$\Delta\text{ФОП(ЗП)} = \text{Ч}_{\text{со з}} * (\text{ЗП}_3 - \text{ЗП}_\Pi) = 257 * (108 - 96) = 3084 \text{ тис. грн.}$$

У звітному році в порівнянні з попереднім фонд оплати праці штатних працівників зріс на 3084 тис. грн за рахунок зростання середньорічної заробітної плати одного працівника на 12 тис. грн.

Для аналізу структури витрат на виробництво складаємо таблицю 2.35.

Питома вага матеріальних витрат в попередньому році склала 65,37%, а у звітному році зросла до 67,52%, витрати на оплату праці складають 15,57% у попередньому році та зросли до 16,05% у звітному, амортизація основних

засобів становить 2,99% у попередньому і зменшується до 2,7 у звітному.

Таблиця 2.35

Структура витрат на виробництво

Елементи витрат	Абсолютне значення, тис. грн		Структура, %		Відхилення	
	Попередній рік	Звітний рік	Попередній рік	Звітний рік	абс.	структури
1. Матеріальні витрати	84171	90846	65,37	67,52	6675	2,15
2. Витрати на оплату праці	20046	21588	15,57	16,05	1542	0,48
3. Відрахування на соціальні заходи	3849	3634	2,99	2,7	-215	-0,29
4. Амортизація	869	1360	0,67	1,01	491	0,34
5. Інші операційні витрати	19817	17110	15,39	16,78	-2707	1,39
Всього	128752	134538	100	100	5786	-

Інші операційні витрати у попередньому році склали 15,39%, а у звітному – зросли на 1,39 %.

Для аналізу виміру витрат на одну гривню виробленої продукції складемо таблицю 2.36.

Таблиця 2.36

Оцінка витрат на одну гривню виробленої продукції

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс	відн
1.Обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства (без ПДВ й акцизного податку), тис. грн	130933	118776	-12156,6	-9,28
2. Витрати на виробництво продукції, тис. грн	128752	134538	5786	4,49
3. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,983	1,133	0,15	15,26

У звітному році в порівнянні з попереднім обсяг виробленої промислової продукції в діючих оптових цінах підприємства зменшився на 9,28%, а витрати на виробництво продукції збільшилися на 4,49%, витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році збільшилися на 0,15 грн та склали 1,133 грн.

Для аналізу рівня і динаміки фінансових результатів використовуємо

дані форми № 2 і наводимо їх у таблиці 2.37.

Таблиця 2.37

Фінансові результати підприємства

Показники	Поперед-ний рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс.	відн.
1	2	3	4	5
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (2000)	130167	127452	-2715	-2,09
Собівартість реалізованої продукції (2050)	114356	105865	-8491	-7,43
Валовий прибуток (2090) (збиток (2095))	15811	21587	5776	36,53
Інші операційні доходи(2120)	4073	1304	-2769	-67,98
Адміністративні витрати (2130)	10059	9483	-576	-5,73
Витрати на збут (2150)	7932	9790	1858	23,42
Інші операційні витрати (2180)	2178	3166	988	45,36
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток (2190) або збиток (2195))	-285	452	737	-258,60
Інші доходи (2200+2220+2240)	15	2	-13	-86,67
Інші витрати (2250+2255+2270)	39	323	284	728,21
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток (2290) або збиток (2295))	-309	131	440	-142,39
Чистий фінансовий результат (прибуток (2350) або збиток (2355))	-437	72	509	-116,48

Діяльність підприємства у попередньому році є збитковою, при цьому збиток 309 тис. грн у минулому році перетворюється на прибуток у звітному році у розмірі 131 тис. грн, інші доходи підприємства незначні, вони не перебивають збитків від операційної діяльності.

Розрахунок коефіцієнтів рентабельності зводимо в таблицю 2.38.

Таблиця 2.38

Показники рентабельності

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
Рентабельність виробництва, %	-0,64	0,08	0,71
Рентабельність продукції, %	-0,21	0,35	0,56
Рентабельність продажів, %	-0,34	0,06	0,39

Рентабельність виробництва:

$$Р_{вп} = (-437 / (41808,4 + 26906)) * 100\% = -0,64\%,$$

$$Р_{вз} = (72 / (46300 + 45060)) * 100\% = 0,08\%.$$

Рентабельність продукції:

$$R_{ПП} = (-285 / (114356 + 10059 + 7932 + 2178)) \cdot 100\% = -0,21\%,$$

$$R_{ПЗ} = (452 / (105865 + 9483 + 9790 + 3166)) \cdot 100\% = 0,35\%.$$

Рентабельність продажів:

$$R_{ПродажівП} = (-437 / 130167) \cdot 100\% = -0,34\%,$$

$$R_{ПродажівЗ} = (72 / 127452) \cdot 100\% = 0,06\%.$$

Операційна та інша діяльність підприємства стала прибутковою, про що свідчать підвищення значення всіх показників рентабельності, стан підприємства покращується у динаміці.

Для аналізу структури статей балансу і динаміки змін складемо таблицю 2.39.

Таблиця 2.39

Структура балансу підприємства

Стаття балансу	тис. грн		Структура		Відхилення		у структурі
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	тис. грн	%	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
Актив							
1. Необоротні активи	33234	37638	56,55	55,94	4404	13,25	-0,61
2. Оборотні активи	24845	28967	42,27	43,05	4122	16,59	0,78
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	691	675	1,18	1,00	-16	-2,32	-0,17
Баланс	58770	67280	100,00	100,00	8510	27,53	-
Пасив							
1. Власний капітал	16916	16479	28,78	24,49	-437	-2,58	-4,29
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	3922	3867	6,67	5,75	-55	-1,40	-0,93
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	37932	46934	64,54	69,76	9002	23,73	5,22
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	58770	67280	100	100	8510	19,75	-
Звітний рік							
Актив							
1. Необоротні активи	37638	46832	55,94	58,77	9194	24,43	2,82
2. Оборотні активи	28967	32186	43,05	40,39	3219	11,11	-2,67

Продовження табл. 2.39

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття	675	673	1,00	0,84	-2	-0,3	-0,16
Баланс	67280	79691	100	100	12411	35,24	-
Пасив							
1. Власний капітал	16479	39344	24,49	49,37	22865	138,75	24,88
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	3867	3780	5,75	4,74	-87	-2,25	-1
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	46934	37698	69,76	47,31	-9236	-19,68	-22,45
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	67280	79691	100	100	13542	116,82	-

Протягом попереднього року капітал підприємства збільшився на 8510 тис. грн або на 19,75%, це викликано насамперед збільшенням необоротних активів на 4404 тис. грн або на 13,25%. Протягом звітнього року капітал підприємства збільшився на 13542 тис. грн або 116,82%.

Темп зниження обсягу виробництва (0,09%) менший ніж темп підвищення валюти балансу (116,82%), це означає що підприємство ефективно використовує свій капітал.

Аналіз складу та структури майна підприємства представимо у таблиці 2.40.

Таблиця 2.40

Аналіз складу та структури майна підприємства

Стаття балансу	тис. грн		Структура		Відхилення		у структурі
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	тис. грн	%	
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
1. Необоротні активи (1095)	33234	37638	56,55	55,94	4404	13,25	-0,61
1.1. Нематеріальні активи (1000)	67	37	0,11	0,05	-30	-44,78	-0,06
1.2. Незавершені капітальні інвестиції (1005)	2844	3115	4,84	4,63	271	9,53	-0,21

Продовження табл. 2.40

1	2	3	4	5	6	7	8
1.3. Основні засоби(1010)	30323	34486	51,60	51,26	4163	13,73	-0,34
1.4. Інвестиційна нерухомість (1015)	-	-	-	-	-	-	-
1.5. Довгострокові фінансові інвестиції (1030)	-	-	-	-	-	-	-
1.6. Інші фінансові інвестиції (1035)	-	-	-	-	-	-	-
1.7. Довгострокова дебіторська заборгованість (1040)	-	-	-	-	-	-	-
1.8. Відстрочені податкові активи (1045)	-	-	-	-	-	-	-
1.9. Інші необоротні активи (1090)	-	-	-	-	-	-	-
2. Оборотні активи (1195)	24845	28967	43,45	44,06	4122	16,59	0,61
2.1. Запаси (1101+..+1104)	11923	12626	20,29	18,77	703	5,90	-1,52
2.2. Поточні біологічні активи (1110)	-	-	-	-	-	-	-
2.3. Векселі одержані (1120)	-	-	-	-	-	-	-
2.4. Дебіторська заборгованість (1125+1130+1155)	6068	8546	10,32	12,70	2478	40,84	2,38
2.5. Поточні фінансові інвестиції (1160)	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Гроші та їх еквіваленти (1165)	2063	3665	3,51	5,45	1602	77,65	1,94
2.7. Витрати майбутніх періодів (1170)	-	-	-	-	-	-	-
2.8. Інші оборотні активи (1190)	5	291	0,01	0,43	286	5720	0,42
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття (1200)	691	675	1,18	1,00	-16	-2,32	-0,17
Баланс (1300)	58770	67280	100	100	8526	14,51	-
Звітний рік							
1. Необоротні активи (1095)	37638	46832	55,94	58,77	9194	24,43	2,82
1.1. Нематеріальні активи (1000)	37	7	0,05	0,01	-30	-81,08	-0,05
1.2. Незавершені капітальні інвестиції (1005)	3115	9660	4,63	12,12	6545	210,11	7,49
1.3. Основні засоби(1010)	34486	37165	51,26	46,64	2679	7,77	-4,62
1.4. Інвестиційна нерухомість (1015)	-	-	-	-	-	-	-
1.5. Довгострокові фінансові інвестиції (1030)	-	-	-	-	-	-	-

Закінчення табл. 2.40

1	2	3	4	5	6	7	8
1.6. Інші фінансові інвестиції (1035)	-	-	-	-	-	-	-
1.7. Довгострокова дебіторська заборгованість (1040)	-	-	-	-	-	-	-
1.8. Відстрочені податкові активи (1045)	-	-	-	-	-	-	-
1.9. Інші необоротні активи (1090)	-	-	-	-	-	-	-
2. Оборотні активи (1195)	28967	32186	44,06	41,23	3219	11,11	-2,83
2.1. Запаси (1101+..+1104)	12626	16221	18,77	20,35	3595	28,47	1,59
2.2. Поточні біологічні активи (1110)	-	-	-	-	-	-	-
2.3. Векселі одержані (1120)	-	-	-	-	-	-	-
2.4. Дебіторська заборгованість (1125+1130+1155)	8546	9955	12,70	12,49	1409	16,49	-0,21
2.5. Поточні фінансові інвестиції (1160)	-	-	-	-	-	-	-
2.6. Гроші та їх еквіваленти (1165)	3665	1054	5,45	1,32	-2611	-71,24	-4,12
2.7. Витрати майбутніх періодів (1170)	0	270	0,00	0,34	270	-	0,34
2.8. Інші оборотні активи (1190)	291	247	0,43	0,31	-44	-15,12	-0,12
3. Необоротні активи, утримані для продажу, та групи вибуття (1200)	675	673	1,00	0,84	-2	-0,30	-0,16
Баланс (1300)	67280	79691	100,00	100,00	12411	18,45	-0,01

У структурі активу підприємства найбільшу питому вагу займають необоротні активи – від 56,55 до 55,94% відповідно по роках. У попередньому році оборотні активи підприємства збільшилися на 4122 тис. грн, а у звітному році – на 3219 тис. грн. Підприємство знижує темп зростання власної діяльності, про це свідчить зниження майже всіх активів підприємства.

Для аналізу коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства складемо таблицю 2.41.

Таблиця 2.41

Значення коефіцієнтів фінансової стабільності підприємства

Показники	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Абсолютне відхилення
Попередній рік			
Коефіцієнт фінансової автономії	0,29	0,24	-0,04
Коефіцієнт фінансового ризику	2,47	3,08	0,61
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,96	-1,28	-0,32
Коефіцієнт структури покриття довгострокових внесків	0,12	0,44	0,32
Звітний рік			
Коефіцієнт фінансової автономії	0,24	0,48	0,23
Коефіцієнт фінансового ризику	3,08	1,09	-2,00
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,28	-0,23	1,06
Коефіцієнт структури покриття довгострокових внесків	0,44	0,82	0,38

Коефіцієнт фінансової автономії свідчить про те, наскільки ефективно підприємство використовує позиковий капітал. Він має бути в межах 0,5. У попередньому році підприємство використовує власні кошти на 24% від капіталу підприємства, а у звітному році цей показник збільшується до 48%.

Зміна коефіцієнту фінансового ризику відображає співвідношення між власним та залученим капіталом. Залежність підприємства від залучених коштів досить значуща, але має позитивну тенденцію до зменшення ризику у звітному році.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу свідчить про ступінь капіталізації власного капіталу. Від'ємне значення показника свідчить, що власний капітал і кошти, залучені на довгостроковій основі, спрямовані на фінансування необоротних засобів, тому для фінансування оборотних активів необхідно звертатися до позичкових джерел фінансування. Це веде до зниження фінансової стійкості.

Коефіцієнт структури покриття довгострокових внесків збільшився на 32% у попередньому і на 37% у звітному році. Зростання цього показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів. Активи та пасиви балансу групуються за ступенем ліквідності.

Для зіставлення підсумків груп активу та пасиву складемо таблицю 2.42.

Таблиця 2.42

Аналіз ліквідності балансу

	Актив			Пасив		Платіжний результат	
	На початок року	На кінець року		На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року
1	2	3	4	5	6	7	8
Попередній рік							
А1. Найбільш ліквідні активи	2063	3665	П1. Найбільш термінові зобов'язання	24372	32637	-22309	-28972
А2. Швидко реалізовані активи	691	675	П2. Короткострокові пасиви	13560	14297	-12869	-13622
А3. Повільно реалізовані активи	7025	7858	П3. Довгострокові пасиви	3922	3867	3103	3991
А4. Важко реалізовані активи	33234	37638	П4. Постійні пасиви	16916	16479	16318	21159
Баланс	58770	67280	Баланс	58770	67280	-58770	-
Звітний рік							
А1. Найбільш ліквідні активи	3665	1054	П1. Найбільш термінові зобов'язання	32637	26682	-28972	-25628
А2. Швидко реалізовані активи	675	673	П2. Короткострокові пасиви	14297	11016	-13622	-10343
А3. Повільно реалізовані активи	7858	10265	П3. Довгострокові пасиви	3867	3780	3991	6485
А4. Важко реалізовані активи	37638	46832	П4. Постійні пасиви	16479	38213	21159	8619
Баланс	67280	79691	Баланс	67280	79691	-	-

Значення коефіцієнтів ліквідності наведемо таблиці 2.43.

Значення коефіцієнту загальної ліквідності, що показує, в якому ступені наявні оборотні активи достатні для задоволення поточних зобов'язань, нижче норми та має тенденцію до збільшення у звітному році. Низький рівень ліквідності, як правило свідчить про ускладнення збуту продукції, або ж погану організацію матеріально-технічного забезпечення.

Таблиця 2.43

Значення коефіцієнтів ліквідності

Показник	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Попередній рік			
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,26	0,26	-
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,07	0,09	0,02
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,03	-0,05
Звітний рік			
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,26	0,32	0,06
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,09	0,05	-0,05
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,08	0,03	-0,05

Значення всіх коефіцієнтів проміжної та абсолютної ліквідності не відповідають встановленим нормам. Слід зазначити про погіршення фінансового стану підприємства, так як всі показники мають негативну тенденцію до зниження.

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства за два роки представимо у таблиці 2.44.

Таблиця 2.44

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності підприємства

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс	відн
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	7000	7000	-	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	2270	2143,42	-126,58	-5,58
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,324	0,306	-0,018	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	130933	118776,4	-12156,6	-9,28
- у порівняних цінах, тис. грн	130933	123632	-7301	-5,58
5. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	133167	127452	-5715	-2,09
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	41808,5	46300	4491,5	10,74
7. Фондовіддача, грн/грн	3,132	2,670	-0,461	-14,74
8. Середній залишок оборотних активів, тис. грн	26906	30577	3671	26906
9. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	4,949	4,168	-0,781	4,949
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	257	257	-	-

Продовження табл. 2.44

1	2	3	4	5
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	509,47	481,06	-28,41	-5,58
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	128752	134538	5786	4,49
- матеріальні витрати	84171	90846	6675	7,93
- витрати на оплату праці	20046	21588	1542	7,69
- відрахування на соціальні заходи	3849	3634	-215	-5,59
- амортизація	869	1360	491	56,5
- інші операційні витрати	19817	17110	-2707	-13,66
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,983	1,133	0,15	15,26
14. Матеріалоемність, грн	0,643	0,765	0,122	18,97
15. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	130167	127452	-2715	-2,09
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	114356	105865	-8491	-7,43
17. Чистий прибуток, тис. грн	-437	72	509	-116,48
18. Рентабельність виробництва, %	-0,64	0,09	0,73	-
19. Рентабельність продажів, %	-0,34	0,06	0,4	-

У звітному році знизився фактичний випуск продукції на 126,58 тонн (5,58%) при незмінній величині виробничої потужності – 7000 тонн на рік. Виробнича потужність використовується підприємством на 32,4 та 30,6 % відповідно у попередньому та звітному роках.

Обсяг виробленої продукції у діючих оптових цінах підприємства знизився на 12156,6 тис. грн (9,28%), а чистий дохід від реалізації продукції у звітному році знизився на 2715 тис. грн (2,09%). Це свідчить про зниження попиту на продукцію підприємства та негативні тенденції щодо структурних змін у бік випуску більш дешевої продукції.

Підприємство має залишки нереалізованої продукції на кінець як попереднього, так і звітних років. Це потребує поживлення роботи відділу маркетингу та збуту підприємства.

Показник фондівдачі у звітному році в порівнянні з попереднім знизився на 0,461 грн (14,74%). Також зменшився коефіцієнт оборотності оборотних активів на 0,781 оборотів (4945%). Це свідчить про неефективне використання

основних активів підприємства та уповільнення оборотності оборотного капіталу.

У звітному році середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу не змінилася, при цьому продуктивність праці знизилася на 28,41 тис. грн (5,58%) за рахунок зменшення обсягів виробництва на одного працівника.

Операційні витрати підприємства зростають на 4,49 %, хоча виробництва продукції знижується.

Витрати на 1 гривню виробленої продукції у звітному році зросли на 0,15 грн та склали 1,133 грн Це загрозна для підприємства ситуація, від реалізації продукції підприємство отримує збиток.

Діяльність підприємства значно покращується у звітному році і стає прибутковою, але сума чистого прибутку у звітному році незначна та склала 72 тис. грн. Рентабельність продажів зростає та становить 0,06 %, рентабельність виробництва зросла до 0,09 %.

Для підвищення ефективності роботи підприємства, його прибутковості та конкурентоспроможності необхідно впроваджувати заходи, один з напрямків таких заходів може бути спрямоване на зниження витрат виробництва та реалізації продукції.

Висновки до розділу 2

Кондитерська галузь України – одна з найбільш розвинених галузей харчової промисловості України, але аналіз кондитерської галузі України за останні роки показав, що вона знаходиться у критичному стані, важливою причиною цього стала війна, політична та економічна ситуація в країні.

Сучасний ринок, характеризується перенасиченням продуктів харчування, а особливо кондитерської галузі, тому підприємства мають пристосовуватися до певних умов.

Ринок кондитерських виробів та його кон'юнктура змінюється при зміні

уподобань та можливостей споживача, що в сучасному економічному стані вітчизняної економіки є визначальним фактором успіху підприємств кондитерської галузі.

Провівши дослідження, можемо відзначити, що ринок кондитерського виробництва в Україні сильно змінився за останні 5 років. Цьому сприяла низка основних проблем, зокрема війна, зміна політичної ситуації, втрата потужностей основних виробників кондитерського ринку («Конті» й «АВК»); збільшення концентрації конкурентного середовища, як наслідок, посилення боротьби за споживача; зниження експорту.

В роботі було проведено техніко-економічний аналіз двох підприємств ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» та ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика».

Таким чином, з урахуванням загальних рис та проблем кондитерського ринку, а також особливостей виробників кондитерських виробів, українські підприємства змушені самостійно шукати заходи підвищення своєї прибутковості, інвестиції та підвищувати власну інвестиційну привабливість, а для цього вони мають вірно розраховувати та оцінювати показники своєї техніко-економічної діяльності та положення на ринку.

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

3.1. Розрахунок економічної ефективності проєкту заміни обладнання на ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Річна виробнича потужність підприємства за звітний період складала 8841,65 тонн, але на 79 %.

Обсяг виробленої продукції у звітному році збільшився на 166,8 тонн, та склав 7011,6 тонн, що каже про підвищення попиту на продукцію підприємства, не дивлячись на зниження доходу та чисельності населення в останні роки.

Як показав аналіз стану кондитерської галузі України в останні роки на ринку більше споживання має карамельна продукція, так як вона за ціною більш дешева, а доходи населення зменшуються.

Аналіз стану основних виробничих засобів підприємства показав, що багато устаткування має високий рівень зносу, тому для зниження витрат виробництва та підвищення прибутковості підприємства було запропоновано заміну двох машин для штампування карамелі (ступінь зносу яких 100 %), на нову більш продуктивну машину та підвищення виробництва карамелі на 50 тонн у рік.

Нова машина для штампування карамелі [8] формує з суцільного карамельного джгута (або джгута з начинкою) різноманітну карамель залежно від конфігурації, малюнка і розмірів штампів формуючих ланцюгів та є у комплектах обладнання поточно-механізованих ліній з виробництва карамелі на підприємствах кондитерської промисловості.

Машини, що формують карамель призначені для отримання із джгута карамельної маси корпусів цукерок різної форми і розмірів з рисунком або без нього. На цих машинах отримують: монпансьє, карамель подушечка (випукла, пласка, подовжена), звичайної форми і форми тіл обертання, а також карамель льодяникова прямокутної форми.

В залежності від форми і складу виробів машини, що формують карамель поділяються на ті що ріжуть карамель, її штампують та загортують.

На рисунку 3.1 представлено нову машину для штампування карамелі, що планується придбати у виробництво.



Рис. 3.1. Машина для штампування карамелі

Джерело: розроблено автором.

Нова машина має привід з безступінчастим регулюванням швидкості, функціями плавного пуску, зупинки і захисту від перевантажень. Для зручності переналагодження комплектується двома формуючими головками, а для поліпшення якості зовнішнього вигляду готової продукції – пристроєм для остаточного калібрування карамельного джгута.

Ескіз штампів для карамелі, яку може штампувати нове обладнання запропоновано на рисунку 3.2.

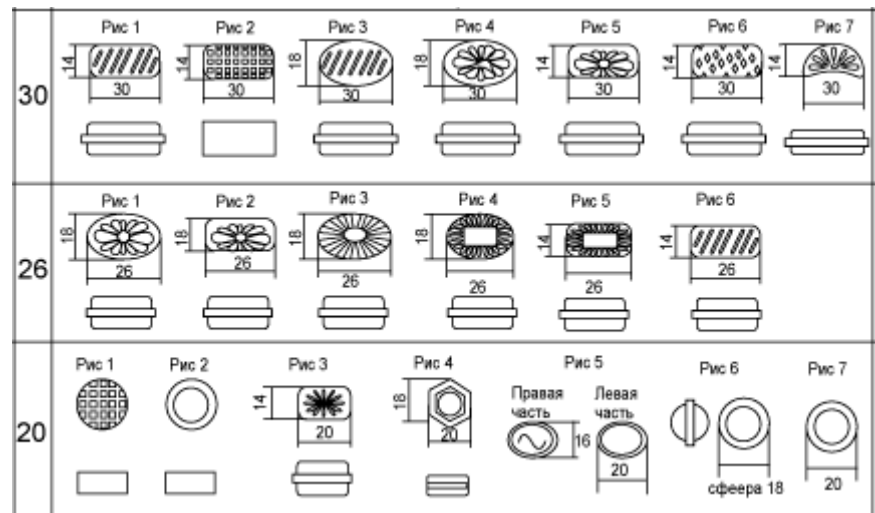


Рис. 3.2. Ескіз штампів для карамелі

Джерело: розроблено автором.

У таблиці 3.1 запропонуємо техніко-економічні показники старого та нового обладнання.

Таблиця 3.1

Техніко-економічні характеристики старого та нового обладнання

Показники	Обладнання	
	Старе	Нове
Технічна норма виробітку, од/хв.	520	1220
Габаритні розміри, мм		
Довжина	1530	1500
Ширина	9500	700
Висота	1000	850
Маса, кг	1900	800
Встановлена потужність струмоприймачів, кВт/год.	6	4
Чисельність персоналу в зміну	1	1
Вартість, тис. грн	150	270

Розрахуємо економічну ефективність заходу з заміни машини для штампування карамелі та виробництва додаткового обсягу карамелі.

Нормативно-довідкову інформацію для виконання розрахунків представимо у вигляді таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Нормативно-довідкова інформація для виконання розрахунків

Показники	Значення
Норма амортизації обладнання, %	20
Норма витрат на ремонтні роботи по обладнанню, %	5,2
Норма витрат по утриманню та експлуатації виробничого обладнання, %	1,6
Річний фонд робочого часу, год.	3840
Собівартість 1 кВт/год. електроенергії, грн.	3,79
Коефіцієнт використання інженерних ресурсів	0,8
Годинна тарифна ставка 1 робітника 3-го розряду, грн	47,74
Нормативи по ЄСВ	22
Вартість брухту, тис. грн / тонна	8
Максимальний строк окупності інвестицій, років	5

На підприємстві планується додатково виробляти 50 тонн карамелі у рік, 12,5 тонн кожного з наступних видів:

- карамель Juice міх-яблуко,
- карамель Juice міх-полуниця,
- карамель Juice міх-мандарин,
- карамель Juice міх-лимон.

Додатково необхідно найняти на роботу у карамельний цех трьох робітників.

На рисунку 3.3 запропоновано види карамелі, на яку планується підвищити обсяги виробництва.



Рис. 3.3. ТМ «Рошен»

Джерело: розроблено автором.

Розробимо калькуляцію собівартості кожного нового виду карамелі та представимо у таблиці 3.3. Відсотки плануємо за даними заводу.

Таблиця 3.3

Калькуляція собівартості 1 кг карамелі

Найменування статей калькуляції	на 1 кг, грн	на 50 тонн, тис. грн
1. Матеріали (основні та допоміжні) (70 %)	36,4	1820
2. Паливо та електроенергія на технологічні потреби (8%)	4,16	208
3. Оплата праці (12 %)	6,24	312
4. Відрахування (2,64 %)	1,37	68,5
5. Амортизаційні відрахування (7,36 %)	3,83	191,5
6. Виробнича собівартість	52	2600
7. Адміністративні витрати (5 %)	2,6	130
8. Витрати на збут (3 %)	1,56	78
9. Інші операційні витрати (2 %)	1,04	52
10. Повна собівартість	57,2	2860
Рентабельність продукції, %	18	900
Прибуток	10,3	515
Оптова ціна підприємства	67,5	3375

За даними підприємства рентабельність продукції планується 18 %, тому відпускна оптова ціна одного кілограму карамелі складає 67,5 грн.

Адміністративні витрати – це витрати працівникам управління підприємством, та складається з основної та додаткової заробітної плати (106,56 тис. грн) та єдиного соціального внеску (23,44 тис. грн).

Розрахуємо основні показники на 50 тонн додаткового випуску продукції.

Повна собівартість (С) на 50 тонн складає:

$$C = 50 * 57,2 = 2860 \text{ тис. грн.}$$

Виручка від реалізації (ВР) на 50 тонн складає:

$$ВР = 50 * 67,5 = 3375 \text{ тис. грн.}$$

Прибуток (П) на 50 тонн складає:

$$П = 3375 - 2860 = 515 \text{ тис. грн.}$$

Чистий прибуток (ЧП) складає (податок на прибуток 18 %):

$$ЧП = 515 * 0,82 = 422,3 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо інвестиції (Іо) у проект заміни машин з штампування карамелі формулою:

$$I_0 = B + TM + D + Inv - L, \quad (3.1)$$

де B – вартість придбання нової машини з штампування карамелі, тис. грн.

TM – транспортно-монтажні роботи (15 % від вартості обладнання).

D – витрати на демонтаж старого обладнання (5% від початкової вартості старого обладнання, тобто яке демонтується), тис. грн.

Inv – інші витрати (2 % від вартості обладнання), тис. грн.

L – ліквідаційна вартість обладнання.

Дві старі з машини з штампування карамелі, які плануються до заміни, демонтуємо та здаємо на брухт, розраховуємо з урахуванням сплати податку на прибуток.

Розраховуємо інвестиції в заміну обладнання:

$$I_0 = 270 + 270 * 0,15 + 150 * 2 * 0,05 + 270 * 0,02 - 1,9 * 2 * 8 * 0,82 = 270 + 40,5 + 15 + 5,4 - 24,93 = 305,97 \text{ тис. грн.}$$

Так як здійснення запропонованого заходу передбачає збільшення обсягів виробництва, то плануємо приріст обігових активів.

Розраховуємо потребу в обігових активах за наступною формулою:

$$\Delta OA = \Delta D / K_{об}, \quad (3.2)$$

де ΔOA – приріст обігових активів, пов'язаний з приростом обсягу виробництва,

ΔD – приріст доходу, отриманого за рахунок випуску додаткового обсягу продукції,

$K_{об}$ – коефіцієнт оборотності обігових активів в попередньому році.

$$\Delta OA = 3375 / 1,46 = 2311,64 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, загальні інвестиції (I) на здійснення заходу складають суму інвестицій у заміну обладнання та суму додаткових обігових активів.

$$I = I_0 + \Delta OA, \quad (3.3)$$

$$I = 305,97 + 2311,64 = 2617,61 \text{ тис. грн.}$$

Розраховуємо амортизацію нової машини з штампування карамелі (A).

$$A = 305,97 * 0,2 = 61,19 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо витрати на ремонтні роботи нової машини з штампування карамелі (V_p).

$$V_p = 305,97 * 0,052 = 15,91 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо витрати по утриманню та експлуатації нової машини з штампування карамелі (V_{ue}).

$$V_{ue} = 305,97 * 0,016 = 4,9 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо витрати на електроенергію, що споживається обладнанням ($V_{ел}$).

$$V_{ел} \text{ старе обладнання} = 3840 * 6 * 2 * 0,8 * 3,79 = 139,71 \text{ тис. грн.}$$

$$V_{ел} \text{ нове обладнання} = 3840 * 4 * 0,8 * 3,79 = 46,57 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо основну та додаткову заробітну плату робітників (ЗП), обслуговуючих обладнання. На підприємстві додаткова заробітна плата складає 20 %, та інші доплати 15 %.

ЗП по старому обладнанню = $47,74 * 1 * 2 * 3840 * 1,2 * 1,15 = 505,97$ тис. грн.

ЗП по новому обладнанню = $47,74 * 1 * 3840 * 1,2 * 1,15 = 252,98$ тис. грн.

Розрахуємо нарахування у фонд соціального призначення (єдиний соціальний внесок – 22% від суми основної та додаткової заробітної плати).

$$ССВ \text{ по старому обладнанню} = 505,97 * 0,22 = 111,31 \text{ тис. грн.}$$

$$ССВ \text{ по новому обладнанню} = 252,98 * 0,22 = 55,66 \text{ тис. грн.}$$

Результати розрахунків представимо у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Економія витрат з впровадження заходу заміни обладнання

Найменування витрат	Обладнання		Економія, тис. грн
	старе	нове	
Амортизація обладнання	-	61,19	61,19
Витрати на ремонтні роботи по обладнанню	-	15,91	15,91
Витрати по утриманню та експлуатації обладнання	-	4,9	4,9
Витрати на електроенергію	139,71	46,57	-93,14
Основна та додаткова заробітна плата робітників	505,97	252,98	-252,99
Відрахування у соціальні заходи	111,31	55,66	-55,65
Всього	756,99	437,21	-319,78

Економія від впровадження заходу (Е) складає:

$$E = 756,99 - 437,21 = 319,78 \text{ тис. грн.}$$

Економія від запропонованого заходу становить 319,78 тис. грн, що складає оподаткований прибуток підприємства з впровадження заходу.

Розрахуємо чистий прибуток.

$$\text{ЧП} = 319,78 * 0,82 = 262,22 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо зміну основних показників від впливу проєкту.

$$\text{Загальна зміна собівартості складає} = 2860 - 319,78 = 2540,22 \text{ тис. грн.}$$

Загальна зміна матеріальних витрат складає = 2028 - 93,14 = 1934,86 тис. грн.

Загальна зміна витрат на оплату праці складає = 312 + 106,56 - 252,99 = 165,57 тис. грн.

Загальна зміна відрахувань на соціальні заходи складає = 68,5 + 23,44 - 55,65 = 36,29 тис. грн.

Загальна зміна основних засобів = 191,5 + 61,19 + 15,91 + 4,9 = 273,5 тис. грн.

Загальна зміна інших витрат = 78 + 52 = 130 тис. грн.

Загальна зміна чистого прибутку складає = 422,3 + 262,22 = 684,52 тис. грн.

Для виробництва додаткового обсягу карамелі (50 тонн) підприємству потрібно найняти ще трьох робітників, але у зв'язку з заміною обладнання двох машин на одну, потрібно тепер не два робітника, а один, тобто додатково підприємству потрібно ще два робітника у карамельний цех.

Розрахуємо строк окупності інвестицій за формулою:

$$\text{Сок} = I / \text{ЧП}, \quad (3.4)$$

$$\text{Сок} = 2617,61 / 684,52 = 3,82 \text{ року.}$$

Нове обладнання планується придбати за власні кошти підприємства.

Розрахунок економічної ефективності заходу показав, що захід є привабливим та економічно ефективним. Підприємство додатково підвищить обсяг виробництва на 50 тонн, що складе 3375 тис. грн. у дійсних оптових

цінах. З рахунок підвищення обсягу виробництва у натуральному виразі на 50 тонн, підвищиться коефіцієнт використання виробничої потужності підприємства.

Прибуток підприємства підвищиться на 834,78 тис. грн, з якого чистий прибуток складе 684,52 тис. грн.

Для впровадження заходу підприємству потрібні інвестиції у розмірі 2617,61 тис. грн, з яких 305,97 тис. грн у основні засоби та 2311,64 тис. грн у обігові активи, строк окупності інвестицій складе 3,82 року.

3.2. Розрахунок економічної ефективності проєкту впровадження лінії по виробництву пастили на ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»

На сьогодні існують значні труднощі для діяльності підприємств на ринку солодоців через війну, зниження доходів населення, зменшення чисельності споживачів, зниження реальних доходів населення через інфляційні процеси, пониження місця солодоців у списку пріоритетів під час відвідування продуктових магазинів за рахунок популяризації здорового харчування та ін.

В останні роки люди стали більше уваги приділяти здоровому харчуванню та солодоці не є продукцією першої необхідності, для багатьох вони є методом підняття настрою, покращення продуктивності в особливості розумової праці під час напруженого робочого процесу. Отже, даний ринок хоч і зменшив своє зростання, все ж є досить великим.

Для більш ефективного визначення методу покращення роботи підприємства дуже важливо вірно визначити можливості та загрози на ринку, а також його слабкі та сильні сторони.

В останні роки все більше набуває популярності здорове харчування, тому для покращення показників прибутковості підприємства пропонуємо інноваційний проєкт впровадження лінії по виробництву пастили. Фінансування проєкту планується з власних коштів підприємства, що

передбачає покращення його використання та відповідно нормалізацію показників рентабельності.

Пастила – кондитерський виріб з підсушеного фруктово-ягідного пюре або соку [28].

Розрахуємо суму інвестицій у проєкт, яка дорівнює сумі вартості основних виробничих засобів та витрати на їх монтаж та налагодження. У таблиці 3.5. представлено розрахунок вартості обладнання [16], що необхідне для виробництва пастили.

Таблиця 3.5

Розрахунок вартості основних виробничих засобів

Обладнання	Ціна, тис. грн	Кількість	Сума, тис. грн
FW-3000-MG: фруктова шайба 3000 кг / год	100	2	200
Жолобчасті стрічкові транспортери (конвеєри) шириною 400 мм. довжина 7 м.	22	12	264
Технологічний стіл	4	2	8
Машина для укладання	90	4	360
Вантажний візок	4	1	4
Бункер	22	3	66
Машин чистки яблук МЧЯ-200	90	4	360
Машина для очищення шкірки та видалення серце-вини та нарізання на часточки яблук APSDM-6	50	4	200
Котел для приготування продуктів харчування КПЭ-250 Україна (електричний)	45	4	180
М'ясорубка МИМ-600 Арм-Эко (професійна)	22	4	88
Ваговий дозатор для сипких компонентів	105	2	210
Шнек для сахара	8	2	16
Просіювач	21	2	42
Трясун для сахара	39	2	78
Тістоміс SPM 250M Fimак (з підкатною діжею)	190	2	380
Промислова сушильна шафа Сш-1 BeeStar	86	14	1204
Різальна машина для різання цукерок	150	5	750
Щит розподільчий	18	2	36
Флоупак горизонтальна пакувальна лінія СВ-500S з технологією смарт-серво	145	5	725
Всього (Воб)			5171

На монтаж та налагодження роботи обладнання (Вм) необхідно буде витратити 10% від їх вартості: $5171 \text{ тис. грн} * 0,1 = 517,1 \text{ тис. грн}$.

Додаткові інвестиційні засоби (I), що необхідно для реалізації проєкту розрахуємо за формулою:

$$I = V_{об} + V_{м} + OA, \quad (3.5)$$

де OA – додаткові обігові активи у проєкт, плануються у розмірі 10 % від вартості матеріальних витрат у додатковий обсяг виробництва.

$$OA = 0,1 * (11388,02 + 702,23) = 1209,03 \text{ тис. грн.}$$

$$I = 5171 + 517,1 + 1209,03 = 6897,13 \text{ тис. грн.}$$

Річні обсяги виробництва продукції в натуральному виразі плануємо з аналізу виробничої потужності провідного обладнання. Число днів роботи підприємства за рік 247, режим роботи підприємства складає 2 зміни по 8 годин на день. Результати розрахунків надаємо у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Виробнича програма лінії

Найменування виробу	Добовий виробіток, тонн	Число днів роботи на рік	Коефіцієнт використання потужності	Річний обсяг виробництва, тонн
Пастила	1	247	0,5	123,5
Разом	1	–	–	123,5

Річний обсяг виробництва пастили, згідно з таблицею 3.6, складає 123,5 тонн, з можливістю у подальшому збільшити обсяг виробництва оскільки запланована потужність даної лінії складає на початку виробництва 50%.

У таблиці 3.7 наведемо результати розрахунків потреби в сировині та матеріалах на плановий річний обсяг виробництва. Ціна одиниці сировини та матеріалів встановлена по договірним цінам (без ПДВ).

Таблиця 3.7

Розрахунок вартості потреби підприємства у сировині та матеріалах

Види сировини та матеріалів	Добова потреба в сировині, т	Кількість робочих днів на рік	Річна потреба в сировині, т	Ціна за одиницю, грн	Вартість тис. грн
1	2	3	4	5	6
1. Сировина та основні матеріали					
Яблука	4,12	247	1017,64	10117,21	10295,41
Цукор-пісок	0,0864	247	21,341	8925	190,47
Цукрова пудра	0,2043	247	50,4621	8925	450,37
Разом	–	–	–	–	10936,52
2. Допоміжні матеріали і тара					
Папір застилочний	0,0113	247	2,783	16005	44,54

Продовження табл. 3.7

1	2	3	4	5	6
Підгортка	0,0099	247	2,434	5568,75	13,56
Папір етикетний	0,0232	247	5,723	15830,1	90,6
Папір коробочний	0,1056	247	26,0832	11000,55	286,93
Бумага парафінова	0,0031	247	0,772	20552,4	15,87
Разом	–	–	–	–	451,5
Всього	–	–	12087,41	–	11388,02

Рецепт звичайної пастили передбачає досить невелику кількість інгредієнтів, для виробництва та пакування необхідна також відносно невелика кількість матеріалів. З таблиці 3.7 бачимо що на сировину та матеріали за проектом буде витрачено 11388,02 тис. грн на рік.

На підставі норм витрат енергоресурсів та річного обсягу виробництва визначаємо потребу підприємства в енергоресурсах за запропонованим інноваційним проектом.

Потребу підприємства у воді та електроенергії на нетехнологічні цілі розраховано в розмірі 15% та 10% від їх потреби на технологічні цілі відповідно (таблиця 3.8).

Таблиця 3.8

Потреба підприємства в енергоресурсах

Вид ресурсу	Норма витрат на 1 т продукції	Річний обсяг виробництва продукції, т	Річна потреба в енерго-ресурсах	Тариф за одиницю ресурсу, грн	Загальна вартість, тис. грн
1	2	3	4	5	6
Пар	3	123,5	370,5	800	296,4
Холод	1	123,5	123,5	300	37,05
Вода на технологічні цілі	22	123,5	2717	35,16	95,5297
Електроенергія на технологічні цілі	400	123,5	49400	4,39	216,866
Разом	-	-	-	-	645,846
Вода на нетехнологічні цілі	-	-	656,2	35,16	23,072
Електроенергія на нетехнологічні цілі	-	-	7588	4,39	33,311
Разом	-	-	-	-	56,384
Всього	-	-	-	-	702,23

Згідно з розрахунками у таблиці 3.8 на енергоресурси необхідно буде витратити 702,23 тис. грн протягом року.

Для визначення чисельності промислово-виробничого персоналу спочатку розраховуємо кількість основних робітників (таблиця 3.9). Чисельність основних робочих визначена на підставі їх планової розстановки на лінії згідно з нормами. Явочна чисельність розрахована відповідно до 2х-змінного режиму роботи лінії.

Таблиця 3.9

Чисельність та фонд оплати праці основних робітників

Найменування професії	Розряд	Змінна чисельність осіб	Кількість змін на добу	Явочна чисельність, осіб	Число днів роботи на рік	Число людино - днів опрацьованих за рік	Денна тарифна ставка, грн	Сума денних тарифних ставок, грн
1	2	3	4	5=3*4	6	7=5*6	8	9=5*8
Цукерник	IV	1	2	2	247	494	411,04	822,08
Машиніст	III	1	2	2	247	494	381,92	763,84
Пакувальник	II	1	2	2	247	494	352,8	705,6
Цукерник	II	1	2	2	247	494	352,8	705,6
Разом	-	4	-	8	-	-	-	2997,12

Денну тарифну ставку розраховуємо на підставі розміру годинної тарифної ставки та кількості годин у зміні:

$$\text{ДТС II розряд} = 44,1 * 8 \text{ годин} = 352,8 \text{ грн.}$$

$$\text{ДТС III розряд} = 47,74 * 8 \text{ годин} = 381,92 \text{ грн.}$$

$$\text{ДТС IV розряд} = 51,38 * 8 \text{ годин} = 411,04 \text{ грн.}$$

З таблиці 3.9 бачимо, що для злагодженої роботи лінії додаткова середньооблікова чисельність основних робочих складає 8 осіб.

Бригадна відрядна розцінка однієї тонни (Рв) продукції розрахована шляхом відношення суми денних тарифних ставок на добовий виробіток:

$$Рв = 2997,12 \text{ грн} / 1 \text{ т} = 2997,12 \text{ грн.}$$

Розрахунки основної та додаткової заробітної плати основних робочих наведено у таблиці 3.10. Додаткова заробітна плата основних робочих розрахована у розмірі 10% від їх основної заробітної плати.

Таблиця 3.10

Річний фонд оплати праці основних робітників

Бригадна відрядна розцінка, грн	Річний обсяг виробництва продукції, тонн	Основна зарплата основних робочих, тис. грн	Додаткова зарплата основних робочих, тис. грн	Річний фонд оплати праці основних робочих, тис. грн
2997,12	123,5	370,15	37,02	407,17

Відрахування з заробітної плати на соціальні заходи (єдиний соціальний внесок) розраховуються у розмірі 22% від річного фонду:

$$\text{ЄСВ} = 407,17 \text{ тис. грн} * 0,22 = 89,58 \text{ тис. грн.}$$

Для складання кошторису витрат на виробництво також було визначено розмір амортизаційних та операційних витрат.

Амортизаційні витрати складають 20% від вартості обладнання:

$$A = 5688,1 * 0,2 = 1137,62 \text{ тис. грн.}$$

Інші операційні витрати розраховуємо у розмірі 5% від суми витрат на виробництво:

$$\text{Він} = (11388,02 + 702,23 + 407,17 + 89,58 + 1137,62) * 0,05 = 686,23 \text{ тис. грн.}$$

Результати розрахунків таблиць 3.8 – 3.10 зведено у таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Кошторис витрат на виробництво пастили

Економічні елементи	Сума витрат, тис. грн
1. Матеріальні витрати	12090,25
2. Витрати на оплату праці	407,17
3. Відрахування на соціальні заходи	89,58
4. Амортизація	1137,62
5. Інші операційні витрати	686,23
Всього витрат	14410,85

Витрати на виробництво та реалізацію річного обсягу пастили складуть 14410,85 тис. грн.

Для планування фінансових результатів та визначення ефективності інвестицій підприємства за проектом проводимо наступні розрахунки:

1. Розрахуємо прибуток від реалізації продукції (18%):

$$\text{Пр} = 14410,85 * 0,18 = 2593,95 \text{ тис. грн.}$$

2. Розрахуємо обсяг виробленої продукції:

$$\text{ВП} = 14410,85 + 2593,95 = 17004,8 \text{ тис. грн.}$$

3. Розрахуємо чистий прибуток (податок на прибуток – 18%):

$$\text{ЧП} = 2593,95 * 0,82 = 2127,04 \text{ тис. грн.}$$

4. Розрахуємо чистий грошовий потік:

$$\text{ЧГП} = \text{ЧП} + \text{А} = 2127,04 + 1137,62 = 3264,66 \text{ тис. грн.}$$

5. Приведений чистий грошовий потік визначаємо за формулою:

$$\text{ПЧГП}_t = \frac{\text{ЧГП}_t}{(1+0,18)^t}, \quad (3.6)$$

де ЧГП – чистий грошовий потік, тис. грн;

t – рік розрахунку;

0,18 – ставка дисконту, при запланованому коефіцієнті – 18%.

6. Сумарний приведений чистий грошовий потік визначаємо за формулою:

$$\text{СПЧГП} = \sum_{i=1}^t \text{ПЧГП}_t, \quad (3.7)$$

Розраховані показники ефективності інвестицій представимо у таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Приведені фінансові результати підприємства, тис. грн

Показник		Рік впровадження проекту			
		1	2	3	4
Чистий прибуток	ЧП	2127,04	2127,04	2127,04	2127,04
Амортизаційні відрахування	А	1137,62	1137,62	1137,62	1137,62
Чистий грошовий потік	ЧГП	3264,66	3264,66	3264,66	3264,66
Коефіцієнт дисконтування	Кд	0,8475	0,7181	0,6086	0,5158
Приведений чистий грошовий потік	ПЧГП	2766,8	2345,33	1986,87	1683,91
Сумарний приведений чистий грошовий потік	СПЧГП	2766,8	5112,13	7099	8782,91

Розраховуємо термін окупності інвестицій з урахуванням дисконтування:

$$\text{Ток} = 2 + \frac{6897,13 - 5112,13}{1986,87} = 2,89 \text{ року.}$$

Розраховуємо термін окупності інвестицій без урахування дисконтування:

$$\text{Сок} = 6897,13 / 2127,04 = 2,66 \text{ року.}$$

Всі основні техніко-економічні показники за проектом наводимо у таблиці 3.13.

Таблиця 3.13

Основні додаткові техніко-економічні показники проекту

Найменування показників	Отримані данні
1. Річний обсяг виробництва, тонн	123,5
2. Обсяг виробленої продукції, тис. грн	17004,8
3. Собівартість виробленої продукції, тис. грн	14410,85
4. Чисельність ПВП, осіб	8
5. Прибуток, тис. грн	2593,95
6. Чистий прибуток, тис. грн	2127,04
7. Рентабельність продукції, %	18
8. Сума інвестицій, тис. грн	6897,13
9. Строк окупності інвестицій з урахуванням дисконтування, років	2,89
10. Строк окупності інвестицій без урахування дисконтування, років	2,66

Рентабельність заплановано у розмірі 18% у зв'язку з поступовим зростанням попиту на схожу продукцію.

Витрати на проект щодо запровадження лінії по виробництву пастили повністю окупаються за 2,66 року.

Строк окупності 2,66 є досить привабливим та, враховуючи що потужність лінії використовується лише на 50%, підприємство має можливість збільшувати обсяги виробництва, так як попит на аналогічну продукцію зростає. Основний інгредієнт – яблуко, з якого виготовляється пастила може замінитися на інші сезонні фрукти, тобто можливе збільшення асортименту. У зв'язку з чим запропонована лінія може вважатися ефективними інвестиціями у капітал підприємства.

3.3. Аналіз впливу комплексу заходів на показники діяльності досліджуваних підприємств ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» та ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»

Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» приведено в таблицях 3.14 та 3.15.

Аналіз таблиці 3.15 показав, що підвищення обсягу виробленої продукції на 50 тонн карамелі у плановому році дозволить підвищити коефіцієнт використання виробничої потужності на 1 %, що в діючих цінах підприємства складе підвищення на 3375 тис. грн та у порівнянних цінах підвищення на 2583,1 тис. грн.

Обсяг реалізованої продукції також зросте на 3375 тис. грн, тобто це обсяг виробництва додаткової карамелі.

Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності зросте на суму інвестицій у нове обладнання – 305,97 тис. грн, та складе 76545,97 тис. грн. Фондовіддача підвищиться на 0,015 грн на кожну грн виробленої продукції.

Для здійснення заходів підприємству необхідно додатково 2311,64 тис. грн обігових активів, коефіцієнт оборотності обігових активів чуть зменшиться на 0,001 обертів.

На підприємство додатково буде наймано два робітника та середньорічний виробіток кожного робітника підвищиться на 1,24 тис. грн.

На здійснення заходу необхідно додатково 2540,22 тис. грн операційних витрат, з яких 1934,86 тис. грн в матеріальні витрати, 165,57 тис. грн – витрати на оплату праці, 36,29 тис. грн – відрахування на соціальні заходи, 273,5 тис. грн – додаткова амортизація та 130 тис. грн інші операційні витрати.

Витрати на 1 грн виробленої продукції не зміняться, матеріалоємність знизиться на 0,001 грн.

Таблиця 3.14

**Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники діяльності
ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»**

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн			Зміни показників діяльності підприємства (±)								
	Всього	у тому числі у		Реалізована продукція, тис. грн	Собівартість, тис. грн					Чистий прибуток, тис. грн.	Чисельність зайнятих, люд	Строк окупності інвестицій, років
		основні засоби	обігові активи		Всього	у тому числі:						
						матеріальні витрати	витрати на оплату праці	відрахування на соціальні заходи	амортизація основних засобів та інші витрати			
Заміна обладнання машин для штампування карамелі та додатковий обсяг виробництва карамелі	2617,61	305,97	2311,64	3375	2540,22	1934,86	165,57	36,29	403,5	684,52	2	3,82

Таблиця 3.15

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» після впровадження заходу

Показник	Звітний рік	Плановий рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8841,65	8841,65	-	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	7011,6	7061,6	50	
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,79	0,8	0,01	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	375862	379237	3375	0,9
- у порівнянних цінах, тис. грн	362237,3	364820,4	2583,1	0,71
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	401230	404605	3375	0,84
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	76240	76545,97	305,97	0,4
7. Фондовіддача, грн/грн	4,751	4,766	0,015	0,32
8. Середній залишок обігових активів, тис. грн	252860	255171,64	2311,64	0,91
9. Коефіцієнт оборотності обігових активів, об.	1,587	1,586	-0,001	-0,06
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	335	337	2	0,6
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	1081,31	1082,55	1,24	0,11
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі:	369420	372960,22	2540,22	0,69
- матеріальні витрати	264606	266540,86	1934,86	0,73
- витрати на оплату праці	50506,8	50672,37	165,57	0,33
- відрахування на соціальні заходи	19681	19717,29	36,29	0,18
- амортизація	6104,3	6377,8	273,5	4,48
- інші операційні витрати	28521,9	28651,9	130	0,46
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,983	0,983	-	-
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,704	0,703	-0,001	-0,14
15. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	340004	343379	3375	0,99
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	388882	391422,22	2540,22	0,65
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	5620	6304,52	684,52	12,18
18. Рентабельність виробництва, %	1,71	1,9	0,19	-
19. Рентабельність продажу, %	1,65	1,84	0,19	-

Чистий дохід від реалізації продукції зросте на 3375 тис. грн, собівартість реалізованої продукції збільшиться на 2540,22 тис. грн. Значення показнику рентабельність виробництва зросте на 0,19 % та рентабельність продажу зросте на 0,19 %.

Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» приведено в таблицях 3.16 та 3.17.

Аналіз таблиці 3.17 показав, що впровадження нової лінії по виробництву пастили розширить виробничу потужність на 247 тонн, вона стане 7247 тонн.

Підвищення обсягу виробленої продукції на 123,5 тонн нової продукції пастили у плановому році (планується використання нової лінії на початок проєкту на 50 %) дозволить підвищити коефіцієнт використання виробничої потужності на 0,007, що в діючих цінах підприємства складе підвищення на 17004,8 тис. грн та у порівнянних цінах підвищення на 7123,45 тис. грн.

Обсяг реалізованої продукції також зросте на 17004,8 тис. грн, тобто це обсяг виробленої додаткової пастили.

Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності зросте на суму інвестицій у нове обладнання – 5688,1 тис. грн, та складе 51988,1 тис. грн. Фондовіддача знизиться на 0,15 грн на кожен грн виробленої продукції.

Для здійснення заходів підприємству необхідно додатково 1209,03 тис. грн обігових активів, коефіцієнт оборотності обігових активів зросте на 0,38 обертів.

На підприємство додатково буде наймано вісім робітників та середньорічний виробіток кожного робітника підвищиться на 12,36 тис. грн.

На здійснення заходу необхідно додатково 14410,9 тис. грн операційних витрат, з яких 12090,3 тис. грн в матеріальні витрати, 407,17 тис. грн – витрати на оплату праці, 89,58 тис. грн – відрахування на соціальні заходи, 1137,62 тис. грн – додаткова амортизація та 686,23 тис. грн інші операційні витрати.

Таблиця 3.16

**Вплив запропонованих заходів на основні техніко-економічні показники діяльності
ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»**

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн.			Зміни показників діяльності підприємства (±)								Строк окупності інвестицій, років
	Всього	у тому числі у		Реалізована продукція, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.				Чистий прибуток, тис. грн.	Чисельність зайнятих, люд		
		основні засоби	обігові активи		Всього	у тому числі:						
						матеріальні витрати	витрати на оплату праці	відрахування на соціальні заходи			амортизація основних засобів та інші витрати	
Впровадження лінії по виробництву пастили	6897,13	5688,1	1209,03	17004,8	14410,85	12090,25	407,17	89,58	1823,85	2127,04	8	2,66

Таблиця 3.17

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» після впровадження заходів

Показник	Звітний рік	Плановий рік	Відхилення	
			абс	відн
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	7000	7247	247	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	2143,42	2266,92	123,5	5,76
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,306	0,313	0,007	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	118776,4	135781,2	17004,8	14,32
- у порівняних цінах, тис. грн	123632	130755,45	7123,45	5,76
5. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	127452	144456,8	17004,8	13,34
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	46300	51988,1	5688,1	12,29
7. Фондовіддача, грн/грн	2,67	2,52	-0,15	-5,80
8. Середній залишок оборотних активів, тис. грн	30577	31786,03	1209,03	3,95
9. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об.	4,168	4,54	0,38	9,04
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	257	265	8	3,11
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	481,06	493,42	12,36	2,57
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	134538	148948,85	14410,9	10,71
- матеріальні витрати	90846	102936,25	12090,3	13,31
- витрати на оплату праці	21588	21995,17	407,17	1,89
- відрахування на соціальні заходи	3634	3723,58	89,58	2,47
- амортизація	1360	2497,62	1137,62	83,65
- інші операційні витрати	17110	17796,23	686,23	4,01
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	1,133	1,097	-0,036	-3,18
14. Матеріалоємність, грн	0,765	0,758	-0,007	-0,88
15. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	127452	144456,8	17004,8	13,34
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	105865	120275,85	14410,9	13,61
17. Чистий прибуток, тис. грн	72	2199,04	2127,04	2954,22
18. Рентабельність виробництва, %	0,09	2,62	2,53	-
19. Рентабельність продажів, %	0,06	1,52	1,46	-

Витрати на 1 грн виробленої продукції знизяться на 0,036 грн, матеріалоємність знизиться на 0,007 грн.

Чистий дохід від реалізації продукції зростає на 17004,8 тис. грн, собівартість реалізованої продукції збільшиться на 14410,9 тис. грн. Значення показнику рентабельність виробництва зростає на 2,53 % та рентабельність продажу зростає на 1,46 %.

Висновки до розділу 3

На сьогодні існують значні труднощі для діяльності підприємств на ринку солодощів через війну, зниження доходів населення, зменшення чисельності споживачів, зниження реальних доходів населення через інфляційні процеси, пониження місця солодощів у списку пріоритетів під час відвідування продуктових магазинів за рахунок популяризації здорового харчування та ін.

Як показав аналіз стану кондитерської галузі України в останні роки на ринку існує попит на карамельну кондитерську продукцію, через те, що вона є більш дешевою, а рівень доходів населення у останні роки знижується.

А також в останні роки все більше набуває популярності здорове харчування, та попит населення потребує щось здорового та смачного.

Аналіз господарської діяльності підприємств дозволів нам запропонувати заходи та розрахувати їх ефективність.

Для покращення показників прибутковості ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» нами було запропоновано до впровадження виробництво нових видів карамелі чотирьох смаків у обсязі 50 тонн та на ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» впровадження лінії по виробництву пастили, обсяг пастили складе 123,5 тонн. Фінансування проєктів планується з власних коштів підприємства, що передбачає покращення ефективності діяльності підприємства та відповідно нормалізацію показників прибутку та рентабельності.

Впровадження заходу на ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» дозволить підвищити коефіцієнт використання виробничої

потужності на 1 %, що в діючих цінах підприємства складе підвищення на 3375 тис. грн та у порівнянних цінах підвищення на 2583,1 тис. грн.

Обсяг реалізованої продукції також зросте на 3375 тис. грн, тобто це обсяг виробленої додаткової карамелі.

Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності зросте на суму інвестицій у нове обладнання – 305,97 тис. грн, та складе 76545,97 тис. грн, фондвіддача підвищиться на 0,015 грн на кожну грн виробленої продукції.

Для здійснення заходів підприємству необхідно додатково 2311,64 тис. грн обігових активів, коефіцієнт оборотності обігових активів зросте на 0,001 обертів.

На підприємство додатково буде наймано два робітника та середньорічний виробіток кожного робітника підвищиться на 1,24 тис. грн.

На здійснення заходу необхідно додатково 2540,22 тис. грн операційних витрат, з яких 1934,86 тис. грн в матеріальні витрати, 165,57 тис. грн – витрати на оплату праці, 36,29 тис. грн – відрахування на соціальні заходи, 273,5 тис. грн – додаткова амортизація та 130 тис. грн інші операційні витрати.

Матеріалоємність знизиться на 0,001 грн.

Чистий дохід від реалізації продукції зросте на 3375 тис. грн, собівартість реалізованої продукції збільшиться на 2540,22 тис. грн. Значення показнику рентабельність виробництва зросте на 0,19 % та рентабельність продажу зросте на 0,19 %.

Впровадження заходу на ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» показав, що підвищення обсягу виробленої продукції на 123,5 тонн нової продукції пастили у плановому році дозволить підвищити коефіцієнт використання виробничої потужності на 0,007, що в діючих цінах підприємства складе підвищення на 17004,8 тис. грн та у порівнянних цінах підвищення на 7123,45 тис. грн.

Обсяг реалізованої продукції також зросте на 17004,8 тис. грн, тобто це обсяг виробленої додаткової пастили.

Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності зросте на суму інвестицій у нове обладнання – 5688,1 тис. грн, та складе 51988,1 тис. грн. Фондовіддача знизиться на 0,15 грн на кожному грн виробленої продукції.

Для здійснення заходів підприємству необхідно додатково 1209,03 тис. грн обігових активів, коефіцієнт оборотності обігових активів зросте на 0,38 обертів.

На підприємство додатково буде наймано вісім робітників та середньорічний виробіток кожного робітника підвищиться на 12,36 тис. грн.

На здійснення заходу необхідно додатково 14410,9 тис. грн операційних витрат, з яких 12090,3 тис. грн в матеріальні витрати, 407,17 тис. грн – витрати на оплату праці, 89,58 тис. грн – відрахування на соціальні заходи, 1137,62 тис. грн – додаткова амортизація та 686,23 тис. грн інші операційні витрати.

Витрати на 1 грн виробленої продукції знизяться на 0,036 грн, матеріалоємність знизиться на 0,007 грн.

Чистий дохід від реалізації продукції зросте на 17004,8 тис. грн, собівартість реалізованої продукції збільшиться на 14410,9 тис. грн. Значення показнику рентабельність виробництва зросте на 2,53 % та рентабельність продажу зросте на 1,46 %.

Всі отримані та проаналізовані техніко-економічні показники діяльності підприємств кажуть про економічну ефективність та доцільність впровадження на підприємствах запропонованих заходів, так як вони підвищують прибуток, рентабельність, ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємств.

ВИСНОВКИ

Прибуток є кінцевим результатом діяльності будь-якого підприємства, та висловлює різницю між чистим доходом і витратами підприємства, та виконує наступні основні функції: оціночну, розподіляючу, стимулюючу та соціальну.

У ринковій економіці ефективно функціонують тільки підприємства, що порівнюють свої доходи з витратами і інвестиціями, виробляють конкурентоспроможну продукцію та такий її обсяг, який вони спроможні реалізувати.

Тому можна казати, що: прибуток – це основна мета підприємницької діяльності і показник, що оцінює її ефективність та необхідність, є основою економічного розвитку країни, так як він забезпечує надходження до бюджету країни податків і платежів, джерелом зростання доходів та добробуту робітників підприємства та необхідна умова при виході підприємства на міжнародний ринок.

Для нормального функціонування підприємства на ринку необхідно постійно впроваджувати заходи з максимізації його прибутковості.

Одними з головних шляхів максимізації прибутковості є: збільшення обсягу виробництва продукції та більш повного використання виробничих потужностей підприємства; скорочення витрат на виробництво та реалізацію продукції; застосування сучасного механізованого і автоматизованого обладнання для виробництва продукції; підвищення ефективності діяльності підприємства при реалізації продукції; проведення ефективної цінової політики; проведення ефективної політики з підготовки та підвищення кваліфікації персоналу; удосконалення рекламної діяльності; впровадження досягнень НТП; розширення експорту і зайняття нових ніш на ринку та ін.

Кондитерська галузь України – одна з найбільш розвинених галузей харчової промисловості України, але аналіз кондитерської галузі України за останні роки показав, що вона знаходиться у критичному стані,

важливою причиною цього стала війна, політична та економічна ситуація в країні.

Сучасний ринок, характеризується перенасиченням продуктів харчування, а особливо кондитерської галузі, тому підприємства мають пристосовуватися до певних умов.

Ринок кондитерських виробів та його кон'юнктура змінюється при зміні уподобань та можливостей споживача, що в сучасному економічному стані вітчизняної економіки є визначальним фактором успіху підприємств кондитерської галузі.

Аналіз стану кондитерської галузі України за останні роки показав, що сильно змінилася структура ринку та попит споживачів.

Цьому сприяла низка основних проблем, зокрема війна, зміна політичної ситуації, економічні проблеми, втрата потужностей основних виробників кондитерського ринку; зменшення чисельності населення та їх доходів; збільшення концентрації конкурентного середовища, як наслідок, посилення боротьби за споживача; зниження експорту.

В роботі було проведено техніко-економічний аналіз двох підприємств ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» та ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика».

З урахуванням загальних рис та проблем кондитерського ринку, а також особливостей виробників кондитерських виробів, українські підприємства змушені самостійно шукати заходи підвищення своєї прибутковості, інвестиції та підвищувати власну інвестиційну привабливість, а для цього вони мають вірно розраховувати та оцінювати показники своєї техніко-економічної діяльності та положення на ринку.

На сьогодні існують значні труднощі для діяльності підприємств на ринку солодошів через війну, зниження доходів населення, зменшення чисельності споживачів, зниження реальних доходів населення через інфляційні процеси, пониження місця солодошів у списку пріоритетів під час

відвідування продуктових магазинів за рахунок популяризації здорового харчування та ін.

Як показав аналіз стану кондитерської галузі України в останні роки на ринку існує попит на карамельну кондитерську продукцію, через те, що вона є більш дешевою, а рівень доходів населення у останні роки знижується.

А також в останні роки все більше набуває популярності здорове харчування, та попит населення потребує щось здорового та смачного.

Аналіз господарської діяльності підприємств дозволів нам запропонувати заходи та розрахувати їх ефективність.

Для покращення показників прибутковості ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» нами було запропоновано до впровадження виробництво нових видів карамелі чотирьох смаків у обсязі 50 тонн та на ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» впровадження лінії по виробництву пастили, обсяг пастили складе 123,5 тонн. Фінансування проєктів планується з власних коштів підприємства, що передбачає покращення ефективності діяльності підприємства та відповідно нормалізацію показників прибутку та рентабельності.

Впровадження заходу на ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» дозволить підвищити коефіцієнт використання виробничої потужності на 1 %, що в діючих цінах підприємства складе підвищення на 3375 тис. грн та у порівнянних цінах підвищення на 2583,1 тис. грн.

Обсяг реалізованої продукції також зросте на 3375 тис. грн, тобто це обсяг виробленої додаткової карамелі.

Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності зросте на суму інвестицій у нове обладнання – 305,97 тис. грн, та складе 76545,97 тис. грн, фондвіддача підвищиться на 0,015 грн на кожну грн виробленої продукції.

Для здійснення заходів підприємству необхідно додатково 2311,64 тис. грн обігових активів, коефіцієнт оборотності обігових активів зросте на 0,001 обертів.

На підприємство додатково буде наймано два робітника та середньорічний виробіток кожного робітника підвищиться на 1,24 тис. грн.

На здійснення заходу необхідно додатково 2540,22 тис. грн операційних витрат, з яких 1934,86 тис. грн в матеріальні витрати, 165,57 тис. грн – витрати на оплату праці, 36,29 тис. грн – відрахування на соціальні заходи, 273,5 тис. грн – додаткова амортизація та 130 тис. грн інші операційні витрати.

Чистий дохід від реалізації продукції зросте на 3375 тис. грн, собівартість реалізованої продукції збільшиться на 2540,22 тис. грн. Значення показнику рентабельність виробництва зросте на 0,19 % та рентабельність продажу зросте на 0,19 %.

Впровадження заходу на ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» показав, що підвищення обсягу виробленої продукції на 123,5 тонн нової продукції пастили у плановому році дозволить підвищити коефіцієнт використання виробничої потужності на 0,007, що в діючих цінах підприємства складе підвищення на 17004,8 тис. грн та у порівнянних цінах підвищення на 7123,45 тис. грн.

Обсяг реалізованої продукції також зросте на 17004,8 тис. грн, тобто це обсяг виробленої додаткової пастили.

Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності зросте на суму інвестицій у нове обладнання – 5688,1 тис. грн, та складе 51988,1 тис. грн. Фондовіддача знизиться на 0,15 грн на кожну грн виробленої продукції.

Для здійснення заходів підприємству необхідно додатково 1209,03 тис. грн обігових активів, коефіцієнт оборотності обігових активів зросте на 0,38 обертів.

На підприємство додатково буде наймано вісім робітників та середньорічний виробіток кожного робітника підвищиться на 12,36 тис. грн.

На здійснення заходу необхідно додатково 14410,9 тис. грн операційних витрат, з яких 12090,3 тис. грн в матеріальні витрати, 407,17 тис. грн – витрати

на оплату праці, 89,58 тис. грн – відрахування на соціальні заходи, 1137,62 тис. грн – додаткова амортизація та 686,23 тис. грн інші операційні витрати.

Витрати на 1 грн виробленої продукції знизяться на 0,036 грн, матеріалоємність знизиться на 0,007 грн.

Чистий дохід від реалізації продукції зросте на 17004,8 тис. грн, собівартість реалізованої продукції збільшиться на 14410,9 тис. грн. Значення показнику рентабельність виробництва зросте на 2,53 % та рентабельність продажу зросте на 1,46 %.

Всі отримані та проаналізовані техніко-економічні показники діяльності підприємств кажуть про економічну ефективність та доцільність впровадження на підприємствах запропонованих заходів, так як вони підвищують прибуток, рентабельність, ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандурко О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я. Фінансова діяльність підприємства. Київ: Либідь, 2018. 310 с.
2. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ. ЦНЛ, 2018. 488 с.
3. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 13.09.2023).
4. Джурук Н. І. Конкурентоспроможність українських кондитерських підприємств на західноєвропейському ринку. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2020/30.pdf (дата звернення: 05.11.2023).
5. Дронова А.Ю. Рентабельність як складова оцінки ефективності діяльності торговельних підприємств на ринку нафтопродуктів України. *Економіка промисловості*, 2018. №53. С.140-146.
6. Завгородній В.П. Бухгалтерський облік в Україні. Київ: А.С.К., 2020. 420 с.
7. Зінченко О.А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*, 2019. № 28. С.150-155.
8. Кондитерське обладнання. URL:<https://www.rps.com.ua/konditerske-obladnannya>. (дата звернення 15.11.2023).
9. Лебедева А. М. Методичні аспекти аналізу рентабельності діяльності підприємства. *Вісник ОНУ ім. І.І.Мечникова*, 2019. Т.17. Вип. 3–4. С.29–36.
10. Лепьохіна О.В., Рентабельність підприємства і механізм управління розподілом прибутку підприємств машинобудування. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*, 2018. №1 (10) С.108–111.
11. Ляшко К. Аналіз українського ринку цукерок. URL: <https://koloro.ua/ua/blog.html> (дата звернення: 14.10.2023).

12. Методичні вказівки до виконання аналітичної частини кваліфікаційної роботи для здобувачів ступенів вищої освіти «Бакалавр» та «Магістр» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» денної та заочної форм навчання // Укладачі Т.А. Кулаковська, С.О. Магденко. Одеса: ОНТУ, 2022. 38 с.

13. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи магістра спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання / Укладачі: О.І. Павлов, Т.А. Кулаковська, В.А. Самофатова. Одеса: ОНТУ, 2022. 40 с.

14. Методичні вказівки до оформлення курсових та кваліфікаційних робіт для здобувачів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» ступенів вищої освіти «Бакалавр» та «Магістр» денної та заочної форм навчання / Укладачі О.І. Павлов, Т.А. Кулаковська. Одеса: ОНАХТ, 2022. 16 с.

15. Методичні вказівки до розрахунку економічної ефективності інвестиційних проєктів для здобувачів спеціальності 051 «Економіка» всіх форм навчання / Укладач: О.Л. Фрум. Одеса: ОНТУ, 2022. 43 с.

16. Обладнання для кондитерського виробництва. URL:<https://carpigiani.com.ua/pastry>. (дата звернення 15.11.2023).

17. Орлов О.О. Планування прибутку підприємства в умовах ринкової економіки: монографія. Хмельницький: Вид-во ХНУ, 2019. 155 с.

18. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 23.10.2023).

19. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 19.10.2023).

20. Офіційний сайт ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика». URL: <https://catalog.cci.zp.ua/company/prat-zaporizka-kondyterska-fabryka/> (дата звернення: 16.10.2023).

21. Офіційний сайт ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен». URL: <https://roshen.com/ua/ua/pro-roshen/fabryky-i-zavody/prat-kyivs-ka-kondyters-ka-fabryka-roshen> (дата звернення: 19.10.2023).

22. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 13.09.2023).
23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0397-99#Text> (дата звернення: 13.09.2023).
24. Рейтинг Global Top 100 Candy Companies. URL: <https://www.snackandbakery.com/candy-industry/2022-Global-Top-100-candy-companies> (дата звернення: 12.10.2023).
25. Ринок кондитерських виробів: продукція повинна бути не тільки смачною, а й достойною Instagram. URL: <https://agroportal.ua/agrocheck/made-in-ukraine/rinok-konditerskih-virobiv-produkciya-povinna-buti-ne-tilki-smachnoyu-a-y-dostoynoyu-instagram> (дата звернення: 17.10.2023).
26. Савицька Г.В. Аналіз господарської діяльності підприємства. Київ: Либідь, 2018. 336 с.
27. Семенов Г.А., Бугай В.З., Семенов А.Г., Бугай А.В. Фінансове планування і управління на підприємствах. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 432 с.
28. Технологія виготовлення пастили. URL: <https://dryfoodacademy.com/blog/pro-protses-sushinnya/tehnologiya-vygotovlennya-pastyly>. (дата звернення 15.11.2023).
29. Фінансова звітність. URL: <https://clarity-project.info> (дата звернення: 19.10.2023).
30. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ. Каравела, 2017. 584 с.
31. Шегда А.В. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ: Знання, 2018. 355 с.
32. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент. Підручник. Київ. Знання, 2018. 439 с.

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра економіки промисловості



ДОДАТКИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

**на тему: «Максимізація прибутковості діяльності підприємств
кондитерської галузі»**

на здобуття ступеню вищої освіти «магістр»

Здобувачки _____ Ткаченко В.С.

Керівник _____ проф. Самофатова В.А.

Одеса – 2023 рік

ЛИСТ 1

Таблиця 1

Визначення поняття «прибуток»

Автори	Визначення поняття «прибуток»
1	2
Господарський кодекс України	«Прибуток (доход) суб'єкта господарювання є показником фінансових результатів його господарської діяльності, що визначається шляхом зменшення суми валового доходу суб'єкта господарювання за певний період на суму валових витрат та суму амортизаційних відрахувань»
Податковий Кодекс України	«Прибуток із джерелом походження з України та за її межами – визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду (визначених згідно зі статтями 135 – 137 Податкового Кодексу), на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду (визначених згідно зі статтями 138 – 143 Податкового Кодексу), з урахуванням правил, встановлених статтею 152 Податкового Кодексу»
П(С) БО 3 «Звіт про фінансові результати»	«Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати»
О. Бандурко	«Прибуток підприємства – це перевищення доходів, від його діяльності над сумою видатків, він являє собою єдину форму його власних нагромаджень»
В. Завгородній	«Прибуток – це економічна категорія, різниця між валовим виторгом (без податку на додану вартість і акцизного збору) та витратами на виробництво і реалізацію продукції»
Г. Савицька	«Прибуток – це частина чистого доходу, створеного в процесі виробництва та реалізованого в сфері обігу, який безпосередньо отримують підприємства»
О. Гетьман, В. Шаповал	«Підприємство отримує прибуток після того, як утілена у створеному продукті вартість буде реалізована і набуває грошової форми реалізована вартість»
Г. Семенов, А. Бугай	«Прибуток – це сукупність фінансових відносин, які виникають у процесі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання щодо перетворення доходів від зазначених видів діяльності в прибуток підприємства доходи»
Л. Шваб	«Прибуток – це узагальнюючий фінансовий показник діяльності підприємства, визначається як частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на його виробничу й комерційну діяльність відшкодування усіх витрат»

ЛИСТ 2

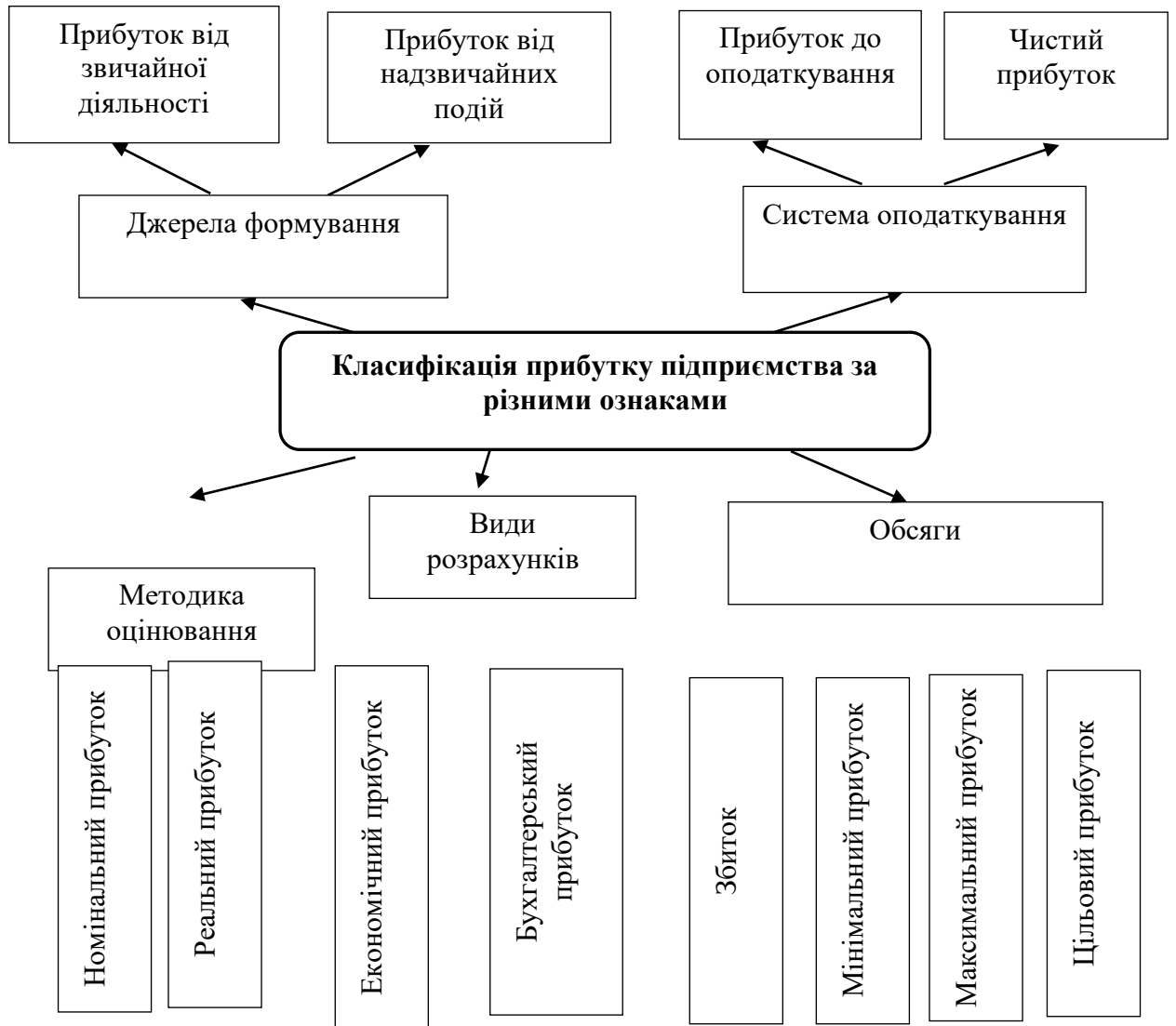


Рис. 1. Основні види прибутку підприємства

ЛИСТ 3

Таблиця 2

Шляхи максимізації прибутковості підприємства

Напрямок	Сутність	Вимоги до реалізації
1	2	3
Кількісні умови		
Збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції	При зростанні обсягів реалізації зросте прибуток за рахунок зниження частки постійних витрат, що припадають на одиницю продукції.	Збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів, основних засобів, обігових активів.
Зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції	При зниженні витрат на виробництво та реалізацію продукції зросте сума прибутку.	Зниження собівартості за рахунок більш ефективного використання ресурсів, підвищення технічного рівня виробництва та вдосконалення організації виробництва та праці.
Впровадження економічно обґрунтованих норм	Розробка економічно і технічно-обґрунтованих норм й нормативів призводить до зниження витрат виробництва.	Розробка норм та нормативів запасів сировини, матеріалів готової продукції та інших обігових активів.
Цінова політика підприємства	Необхідно вірно розраховувати ціну продукції, так як висока ціна призводить до скорочення обсягу реалізації, але і низькі ціни ведуть до недоотримання прибутку.	Розробка стратегії ціноутворення, встановлення цін відповідно до ринкових, застосування акцій, знижок тощо.
Якісні умови		
Впровадження досягнень НТП	Впровадження у виробництво удосконаленої техніки та нових технологій дозволить скоротити витрати у розрахунку на одиницю продукції за рахунок збільшення обсягів виробництва та економії на оплаті праці.	Створення автоматизованих систем управління, використання методів вдосконалення та модернізації техніки та технологій.
Підвищення якості продукції	Підвищення якості продукції дозволить значно скоротити витрати на виправлення браку та втрати від бракованих виробів, що не підлягають ремонту.	Контроль за якістю продукції, мотивація та надання додаткових стимулів персоналу для скорочення кількості бракованої продукції.
Маркетингова кампанія	Ефективна організація маркетингу дозволяє збільшити обсяги реалізації продукції, та підвищити прибуток підприємства.	Розробка ефективної маркетингової стратегії, що дозволить збільшити споживачів продукції та розширити сегмент ринку.
Підвищення продуктивності праці	Зростання продуктивності праці знижує витрати праці в розрахунку на одиницю продукції та зменшується питома вага заробітної плати у структурі собівартості.	Активна мотивація персоналу та надання різноманітних стимулів для більш ефективної праці.

ЛИСТ 4

Таблиця 3

Виробництво кондитерської продукції за період 2013–2022 роки

Найменування продукції	Кількість виробленої промислової продукції (валове виробництво) за									
	2011	2013	2014 ¹	2015 ¹	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹	2020 ¹	2021 ¹	2022 ¹
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Печиво солодке (уключаючи сендвіч-печиво; крім частково чи повністю покритого шоколадом або іншими сумішами, що містять какао)	229	237	184	167	177	171	159	156	149	132,5
Вафлі та вафельні облатки (уключаючи солоні; крім частково чи повністю покритих шоколадом або іншими сумішами, що містять какао)	65,4	74,6	54,3	47,9	51,0	51,2	52,6	56,0	51,55	39,5
Шоколад у брикетах, пластинах чи плитках (крім шоколаду з начинкою, шоколаду з додаванням зерен зернових культур, фруктів чи горіхів та шоколадного печива)	19,1	27,5	21,8	16,5	18,6	22,2	24,7	24,0	22,47	16,7
Цукерки шоколадні (крім цукерок із вмістом алкоголю, шоколаду в брикетах, пластинах чи плитках)	147	130	86,4	59,5	53,3	53,4	66,6	70,7	76,26	65,6
Вироби кондитерські з цукру чи його замінників, з вмістом какао (уключаючи шоколадну нугу; крім білого шоколаду)	123	105	83,5	77,2	70,4	64,4	47,0	28,4	26,61	20,2
Гумки, фруктові желе та фруктові пасти у вигляді кондитерських виробів з цукру (крім жувальної гумки)	46,6	43,8	39,1	39,0	41,0	44,2	47,7	46,5	50,21	42,9
Цукерки варені	36,7	34,3	26,6	27,3	23,0	21,6	29,3	к / с	к / с	к / с
Карамелі, тофі (ірис) та солодощі аналогічні	87,8	74,4	70,5	83,7	78,2	75,1	77,6	к / с	к / с	к / с

¹Примітка. Дані за 2013-2021 рр. наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, за 2014-2021 рр. також без урахування частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, за 2022р. – без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії.

ЛИСТ 5

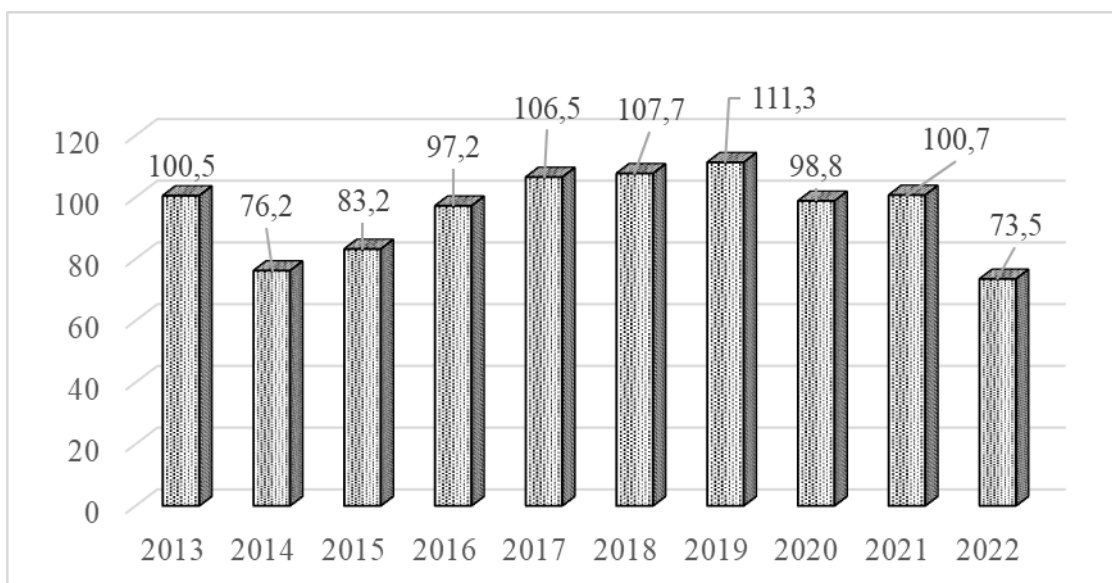


Рис. 2. Індеси виробництва какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів за 2013-2022 роки

ЛИСТ 6

Таблиця 4

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8841,65	8841,65	-	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	6844,8	7011,6	166,8	2,4
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,77	0,79	0,02	1,03
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	353620	375862	22242	6,29
- у порівнянних цінах, тис. грн	353620	362237,3	8617,3	2,44
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	362560	401230	38670	10,67
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	65420	76240	10820	16,54
7. Фондовіддача, грн/грн	5,405	4,751	-0,654	-12,1
8. Середній залишок обігових активів, тис. грн	202150	252860	50710	25,09
9. Коефіцієнт оборотності обігових активів, частки	1,794	1,587	-0,207	-11,54
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	330	335	5	1,52
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	1071,58	1081,31	9,73	0,91
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі:				
- матеріальні витрати	348920	369420	20500	5,88
- витрати на оплату праці	247733	264606	16873	6,81
- відрахування на соціальні заходи	52338	50506,8	-1831,2	-3,50
- амортизація	20935,2	19681	-1254,2	-5,99
- інші операційні витрати	3489,2	6104,3	2615,1	74,95
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	27913,6	28521,9	608,3	2,18
14. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,987	0,983	-0,004	-0,41
15. Матеріалоємність, грн/грн	0,701	0,704	0,003	0,43
16. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	326540	340004	13464	4,12
17. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	289584	388882	99298	34,29
18. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	3200	5620	2420	75,63
19. Рентабельність виробництва, %	1,2	1,71	0,51	-
20. Рентабельність продажу, %	0,98	1,65	0,67	-

ЛИСТ 7

Таблиця 5

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»

Показник	Попередн й рік	Звітний рік	Відхилення	
			абс	відн
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	7000	7000	-	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	2270	2143,42	-126,58	-5,58
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,324	0,306	-0,018	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	130933	118776,4	-12156,6	-9,28
- у порівняних цінах, тис. грн	130933	123632	-7301	-5,58
5. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	133167	127452	-5715	-2,09
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	41808,5	46300	4491,5	10,74
7. Фондовіддача, грн/грн	3,132	2,670	-0,461	-14,74
8. Середній залишок оборотних активів, тис. грн	26906	30577	3671	26906
9. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	4,949	4,168	-0,781	4,949
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	257	257	-	-
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	509,47	481,06	-28,41	-5,58
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	128752	134538	5786	4,49
- матеріальні витрати	84171	90846	6675	7,93
- витрати на оплату праці	20046	21588	1542	7,69
- відрахування на соціальні заходи	3849	3634	-215	-5,59
- амортизація	869	1360	491	56,5
- інші операційні витрати	19817	17110	-2707	-13,66
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	0,983	1,133	0,15	15,26
14. Матеріалоємність, грн	0,643	0,765	0,122	18,97
15. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	130167	127452	-2715	-2,09
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	114356	105865	-8491	-7,43
17. Чистий прибуток, тис. грн	-437	72	509	-116,48
18. Рентабельність виробництва, %	-0,64	0,09	0,73	-
19. Рентабельність продажів, %	-0,34	0,06	0,4	-

ЛИСТ 8

Таблиця 6

**Вплив запропонованого заходу на основні техніко-економічні показники діяльності
ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен»**

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн			Зміни показників діяльності підприємства (±)								
	Всього	у тому числі у		Реалізована продукція, тис. грн	Собівартість, тис. грн				Чистий прибуток, тис. грн.	Чисельність зайнятих, люд	Строк окупності інвестицій, років	
		основні засоби	обігові активи		Всього	у тому числі:						
						матеріальні витрати	витрати на оплату праці	відрахування на соціальні заходи				амортизація основних засобів та інші витрати
Заміна обладнання машин для штампування карамелі та додатковий обсяг виробництва карамелі	2617,61	305,97	2311,64	3375	2540,22	1934,86	165,57	36,29	403,5	684,52	2	3,82

ЛИСТ 9

Таблиця 7

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Київська кондитерська фабрика «Рошен» після впровадження заходу

Показник	Звітний рік	Плановий рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	8841,65	8841,65	-	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	7011,6	7061,6	50	
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,79	0,8	0,01	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ та акцизного податку):				
- у діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	375862	379237	3375	0,9
- у порівнянних цінах, тис. грн	362237,3	364820,4	2583,1	0,71
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	401230	404605	3375	0,84
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	76240	76545,97	305,97	0,4
7. Фондовіддача, грн/грн	4,751	4,766	0,015	0,32
8. Середній залишок обігових активів, тис. грн	252860	255171,64	2311,64	0,91
9. Коефіцієнт оборотності обігових активів, частки	1,587	1,586	-0,001	-0,06
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	335	337	2	0,6
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	1081,31	1082,55	1,24	0,11
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі:	369420	372960,22	2540,22	0,69
- матеріальні витрати	264606	266540,86	1934,86	0,73
- витрати на оплату праці	50506,8	50672,37	165,57	0,33
- відрахування на соціальні заходи	19681	19717,29	36,29	0,18
- амортизація	6104,3	6377,8	273,5	4,48
- інші операційні витрати	28521,9	28651,9	130	0,46
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн/грн	0,983	0,983	-	-
14. Матеріалоємність, грн/грн	0,704	0,703	-0,001	-0,14
15. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	340004	343379	3375	0,99
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	388882	391422,22	2540,22	0,65
17. Чистий прибуток (збиток), тис. грн	5620	6304,52	684,52	12,18
18. Рентабельність виробництва, %	1,71	1,9	0,19	-
19. Рентабельність продажу, %	1,65	1,84	0,19	-

ЛИСТ 10

Таблиця 8

**Вплив запропонованих заходів на основні техніко-економічні показники діяльності
ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика»**

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн.			Зміни показників діяльності підприємства (±)								
	Всього	у тому числі у		Реалізована продукція, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.				Чистий прибуток, тис. грн.	Чисельність зайнятих, люд	Строк окупності інвестицій, років	
		основні засоби	обігові активи		Всього	у тому числі:						
						матеріальні витрати	витрати на оплату праці	відрахування на соціальні заходи				амортизація основних засобів та інші витрати
Впровадження лінії по виробництву пастили	6897,13	5688,1	1209,03	17004,8	14410,85	12090,25	407,17	89,58	1823,85	2127,04	8	2,66

ЛИСТ 11

Таблиця 9

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Запорізька кондитерська фабрика» після впровадження заходів

Показник	Звітний рік	Плановий рік	Відхилення	
			абс	відн
1	2	3	4	5
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	7000	7247	247	-
2. Фактично вироблено продукції, тонн	2143,42	2266,92	123,5	5,76
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частка	0,306	0,313	0,007	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ й акцизного податку):				
- діючих оптових цінах підприємства, тис. грн	118776,4	135781,2	17004,8	14,32
- у порівняних цінах, тис. грн	123632	130755,45	7123,45	5,76
5. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ та акцизного податку), тис. грн	127452	144456,8	17004,8	13,34
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	46300	51988,1	5688,1	12,29
7. Фондовіддача, грн/грн	2,67	2,52	-0,15	-5,80
8. Середній залишок оборотних активів, тис. грн	30577	31786,03	1209,03	3,95
9. Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оборотів	4,168	4,54	0,38	9,04
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	257	265	8	3,11
11. Середньорічний виробіток одного працівника, тис. грн / люд.	481,06	493,42	12,36	2,57
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	134538	148948,85	14410,9	10,71
- матеріальні витрати	90846	102936,25	12090,3	13,31
- витрати на оплату праці	21588	21995,17	407,17	1,89
- відрахування на соціальні заходи	3634	3723,58	89,58	2,47
- амортизація	1360	2497,62	1137,62	83,65
- інші операційні витрати	17110	17796,23	686,23	4,01
13. Витрати на 1 гривню виробленої продукції, грн	1,133	1,097	-0,036	-3,18
14. Матеріалоємність, грн	0,765	0,758	-0,007	-0,88
15. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	127452	144456,8	17004,8	13,34
16. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	105865	120275,85	14410,9	13,61
17. Чистий прибуток, тис. грн	72	2199,04	2127,04	2954,22
18. Рентабельність виробництва, %	0,09	2,62	2,53	-
19. Рентабельність продажів, %	0,06	1,52	1,46	-



26 травня 2023 р.

ХІІ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ МЕНЕДЖМЕНТУ

Присвячується пам'яті професора Продіуса Івана Прокоповича

1936-2012 рр.



НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ХІІ міжнародна науково-практична
конференція

«Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту»

26 травня 2023 р.

Продіусу Івану Прокоповичу присвячується

Головний редактор: д.е.н, проф. В.Ю. Філіппов

Рекомендовано до публікації на засіданні кафедри менеджменту Інституту економіки та менеджменту Національного університету «Одеська політехніка» протокол № 11 від 05.06.2023 р.

Умовн.-друк. арк. 15,8.

Друкується на замовлення в авторській редакції

Електронний варіант доступний на Економічному Науковому Порталі
Національного університету «Одеська політехніка» за адресою:

<https://economics.net.ua/conf-m>

ЕКОНОМІЧНИЙ НАУКОВИЙ ПОРТАЛ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ РИНКУ І ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА
СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ (КИЇВ)
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЮБЛІНСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» (ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ INTAMT
(ДЮССЕЛЬДОРФ, НІМЕЧЧИНА)
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ І.П. ПРОДІУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ НАУКОВИЙ ПОРТАЛ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

26 травня 2023 р.

Продіусу Івану Прокоповичу присвячується

ОДЕСА, УКРАЇНА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
2023 р.

Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту : Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції. 26 травня 2023, Національний університет «Одеська політехніка». м. Одеса, Україна. 212 с.

У збірнику наведені матеріали, які докладалися на XII Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту» (Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, 26 травня 2023) висвітлюються результати науково-методичної роботи Національного університету «Одеська політехніка» та інших закладів вищої освіти України та зарубіжжя з питань сучасних тенденцій розвитку теорії та практики менеджменту, управління персоналом в сучасних умовах, інноваційних методів управління виробництвом та кластерної форми організації підприємств як головного напрямку регіонального розвитку

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Редакційна колегія:

Голова	– Оборський Г.О., д.е.н., проф.
Співголови	– Філіппова С.В., д.е.н., проф. – Продіус О.І., д.е.н., проф.
Головний редактор	– Філіппов В.Ю., д.е.н., проф.
Учений секретар	– Бровкова О.Г., к.е.н., доц.
Технічний секретар	– Лук'янчук О.М., ст. викладач

Члени програмного комітету:

- Буркинський Б.В., д.е.н., проф.
- Балан О.С., д.е.н., проф.
- Ковтуненко Ю.В., д.е.н., проф.
- Кузьмін О.Є., д.е.н., проф.
- Кузнецова І.О., д.е.н., проф.
- Парсяк В.Н., д.е.н., проф.
- Патрік Едуард, д.т.н., проф.
- Садченко О.В., д.е.н., проф.
- Слонієц Іоланта, д.е.н., проф.
- Масленников Є.І., д.е.н., проф.
- Сарой Кумар Саху, проф.

Інформаційно-технічне забезпечення: – Янгулов Е.П., здобувач PhD

XII Міжнародна
науково-практична
конференція
«Актуальні проблеми теорії та
практики менеджменту»

З М І С Т

TABLE OF CONTENTS

26 травня 2023 р.
Національний університет
«Одеська політехніка»
Одеса, Україна

СЕКЦІЯ 2

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ РІЗНОГО ІЄРАРХІЧНОГО РІВНЯ

<i>Д.С. Бутенко, С.О. Стовба</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ МОТИВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	45
<i>О.О. Буковський, А.А. Гончарук</i> ВІДДАЛЕНІ КОМАНДИ, ІННОВАЦІЇ У ВІТЧИЗНЯНОМУ БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩІ	47
<i>О.М. Міхно, С.М. Морозов</i> ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	49
<i>Л.І. Чернишова, Є.А. Славенко</i> ПІДВИЩЕННЯ ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	51
<i>Yagyanath Rimal</i> MACHINE LEARNING NEEDS DATA PREPROCESSING (AN EXPERIENCE SHEARING: MULTICLASS ACADEMIC GRADE CLASSIFICATION).....	54
<i>О.М. Міхно</i> ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ КОНТРОЛІНГУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	56
<i>С.В. Крупіна, В.С. Ткаченко</i> УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	59
<i>С.В. Крупіна, П.М. Косолап</i> ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ З УПРАВЛІННЯ ТА ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	61
<i>О.М. Kovalova, V.O. Kalabina</i> INTERACTIVE PROGRAM «FINA» AS A TOOL FOR RAISING FINANCIAL LITERACY ...	64
<i>Л.І. Чернишова, В.М. Піхота</i> ПРОСУВАННЯ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ DIGITAL ТЕХНОЛОГІЙ	67

СЕКЦІЯ 3

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ В РЕАЛЬНОМУ, ФІНАНСОВОМУ, ІНФРАСТРУКТУРНОМУ ТА ІНШИХ СЕКТОРАХ ЕКОНОМІКИ

<i>Ю.В. Ковтуненко, К.Р. Бондар, Д.Ю. Ковтуненко</i> РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ	70
<i>Ю.І.Продіус, В.М. Кравченко, Є.О. Швидя</i> ІВЕНТ-МЕНЕДЖМЕНТ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ БРЕНДУ	72
<i>О.О. Буковський, Д.О. Шепелюк</i> ПРОБЛЕМАТИКА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ	74
<i>І.І. Соколи, І.М. Полторак</i> ТИПОВИЙ ПРИКЛАД УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОПАРКУ ЗГІДНО РЕКОМЕНДАЦІЯМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	76

XII Міжнародна
науково-практична
конференція
«Актуальні проблеми теорії та
практики менеджменту»

С Е К Ц І Я 2

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ
РІЗНОГО ІЄРАРХІЧНОГО РІВНЯ

26 травня 2023 р.
Національний університет
«Одеська політехніка»
Одеса, Україна

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ МАКСИМІЗАЦІЇ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

С.В. Крушіна, кандидат економічних наук, доцент
В.С. Ткаченко, магістрант
Одеський національний технологічний університет
(м. Одеса, Україна)

Сьогодні, в ринковій економіці, прибуток – це один з основних показників оцінки ефективності діяльності підприємства в незалежності від форми його власності та умов господарювання.

Головною метою будь якої підприємницької діяльності є прибуток, що повинен створювати фінансову складову та економічну базу розвитку підприємства, галузі, регіону та держави загалом.

Прибуток є одним з основних економічних показників оцінки фінансової діяльності господарюючого суб'єкта, що найбільш повно характеризує його економічний стан, а саме: ефективність процесу виробництва, якість та кількість виробленої та реалізованої продукції (робіт, послуг), стан продуктивності праці персоналу підприємства, рівень і склад витрат підприємства та собівартість готової продукції та ін.

За рахунок елементів податкової системи держави та фінансового ринку, прибуток підприємства розподіляється у дохід країни, на формування фінансових резервів підприємств, є основним економічним показником, що оцінює ефективність підприємницької діяльності та джерелом доходів фізичних та юридичних осіб.

Рівень та розмір прибутку показує ступінь уміння керівництва успішно та ефективно здійснювати фінансову і господарську діяльність та є одним із основних внутрішніх резервів самофінансування виробничої діяльності підприємства.

Але для ефективного формування та максимізації прибутку необхідне постійний процес управління прибутком підприємства, тобто процес підготовки та прийняття відповідних управлінських рішень з питань формування, розподілу та використання прибутку.

Головною метою управління прибутком підприємства є процес забезпечення максимізації добробуту власників підприємства на протязі всієї його діяльності, але всі елементи процесу повинні знаходитися у взаємодії та співвідношенні інтересів власників з інтересами робітників підприємства та держави. Можна казати, що основна мета управління прибутком підприємства має тісний зв'язок з головною метою його господарської діяльності та реалізується з нею в єдиному комплексі. Система управління прибутком реалізує свою головну мету та основні завдання шляхом здійснення наступних основних функцій (рис. 1).

Управління процесом максимізації прибутку підприємства полягає в отриманні максимального можливого рівня прибутку за рахунок наявних внутрішніх резервів та попиту споживача.

Для досягнення мети процесу управління максимізації прибутку можна визначити наступні основні завдання:

- наявність достатнього обсягу фінансових коштів на підприємстві для здійснення господарської діяльності;
- наявність достатнього матеріального та нематеріального потенціалу на підприємстві;
- забезпечення оптимального співвідношення між рівнем плануємого прибутку та рівнем можливого ризику;
- підвищення конкурентоспроможності підприємства за рахунок підвищення ефективності процесу формування, розподілу і використання прибутку;
- отримання високого рівня доходу власниками підприємства;
- оцінювання та аналіз прибутковості виробничої та підприємницької діяльності підприємства;
- забезпечення зростання ринкової вартості підприємства та ін.

Основні функції системи управління прибутком підприємства

- управління процесом формування прибутку на підприємстві;
- розробка стратегії управління та максимізації прибутку підприємства;
- формування ефективних інформаційних систем та баз даних, що забезпечують вибір варіанту прийняття управлінських рішень;
 - створення організаційних структур для забезпечення вибору, прийняття та реалізації управлінських рішень в процесі формування, використання та максимізації прибутку;
- управління процесом аналізу діяльності з формування, використання та максимізації прибутку підприємства;
- розробка системи дій з стимулювання формування прибутку та його ефективного розподілу та використання;
- управління процесом планування формування, розподілу та використання прибутку;
- здійснення ефективного контролю за реалізацією прийнятих управлінських рішень у процесі формування, розподілу та використання прибутку підприємства та ін.

Рисунок 1 – Основні функції управління прибутком підприємства

В мету діяльності більшості підприємств країни закладена розробка стратегії максимізації їх прибутку, але її впровадження та використання в поточному періоді в більшості випадків не може забезпечити необхідні темпи ефективного економічного зростання в довгостроковому періоді. Тому, в процесі управління прибутком підприємства значна частина прибутку може бути використана на короткотермінові цілі, що приведе до втрати важливого джерела фінансування діяльності та призведе до загрози банкрутства з-за високого рівня ризику діяльності підприємства.

Можна зробити висновки, що управління процесом максимізації прибутку підприємства – це система методів та заходів для формування, підвищення рівня прибутку та його ефективного розподілу.

Система управління прибутком – це одна з основних складових загальної системи управління підприємством, так як прийняття рішень в будь-якій сфері діяльності підприємства впливає на формування та зміну розміру прибутку.

Наявність на підприємстві ефективної та досконалої системи управління прибутком дозволить в повному обсязі використовувати матеріальні та нематеріальні ресурси, виробничий потенціал підприємства та за рахунок цього досягати найбільших результатів.

Ефективна система управління прибутком дозволяє підприємству стабільно функціонувати та розвиватися через покращення рівня добробуту власників підприємства та підвищення ринкової вартості підприємства, що впливає на зростання його інвестиційної привабливості, зменшення ризиків господарської діяльності та сприяє поповненню рівня фінансових ресурсів підприємства.

Для забезпечення ефективного управління процесом максимізації прибутку підприємства необхідно впроваджувати систему завдань з формування прибутку, його використання та розподілу за найбільш вагомими та оптимальними напрямками, встановлювати оптимальні норми його споживання і збільшення, що дозволить суттєво підвищити ефективність та прибутковість діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

- 1) Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. Київ: КНЕУ, 2019. 352 с.
- 2) Тарасенко І.О. Фінанси підприємств : Підручник. К.: КНУТД, 2015. 360 с.